የቆሎው ተማሪ ።

ምናልባት ዕድሜና ጤናው ቢገኝ ከዚህ በተሻለ ይዘታ እንደገና ክልሼውን በደንብ አሠርቼ ለማሳተም ተስፋ አለኝ፤ ይሁን እንጅ ፈቃዱ የእግዚአብሔር ነው ።

«እስመ ዘእንበሌየሰ ኢትክሉ ገቢረ ምንተኒ» ያለኔ ፈቃድ ምንም ምን ልታደርጉ አትችሉምና፤ ብሏል፤ ዮሐ ም ፲፭ ቍ ፭።

·ዊው የቆሎ ተማሪ ።

የዛሬን ለነገ ካላኖሩት ጽፈው
ከዋለ ካደረ አርኬዎሎጂ ነው ።

አዲስ አበባ ጥር ፳ ቀን ፲፱፻፵፬ ዓ. ም.

www.ethiopianorthodox.org

R/4003/76

ጥንታዊው የቆሎ ተማሪ ፡፡

ቅድስት ሥላሴ ... ቤተ መጻሕፍት

የዛሬን ለነገ ካላኖሩት ጽፈው
ከዋለ ካደረ አርኬዎሎጂ ነው ።

ከአባ ኪዳነ ማርያም ጌታሁን
ተ ዘ ጋ ጀ ።

1587
እቴጌ ፡ መነን ፡ ት/ቤት ፡ ቤተ
EMPRESS MENEN SCHOOL
LIBRARY

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በነገሡ በ፳፪ኛው ዘመን መንግሥት
ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ ቀዳማዊ የኢትዮጵያ ፓትሪያርክ በሆኑ በ፫ኛው ዓመት
ይህ መጽሐፍ በትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት ታተመ ።

አዲስ አበባ ጥር ፳ ቀን ፲፱፻፵፬ ዓ. ም.

www.ethiopianorthodox.org

ያለደራሲው ፈቃድ መልሶ ማሳተም
ክልክል ነው ።

ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ቀዳማዊ
የኢትዮጵያ ፓትሪያርክ ።

www.ethiopianorthodox.org

መቅድም ።

ዓለም ሁሉ ተከክሎ በኃጢአት ባሕር ሲዋኝ ፤ በልዩ ልዩ አምልኮት ሲገ ኢትዮጵያ ከዚህ ሁሉ ተለይታ የዳዊትና የሰሎሞን መዲና በሆነችው በኢየሩሳ እራሷን ለራሷ መምህር አድርጋ የተማረችና የተመራመረች አሪታዊት ሀገር ናት ።

በሥነ ፍጥረት ተመርቶ "ዓረከ እግዚአብሔር" የእግዚአብሔር ወዳጅ የተባለ ያባቷ የአብርሃምን ጋሻና ጦር ማለት እምነቱን አንሥታ መላእክት በሰማይ ገተው ድል አድርገውት ሸሽቶ የከዳተኞች ዋሻ ወደሆነችው ወደዚች ዓለም ዮ ሲኖር ዮሐንስ በደሴተ ፈጥሞ በራእይ ያየውን ግሩማዊ አውሬ (ዲያብሎ አሸንፋና ቀብቀበውን ቆርጣ በመጣሷ ኃይል መልአካዊ ፤ ዕምነት አብርሃማዊ ያላት ዋዊነት ከመሆኗ የተነሣ «የሴት ብርቱ ታሰኛለች አንቱ» እንደሚባለው ከዚያን ጀምራ ፬፻፹፪ ዓመተ ዓለም ሕዝቧን በዓለም ዘንድ «አንቱ» አሰኝታ እስከ ው ኖረች ።

በኋላም ፳፩፻ ፳፱ ዘመን ሲፈጸም የነገሥታት ንጉሥ የገዥዎች ገዥ ክርስቶስ ስቀል ዙፋን ላይ በነገሠ ጊዜ የጥንት አርበኝነቷን በሕገ ኦሪት አስመስክራ በሐ ያው በፊልጶስ እጅ ሐዲሱን የድል አክሊል ጥምቀትን ተቀዳጀች ፤ አዲሱን በሰ መዊዕ) ተጐናጸፈች ፤ አዲሱን ምግባረ ወንጌል ተጫማች አዲሱን ዕምነት ዶሉል በእጅ ጨበጠች ።

ክቡር ዳዊት "በወርቅ ልብስ ያጌጠች ንግሥት በቀኝህ ትቀመጣለች" ብሎ የተ ረው ትንቢት ይፈጸም ዘንድ ምዕመን (እቴጌ) ተብላ በንጉሠ ነገሥቱ በክርስቶስ ን ተቀመጠች ፤ ይህም ማለት በሃይማኖት የክብሩ ወራሽ የሥልጣኑ አሳሽ ሆነች፤ ጆቿን በወልድ ውሉድ ፤ በክርስቶስ ክርስቲያን አሰኘች ።

ቀጥላም በ፫፻፴ ዓ. ም. በአብርሀና በአጽብሐ ዘመነ መንግሥት ሥልጣነ ክህ ን ከመንግሥቷ ጋር ደርባ ያዘች ፤ ከዚያን ጊዜ ጀምራ የክርስትናዋ ምልክት የሚ ን አዲስ ፊትልን በአንገቷ አሰረች ፤ ይህንንም የክርስቲያኖች ምልክት የሚሆን ተብን ያመጣው የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳሳት የቅዱስ ዲዮስቆሮስ ተከታይ ያዕቆብ ልበራድይ የተባለው ነው ። በዚህም ያዕቆባውያን ተብለውበታል ፤ እርሷም መን ሥቷን ተመርኩዛ ባገኘችው የጥምቀት ኃይል ልጆቿን ሥጋዊና መንፈሳዊ ሰልፍ ያስተማረች አሳደገች ፤ በኋላም እግዚአብሔር ከልጆቿ መካከል እንደነ አቡነ ተክለ ይማኖት ያለ ቸር ጠባቂ ስለአሥነሣላት ቤተ ክህነቷን አቋቋመች ፤ ስብከተ ወን ልን አስፋፋች ፤ ከዚያም ተያይዞ በመጣው በኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖት መሠረት ፊም በገናናው መሪዋ በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሰፊ ትዕግ ሥትና አርቆ ተመልካችነት መደምደሚያውን የቤተ ክርስቲያን መብት ማለት ፓትረ ርክነት ለማግኘት እስክትችል ድረስ አንዳንድ መንፈሳዊ እረኛ አሳጥቷት አያውቅም ።

አንባቢ ሆይ ነገር ከሥሩ ውኃ ከጽሩ እንደሚባለው ከዚህ ተነሥተን ከዚህ ደረስን ለማለት ነው እንጂ ነገር ቢበዛ አንባብያንን ማስቸገርና ጊዜአቸውን ማባከን ... ትተን ወደፍሬ ነገሩ እንመለስ ።

www.ethiopianorthodox.org

መግቢያ ።

"ጥንታዊው የቆሎ ተማሪ"

የመጀመሪያውን የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሊመተ ፓትሪያርክ ምክንያት በማ «ጥንታዊው የቆሎ ተማሪ» በሚል መቅድመ ሐሳብ ተነሥቼ ጥንታ ተማሪና ጥንታዊው ትምህርት ቤታችን የተጓዙበትን እርምጃ የነበሩ ደረጃ ለተወደዱት አንባቢዎች በትሕትና ስገልጽ ፤ እግዚአብሔርን በ. መሥራችና አስፈጻሚ በማድረግ ነው ፤ የቆሎ ተማሪ ማለት ጥሬ ቆርጥሞ ጠጥቶ በችግር የተማረ ማለት ነው ። ‹ያባት ሞቱን አይወዱ ርስቱን አይወ እንደተባለው ማናቸውንም የአባቶች ልማድና ቅርስ ለታሪክ (ለላንቲካ) በደ ተጠንቅቆ ማኖር ይገባል ፤ መልካም ልጅ የሆነ እንደሆነ አባቱ በአርበኝነት በየጊዜው እየፎከረ የቆረጠበትን ጐራዴ ፤ የወጋበትን ጦር ፤ የመከተበትን ጋሻ ም ቢያረጅና ቢሰባበር ሰቅሎ ተከባክቦ በደንብ ያኖረዋል ፤ ሴት ልጅም እንደ እናቷ የፈተለችበትን እንዝርት የፈተለችውን ቀጭን ሸማ ፤ የሰፋችውን አገል (መሶብ) ጢስ እንዳይተንበት ፤ ትቢያ እንዳይበንበት በልብስ ሸፍና በደንብ ታስ ጠዋለች ።

ሰነፍ ልጅ ግን ሁሉንም ከምንም ሳይቈጥራቸው በጐራዴው እንጨት ይቈርጥ ል ፤ በጦሩ መሬት ይቆፍርበታል ፤ በጋሻው ሚስቱ አዛባ (አመድ) ትዝቅበታ ፤ ሴትም ብትሆን እንዝርቱን ትሰብረዋለች ፤ ሸማውን ትሸጠዋለች ፤ ስፌቱም ቤት ት እየተገተተ ተበጣጥሶ ይወድቃል ፤ "አይደ ረስባችሁ" እንደነዚህ ያሉ ልጆች ወለዱ ይሻላቸው ነበር ።

የቤተ መቅደስ ዕቃዎችም እንደዚሁና ከዚህም በበለጠ መከበር አለባቸው ፤ ና ፤ መስቀል ፤ ጻህል ፤ ጽዋ ፤ ልብሰ ተክህኖ ፤ እነዚህን የመሳሰሉት የቤተ መቅደስ ቃዎች ሁሉ በአዲስነታቸው ሠርተው ባረጁና በተሰበሩ ጊዜ ከመንበሩ ሥር በደ ብ ተከብረው ይቀመጣሉ እንጅ የትም ቦታ እንዲጣሉ አይፈቀድም ።

ከቤተ መቅደስ ዕቃዎችም እንዳንዱ ሆነው የሚቈጠሩት አሮጌው ትምህርት ቤትና ጥንታዊው ተማሪ መሆናቸውን ማወቅ አለብን ፤ እነዚህንም በደንብ ማደራጀትና ተከባክቦ ማኖር እንዲገባን ጥንታዊት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አደራ ትለናለች ፤ ምክንያቱም የጥንቱ ትምህርት ቤት ዓላማ በዘመናዊው የትምህርት ፕሮግራም ተውጦ ዘከረ ነገሩ እንዳይጠፋ ፤ ምንም እንኳ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በየጊዜው ያሰቡበትና ወደፊትም የሚያስቡለት መሆኑ ቢታወቅ ቤተ ክርስቲያንም የአሳብ መደበኛ መሆኗን መዘንጋት ስለማይገባት ነው ።

ከ፲፱፻፴፱ ዓ. ም. ፀፊት ስለ ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ አመራር ከእስክንድርያ ተሾመው የሚመጡት ጳጳሳት ወደ ኢትዮጵያ በገቡ ጊዜ ጳጳሱ የሚ ቀመጠው ባንድ ጠቅላይ ግዛት ብቻ ስለሆነ ፤ ሕፃናቱ ለዲቁና ፤ ዲያቆናቱ ለቅስና ሌሎችም ለምንኵስና ከየጠቅላይ ግዛቱ የ፱ትና የ፲ት ወር መንገድ አቋርጠው ሲመጡ

www.ethiopianorthodox.org

ልዩ ልዩ ፈተናዎች ይፈራረቁባቸው ነበር ። በመንገድ ስንቅ ያልቅባቸዋል ፤ ይደክማቸዋል ፤ በየበረሃው ወባ ይይዛቸዋል። ወንበዴ ይቀጠቅጣቸዋል፤ አውሬ ይጣላቸዋል፤ ዛሬ ግን በእግዚአብሔር ቸርነት በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ብርታት ሁሉ በእጃችን ሁሉ በደጃችን ሆኖልን ፈተና ቀርቷል ፤ ድካምም ጨርሶ ጠፍቷል ።

ከዚህም ሌላ በገራችን መምህራንና መጻሕፍት በመጠኑ ነበሩ ። ቢገኙም በታላላቅ አድባራትና ገዳማት ብቻ ስለነበር ተማሪዎች ፤ መምህራንንና መጻሕፍትን ለማግኘት ከፍ ያለ ችግር ነበረባቸው ። ዛሬ ግን መምህራኑ በየደጁ እየተገኙ የሚያስተምሩ ሆነዋል ። መጻሕፍትም በአማርኛና በግዕዝ ቋንቋ በብዛት ስለታተሙ ከተማሪዎች ተርፈው ለሕዝብ ታድለዋል ። ተማሪዎችም የሚፈልጉትን የትምህርት ዓይነት እንደልባቸው ለማግኘት ችለዋል ።

ከ፲፱፻፳፰ ዓ. ም. እስከ ፲፱፻፴፫ ዓ. ም. በኢትዮጵያ መሬት ላይ የፈለቀው «ግሩማዊ የደም ጎርፍ» የሊቃውንትን ዓይን አበራ የደራስያንን ጆሮ ከፈተ ቢባል ከእውነት የራቀ አይደለም ። ይኸውም ይታወቅ ዘንድ ከጠላት ወረራ ወዲህ ምንም እንኳ አንዳንድ ደራስያን ከነድርሰታቸው በችግር ምክንያት ባጭር እየተቀጩ መቅረታቸው ቢታወቅ ብዙዎች ደራስያን ውቢቱ ሀገራቸውን በንዳንድ ዝነኛ ሴቶችና ወድቀው በተነሡት ታላላቀ አገሮች እየመሰሉ የጻፏቸው ድርሰቶችና የደራስያኑ ቍጥር እየበዛ በመሔዳቸው ተረጋግጧል ። ከዚህም ሌላ ከዚያ ወዲህ የተደረገው እርምጃችን ሁሉ ምስክር ሊሆን ችሏል ። ይሁን እንጂ ደራስያኑ ስለኢትዮጵያ ጥንታዊነትና ዘመናዊነት እያስፋፉ ሲጽፉ ጥንታዊው የቆሎ ተማሪ የታሪኩ ምዕራፍ እስከሁን ክፍት ይመስለኛል ። ይህን ለመሰሰለው መንፈሳዊ ታሪኳ የግል መርማሪዎች ባለመኖራቸው ቤተ ክርስቲያናችንን ከሥልጣኔ ወደኋላ እንደቀረች ሳያስቈጥራት አልቀረም ።

ስለዚህ እኔም እንደ ዓቅሚ ያዘጋጀሁት ይህ አነሥተኛ ጽሑፍ በአደባባይ ተቀምጦ ነበርን (ታሪክን) ለልጆች እንደሚያወራ ሽማግሌ የጥንቱን ትምህርት ቤትና ተማሪ መንፈሳዊ ይዘታ ዳር ድንበሩን ላሁን ጊዜ ወጣቶች በጣቱ ጠቅሶ እንደሚያሳያቸው እርግጠኛ ነኝ ፤ ወደፊትም እጅግ የሚያከራውን ያገራቸውን መንፈሳዊ ታሪክ በሚመረምሩበት ጊዜ መሪ መሰላል ይሆናቸዋል በማለት «ጥንታዊው የቆሎ ተማሪ» በሚል ሥያሜ ሠይሜዋለሁ ። ይህ መጽሐፍ መጠኑና ቅፁ ትንሽ ይሁን እንጂ በውስጡ የሚገኘው ፍሬ ነገር አንድ ተማሪ «አንተ ልጅ ተብሎ አንቱ ሽማግሌ» እስኪባል ድረስ በትምህርት ቤት የሚገጥሙትን ልዩ ልዩ ፈተናዎችና በመጨረሻ የሚያስገኘውን አስደሳች ውጤት እንደቴሌስኮፕ የራቀውን አቅርቦ ፤ የረቀቀውን አጉልቶ ከማሳየቱም በላይ ጠቅላላውን የሞራል ትምህርት ባጭሩ ስለሚያስረዳ ለዛሬና ለነገ ወጣቶች ልጆች ጥሩ አስተማሪ ይ...

ከዚህ ላይ ከብዙ በጥቂቱ ከሙሉ በክፍሉ የጥንትና የዛሬ ተማሪዎችን የኑሮ ደረጃ ብናወዳድረው መልከም ምክርና ምሳሌን ይሰጠናል ።

የጥንት ተማሪ ምግቡ ስብቆ ፤ መቋሚያው ሽንበቆ ።
የዛሬ ተማሪ ምግቡ አልጫ ፤ ዱላው በጡጫ ።

የጥንት ተማሪ ቁርሱ ጸሎት ፤ ያውም በቁመት ።
የዛሬ ተማሪ ቁርሱ ብስኩት ፤ ያውም በወተት ።

የጥንት ተማሪ ወጡ የተልባ ፤ ማጣፈጫ አልባ ።
የዛሬ ተማሪ ወጡ ቀይና ነጭ ፤ ያውም በግላጭ ።

የጥንት ተማሪ የሚበላው ቆሎ ፤ ያውም ጠሙን ውሎ ።
የዛሬ ተማሪ የሚበላው ሥጋ ፤ እንደ ባለፀጋ ።

የጥንት ተማሪ ሲማር ውሎ ይበላል ለምኖ ።
የዛሬ ተማሪ ሲማር ውሎ ፤ ይጠብቀዋል ምግቡ በስሎ ።

የጥንት ተማሪ ልብሱ ዳባ ፤ መኝታው ገለባ ።
የዛሬ ተማሪ ልብሱ የሱፍ ፤ መኝታው ጥልፍ ።

የጥንት ተማሪ ምንጣፉ አጐዛ ፤ ያውም ቀዝቃዛ ።
የዛሬ ተማሪ ምንጣፉ የጨርቅ ፤ እጅግ የሚሞቅ ።

የጥንት ተማሪ የለው ጫማ ፤ አንዲት እንኳ ጉማ ።
የዛሬ ተማሪ ባለብዙ ጫማ ፤ ያውም ሹራባማ ።

የጥንት ተማሪ ታሞ ቢተኛ ፤ የለው መዳኛ ።
የዛሬ ተማሪ ቢያጣ ጤና ፤ አለው ሕክምና ።

የጥንት ተማሪ መንግሥት አያውቀው ፤ አያስጠይቀው ።
የዛሬ ተማሪ መንግሥት ያውቀዋል ፤ ይጐበኘዋል ።

የጥንት ተማሪ ምንም ተስፋ የለው ፤ ልቡን የሚያጽናናው ።
የዛሬ ተማሪ አለው ሙሉ ተስፋ ፤ ከልብ የማይጠፋ ።

የጥንት ተማሪ ለልብሱ አስቦ ፤ እጅግ ተርቦ ።
የዛሬ ተማሪ ይህ ሁሉ የለበት ፤ ያለብሰዋል መንግሥት ።

የጥንት ተማሪ የድካሙ ብዛት ፤ ሲዘር ሲንከራተት ።
የዛሬው ተማሪ ከዚህ ሁሉ ነፃ ፤ እንዲያው ቀንጻ ቀንጻ ።

በጥንቱ ተማሪ ፀሐይ ትገባለች ፤ ፀሐይ ትወጣለች ።
በዛሬው ተማሪ ምድር ትዞራለች ፤ ትንከራተታለች ።

የጥንት ተማሪ ፈተናው ብዙ ነው ፤ ማንም የማይችለው ።
የዛሬ ተማሪ ፈተናው በእርሳስ ፤ ችግርን ሳይቀምስ ።

የጥንት ተማሪ ቀጋ ለቀጋ ፤ (ችግር)
... ልጋ ፤ (ምቾት)

www.ethiopianorthodox.org

መ ግ ቢ ያ ።

እንባቢ ሆይ ! | የጥንቱ ተማሪ ክተት ፤ የዛሬው ተማሪ ምኞት ምኑ ተዘር
ያልቃል ? ነገር ግን ለማስረጃ ያህል ከዚህ በላይ የተገለጸው ይበቃል ፤ምናልባት
ዘመን ተማሪ ከዚህ በላይ በሰጠሁት አስተያየት እንደምቀኛ ቆጥረኸኝ ቅር እንዳይል

« ወኵሉ ዘተጽሕፈ ለተግሣፅ ዚአነ ተጽሕፈ» የተጻፈው ሁሉ እኛ ልንመ
በትና ልንገሠጽበት ነው እንጂ ሰውን ለመንቀፍ ለመዝለፍ የተጻፈ አይምሰል
ቢሆንም የምትሰጠው መልስ ይኸንኑ ይመስላል ።

"የጥንቱ ተማሪ በዕድሉ ሚዛን ይዘን እንጂ በዘመኑ የጨቆነው ሰው ኖሯል
ዕድሉማ ቢያምር እንደ እግዚአብሔር ድኅ ፤ ሀብታም ፤ ክርስቲያን ፤ እስላም
ለይ ሁሉን በትክክል ጥበብን የሚመግብ እውቀትን የሚያጠግብ እንደ ግር
ንጉሥ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ያለ ቸር ጠባቂ አያስነሣለትም ኖሯል
የሚል ነው" ።

እውነት ነው አንተ እንደምትለው ዕድልና መሪ እንደዛሬው በዘመኑ አ
ሆነው የተገኙለት ሰው ከሁን በፊት አይገኝም ፤ ሆኖም ለምሳሌ ያህል ከዚህ
ከተለውን መልስ እሰጥሃለሁ ።

ከአንድ አፈር ብርሌና ብርጭቆ ፤ ምንቸትና ድስት ይሠራሉ ከነሱም ‹ አ
ለክብር አንዱ ላሣር › ይሆናሉ ፤ ማለት በብርሌውና በብርጭቆው ነገሥታቱና
ፍንቱ ይጠጡባቸዋል ፤ ምንቸቱና ድስቱ ግን የደንደስ ሥጋና የንፍሮ መቀቀያ ሆ
በእሳት ሲቃጠሉ ይኖራሉ ፤ ይሁን እንጂ ሁሉም ባለቤቱን አገልግለውታል ።

እንደዚሁም ሁሉ የሰው ልጅ ሲፈጠር ፤ አንዱ ለክብር ፤ አንዱ ላሣር ታ
ስለሚፈጠር የዕድል ሚዛናቸው ያንዱ ዝቅ ያንደኛው ብቅ ብሎ ይገኛል ፤ ስለ
አንተ በዘመንህ ምንም ችግር ሳያገኝህ ብትማር ፤ የድሮው ተማሪም መከራ አይ
ተንቀሳቀሱ ቢማር ሁላችሁም ወደ ሀገራችሁን ለማገልገልና ራሳችሁን ለመር
ብቻ መሆኑን አትርሳ ፤ ወንድም ሆነ ሴት ልጅ ተምሮ ራስንና አገርን ከመር
በበለጠ ግዴታ ውስጥ ሰውነትን ማስጨነቅ ሊኖርበት አይገባም ።

« ያንገት መሠራት አዙሮ ለማየት » እንደተባለው እግዚአብሔር ዓይናችንን
ጥር አንዱን በፊት አንዱን በማጅራት አድርጎ መፍጠር ባልተሰወረውም ነበር ፤
ግን በማጅራት በኩል በሚውለው ዓይን ፋንታ አዙሮ ማየትን አስተማረ (ፈጠረ)
በፊትህ ሲመጣ የምታየውን ጠላት ባለህ ዓቅም ተከላክለህ ለመመለስ መሞከ
የማይቀር ነው ፤ በኋላህ የሚመጣውን ግን ስለማታየው በብርቱ ሊያጠቃህ መቻ
ተገንዝበህ የፊትህንና የኋላህን አስተውለህ ተመልከት ፤ ማለት ጥንታዊውን ል
ድና ዘመናዊውን እርምጃ እኩል በሆነ መንፈስ ተከተለው ፤ ይህንን ያደረግህ
ደሆነ በልዩ ልዩ ሥራ ከንጉሠ ነገሥትህ መንግሥት ግዛት አልፈህ ወደ ውጭ አ
በተላክህ ጊዜ በሀገሩ ሰዎች ዘንድ ክብር ይሆንልሃል ፤ በለታል የሰኝሃል ፤
ያላደረግህ እንደሆነ ግን በሔድ

መ ግ ቢ ያ ።

ፊቱን በመስተዋት አይቶ እንደሚረሳ ሰው ያስቆጥርሃል ከዚህም ሌላ ‹መልከ
ከሌለ መልከ መልከም የታለ » እንደሚባለው ሰው በዚች ዓለም በሚኖርበት ጊዜ
ታውን መከራ ፤ መከራውን ደስታ ፤ ማጣቱን ማግኘት ፤ ማግኘቱን ማጣት ካል
ፈረቀው ደስታ ብቻ ቢሆን ኖሮ የደስታ ጥቅሙ ምን እንደሆነ ሊያውቀው አይ
ልም ፤ ስለዚህ አንተም ዕድልና መሪን አንድ አድርጎ የሰጠህን አምላክ እያመሰ
ህ ኑር ፤ ጥንታዊውንና ብሔራዊውን ልማድ አኰስሰህ ዘመናዊውን አሞግሰህ
መልከት አይኑርብህ ወረተኛና ወላዋይ ያሰኝሃል ፤ በዚህም ላይ የወርቅ ጥሩነቱና
ዝነቱ በእሳት ተፈትኖ እንዲታወቅ የሰውም ልጅ በመከራና በችግር ተፈትኖ ካላ
ሃይማኖታችሁን ለውጡ ማተባችሁን ቍረጡ የሚል በመጣ ጊዜ ፈጥኖ ይክዳል ፤
ማኖቱን ይለውጣል ፤ ስለዚህ ማናቸውም ሰው በችግር እየተማረ በመከራ እየተ
ከረ ያደገ እንደሆነ ፈጥኖ አይክድም ፤ ሃይማኖቱን አይለውጥም ፤ አገሩን አይሸ
ም ፤ እንደነ አቡነ ጴጥሮስ እጅና እግሩን ለሰንሰለት ደረቱን ለጥይት የሚሰጥ ልበ
ሉና ቆራጥ ሐዋርያ (ጀግና) ይሆናል ፤ ስለ ሃይማኖቱና ስለ ነፃነቱም ደሙ በፈ
ሰበት አጥንቱ በተከሰከሰበት ቦታ ላይ ሐውልት ይቀረጽለታል ፤ ዝክረ ነገሩ ይጻ
ለታል ፤ አገርና ወገንም ይመኩበታል ፤ (ይኰሩበታል) ።

ደ ራ ሲ ው ።

www.ethiopianorthodox.org

የባለውለታዎቼ ሊቃውንት አጭር የሕይወት ታሪክ ፤

ይህን መጽሐፍ ባዘጋጀሁበት ጊዜ ስለጥንቱ ት| ቤት ባህልና ሥርዓት በአሳ በሥራ ለረዱኝ የኢትዮጵያ ሊቃውንት ከጭር የሕይወት ታሪካቸው ጋር ከፍ ምስጋናዬን ከዚህ እንደሚከተለው በትሕትና አቀርባለሁ ።

ብፁዕ አቡነ ቴዎፍሎስ የሐረር ጠ| ግዛት ሊቀ ጳጳስ ።

፩ኛ የሐረርጌ ጠ/ ግዛት ሊቀ ጳጳስ ብፁዕ አቡነ ቴዎፍሎስ ወርቅ የሆነ የሥራ ...ዜያቸውን መሥዋዕት አድርገው በማረምና በማስተካከል ስለደከሙልኝ በኔ አን ...በት የሚበቃ ምስጋና ላቀርብላቸው አልችልም ።

ብፁዕ አቡነ ቴዎፍሎስ የሐዲስ፣ የፍትሐ ነገሥትና የቅኔ መምህር ናቸው ፤ ...ህም ሌላ የውጭ አገር ቋንቋ እንግሊዝኛና ጣሊያንኛ ያውቃሉ ፤ እርሳቸውም ... ትዕግሥትና እርቆ ተመልካችነት ፤ ማስተዋልም የባሕርይ

www.ethiopianorthodox.org

ነሣ ሁለቱን ያንድ አባት (የማርቆስ) ልጆች (ኢትዮጵያንና እስክንድርያን) 1600 ዘመን ለያይቷቸው የኖረውን ሰው ሠራሽ የተንከል መጋረጃ ከመከከል አስወግዶ ከኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት ለኢትዮጵያዊት ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የታቀደላትን መንፈሳዊ ዕድገት እንድታገኝ መልክተኛ ሆነው በቅንነት አገልግለዋል ፤ እንደዚሁም የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከዓለም አብያተ ክርስቲያናት ጉባዔ ተከፋይ እንድትሆን አጥብቀው በደከሙላት ተወዳጁ መሪዋ በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ መሪ ትእዛዝ መሠረት የኢትዮጵያ ጠቅላይ ቤተ ክህነት መሪ መልክተኛ ሆነው የአሜሪካንን ፤ የመስኮብን ፤የምሥራቅና የምዕራብ ጀርመንን የሕንድን አብያተ ክርስቲያናት ጐብኝተዋል ፤ ብፁዕ አቡነ ቴዎፍሎስ ይህን ለመሳሰለው ሐዋርያዊና መንፈሳዊ አገልግሎት እንደ ጳውሎስ «ምርጥ ዕቃ» ሆነው መገኘት በኢትዮጵያችን ከመነከሳት ወገን መጀመሪያው መሆናቸው ነው ።

፬ኛ አቶ ደምሴ ወርቃገኘሁ በዕድሜ የበሰሉ በአእምሮ የተደላደሉ ከመሆናቸውም በላይ የቤተ ክርስቲያናችንን ባህልና ሥርዓት ጠንቅቀው ያወቁ ፤ እንደዘመኑም የተራቀቁ ብልህና አስተዋይ ሰው ናቸው ፤ በዳኝነትም ፍርድ የማያዳሉ መማለጃ የማይበሉ በሕዝብ ዘንድ የተመሰከረላቸውና የተመሰገኑ ናቸው ፤ ከጠላት ወረራ ወዲህ በቤተ ክህነትና በቤተ መንግሥት በልዩ ልዩ የሥራ ድርጅቶች እየተዘዋወሩ በቅንነትና በታማኝነት አገልግለዋል ።

አሁንም የሐረርጌ ጠ| ግዛት ፍርድ ቤት ም| ፕሬዚዳንትና በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት የበላይ ጠባቂነት በተቋቋመው የከሣቴ ብርሃን ክርስቲያናዊ ማኅበር ሊቀ መንበር ናቸው ።

፭ኛ መላከ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬ የሐዲስና የቅኔ መምህር ናቸው ፤ እርሳቸውም ከመምህራን የተመረቁባቸውን የትምህርት ዓይነቶች መናገር ነው እንጅ የማያውቋቸው መጻሕፍት አይገኙም ፤ ይኸውም ይታወቅ ዘንድ ከኰኵሐ ሃይማኖት የተባለው መጽሐፋቸው በሐዲሳትና በብሉያት በመጻሕፍተ ሊቃውንትም ጥቅስ የተቀመመ ከመሆኑም በላይ በዘመናዊ የንግግር ስልት የተከሸነ ነው ፤ እኝህ ሊቅ መጻሕፍትን ተመራማሪ መናፍቃንን በመልስ አሳፋሪ በመሆናቸው የቤተ ክርስቲያን ጠበቃ ናቸው ለማለት ያስደፍራል ፤ አሁንም በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት መልክም ፈቃድ አዲስ አበባ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ዳኛ ናቸው ።

፮ኛ ብፁዕ አቡነ አብርሃም (መምህር ጥበቡ) የሐዲስ ፤ የፍትሐ ነገሥት ፤ የሃይማኖተ አበው ፤ የዳዊትና የአቋቋም መምህር ናቸው ፤ ብፁዕ አቡነ አብርሃም ድምፀ መልካም ከመሆናቸው የተነሣ በሊቃውንቱ ዘንድ የቤተ ክርስቲያን እንዚራ እስከ መባል ደርሰዋል ፤ በዚህ ላይ ጸሎት ፤ ለጋስነት ፤ ፍቅርና ትሕትና ልዩ ስጦታቸው ነው ፤ ብፁዕ አቡነ አብርሃም አሁን በሸዋ ጠ| ግዛት የከምባታና የሐይቆች ኤጲስ ቆጶስ ናቸው ።

፯ኛ አቶ የማነ ማርያም ፋንታ የቤተ ክርስቲያንን ባህልና ሥርዓት በሚገባ አጣርተው ያወቁ ለመንፈሳዊ አገልግሎት የታጠቁ ማኅሌታዊ ደቀ መዝሙር ናቸው ፤ አሁን ሐረር የመካነ ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ዋና መዘምር ናቸው ፤ ከአስተዋይነታቸውም የተነሣ ካህናቱና መዘምራኑ ከፍ ያለ ግምት ይጥሉባቸዋል ፤ ያከብሯቸዋል አቶ የማነ ስለጥንት ሊቃውንት ባህልና ሥርዓት አጥብቀው የሚቆረቆሩ ሰው ናቸው ።

፰ኛ አቶ ያሬድ ገብረ ሚካኤል የተባሉት የማስተወቂያ ሚኒስቴር ባልደረባ በግርማዊ ን. ነ. ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት ስለ ቤተ ክርስቲያን ዕድገት የተፈጸሙትን ታላላቅ ሥራዎች የሚገልጹ ጽሑፎችን በመስጠት ስለረዱኝ በጣም አመሰግናቸዋለሁ ፤ እርሳቸውም የቤተ ክርስቲያንን ትምህርት ጠንቅቀው ለስሚያውቁ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ጐጃምንና ጎንደርን በጐበኙበት ጊዜ ሁሉ ከየሊቃውንቱ የቀረበላቸውን የቅኔና የልዩ ልዩ ምስጋና ገጸ በረከት በቅርብ ሆነው እየተከታተሉ በየጊዜው ያሳተሟቸው መጽሔቶች የሠራተኛውን ትጋትና መንፈሳዊስሜት ገልጸው ያስረዳሉ ፤ አሁን አቶ ያሬድ በማስታወቂያ ሚኒስቴር የሰንደቅ ዓላማችን ጋዜጣ አዘጋጅ ናቸው ፤ እንደዚሁም አቶ ይልማ ገብረ ወልድ በማስታወቂያ ሚኒስቴር የፎቶ ግራፍ ክፍል ኃላፊ ስላደረጉልኝ ርዳታ ሳላመሰግናቸው አላልፍም ።

፱ኛ በክቡር ፀባቴ ኃይለ መስቀል ረዳትነት የትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት ድርሰቱን በትሕትና ተቀብሎ እንዲታተም ስላደረገልኝ ልዩ ርዳታ ምስጋናዬ ከፍ ያለ መሆኑን በትሕትና እገልጻለሁ ።

www.ethiopianorthodox.org

መ ጀ መ ሪ ያ ክ ፍ ል ።

ጥንታዊው ተማሪና የሐሳቡ ግብ ።

አንድ የዱሮ ተማሪ ከእናትና ከአባቱ ተለይቶ ለትምህርት ወደ ሩቅ አገር ለመሔድ በተነሣ ጊዜ ዋና አሳቡ ዜማና ቅኔ ተምሮ ሲመለስ በተወለደበት አገር ቤተ ክርስቲያን ፤ በዲቁናና በቅስና ወይም በመሪጌትነት እግዚአብሔርን እያመሰገነ ፤ እራሱን እየረዳ ለመኖር ብቻ ነው ። የተማሪው ሐሳብ እንደዚህ ባጭሩ የተወሰነ ይሁን እንጂ የእግዚአብሔር ቅዱስ ፈቃዱ ወደፊት እየገፋፋው መጻሕፍተ ብሉያትንና መጻሕፍተ ሐዲሳትን ጠንቅቆ አውቆ በኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለአንድ ገዳም መምህር ወይም እጨጌ ፤ ከዚህም ሌላ ከፍ ብሎ ጳጳስ ለመሆን የሚመረጥበት በቂ እውቀትና ሙሉ ግብረ ገብነት ያለው ሆኖ ይገኛል ።

ተማሪው ወደ ትምህርት ቤት ይገሠግሳል ።

ተማሪውም ወደ ትምህርት ቤት ለመሄድ ሲዘጋጅ ለእናትና ለአባቱ አያማክራቸውም ፤ ምክንያቱም ፤ ኢትፈር ኀቤሃ ለጥበብ በ፪ዔ ልብ ፡ አላ ኩን ከመ ዘይዘርዕ ወየዓፅድ (መንፈሳዊና ሥጋዊ ፡ ጥበብን ለመማርና ለመመራመር በአሰብህ ጊዜ ሁለት ልብ ሆነህ አትሥማራ ፤ በአንድ ዓይነት ሐሳብ ሆኖ እንደሚዘራና እንደ ሚያ [illegible] ተባለውን የምናኔ ምክር ነባቢት ነፍሱ ስለምታውቀው

www.ethiopianorthodox.org

(ቤተ ሰቦቹ) እናትና አባቱ አትሂድብን እያሉ የትምህርት እንቅፋት እንዳይሆኑበት ተደብቋቸው ይሄዳል ።

ወላጆቹም ከልጃቸው በመለየታቸው ምክንያት ብዙ ኀዘን አይሰማቸውም ፤ ለጊዜው የደረሰበትን አገር ጠይቀው እስኪያውቁ ድረስ ጥቂት በሐሳብ መጕላላታቸው አይቀርም ፤ የሚማርበትን አገር የሚያስተምረውን መምህር ከወቁት በኋላ ግን ያላንጻች ሥጋት አርፈው ይቀመጣሉ ።

እንባቢ ሆይ ከዚህ ላይ የሚያሳስበን ለትምህርት ታጥቆ የተነሣው ተማሪ ምን ያህል ቆራጥ መንፈስ እንደነበረውና እናትና አባቱም ጽኑ እምነታቸውን አሳርፈውበት በማያውቁት አገር ለማያውቁት መምህር ውድ ልጃቸውን አስረክበው አርፈው መቀመጣቸውን ነው ።

ሁለተኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ረዥሙ ጉዞና በደረሰበት ትምህርት ቤት አቀባበሉ ።

አንድ ተማሪ ትምህርቱን ለመቀጠል ከሸዋ ፤ ከወሎ ፤ ከትግሬ ጠቅላይ ግዛቶች ተነሥቶ ፲ ወይም ፲፫ ቀን በእግሩ ከተጓዘ በኋላ በትጋት የሚያስተምሩ መምህራን በለጋሥነት የታወቁ ምዕመናን ከሚገኙባቸው ፪ት አገሮች (ጐጃምና ጐንደር) ልቡ ወደ ፈቀደው ወደ አንደኛው ጠቅላይ ግዛት በደረሰ ጊዜ በዚያች በደረሰባት አገር ትምህርት ቤት ወዴት እንዳለ ከገሩ ሰዎች ይጠይቃል ።

ወዲያው ትምህርት ቤት የሚገኝበትን አገር ጠይቆ ከተረዳ በኋላ የመሪጌታውንና የደብሩን ስም እየጠየቀ ወደተባለው ሥፍራ ይደርሳል ፤ ተማሪዎችም ጉባኤ ዘርግተው ግማሾቹ ንባቡን ግማሾቹ ዜማውን የቀሩትም ደረጃቸው የሚፈቅድላቸውን ትምህርት ሲማሩ ድምፃቸው በቤተ ክርስቲያኑ አካባቢ ከተተከሉት ዐፀዶች ቀበሌ ጋር ሲያስተጋባ በሰማ ጊዜ በቤተ ክርስቲያኑ ቅጥር ተጠግቶ በአድናቆት ጥቂት ከቆየ በኋላ ወደ ትምህርት ቤቱ አጥር ግቢ ገባ ብሎ እየፈራ ይቆማል ፤ በዚህ ጊዜ ተማሪዎቹ እርሱን ዓይተው ከትምህርት ገበታቸው ላይ ግር ብለው ተነሥተው በትሕትናና በአክብሮት አንዱ አከፋዳውን አንዱ በትሩን አንዱ የሚተኛበትን አጐዛ ተቀብለው ወደ ማረፊያ ቤት ይወስዱታል ወዲያውም አከታትሎ አንዱ ለእግሩ ውኃ ያመጣል ፤ ሁለተኛው ደግሞ እግሩን ያጥባል ፤ ከሁሉም የሚያስደንቀው መስተንግዶው ለሁሉም የማይደርሳቸው ቢሆን አንዱ ተማሪ አንድ እግሩን ሲያጥብ ሌላው ደግሞ ሁለተኛውን እግሩን ያጥባል ፤ የቀሩትም ስለመስተንግዶው ጥሬ ይቆላሉ ።

እንግዳውም ተማሪ የትምህርት ሰዓት ደርሶ ጉባኤው እስኪነሣ ድረስ በተዘጋጀለት ቦታ አርፎ ይቆይና በሰረፍት ጊዜ ለመሪጌታው ይነገርለታል ፤ እርሱም ወዲያው ቀርቦ የመጣበትን አገርና ፍላጐቱን በዝርዝር ከስረዳ በኋላ እንግዳው ከተማሪዎች ጋር እስኪላመድና አገር እስኪያውቅ ድረስ በቅርብ ከሚገኙት መንደሮች ተከፍሎ እንዲሰጠው ይታዘዝለታል ፤ ለጊዜው ይታዘዝለት እንጂ ተማሪዎቹ ስለእንግድነቱ ክብር እስከ ፫ና እስከ ፬ ወር እየለመኑ ስለሚመግቡት ወደ ልመና አይሰዱትም ።

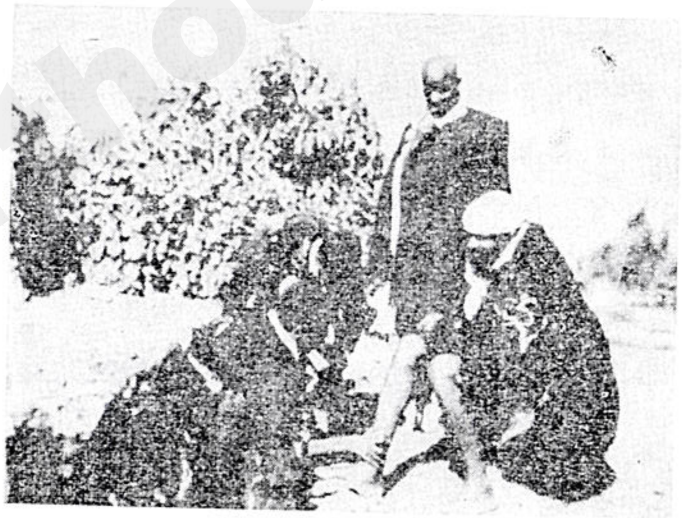

የእንግዳውን ተማሪ እግር ሲያጥብ ።

ጥንታዊው ተማሪ በየደረሰበት ትምህርት ቤት ሁሉ እንደዚህ ያለ የወዳጅነትና የክብር አቀባበል ፤ ይደረግለት ነበር ፤ ዛሬም አለ ።

እንባቢ ሆይ ይህ ከዚህ በላይ የተሰጠው መግለጫ ትምህርት ቤት የቀለም ትምህርት ማሰደጃ ብቻ ሳይሆን የፍቅርና የትሕትና ገበያ መሆኑን ጭምር እንደ መልካም አስተማሪ በጣቱ ጠቅሶ ያመለክተናል ።

፫ኛ ምዕራፍ ፤

ጥንታዊው ተማሪና ችግሩ በትምህርት ቤት ፤

ጥንታዊት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በአዲስ ልደት የወለደቻቸውን ሊቃውንትና መምህራን ብሉይና ሐዲስን እንደማርና እንደወተት እየጋተች በምታሳድግበት ጊዜ ገበሬው ከሚደ፤ ሴቱ ከጓዳ ልብሳቸውንና ምግባቸውን በመስጠት የረዱት ነበር ።

www.ethiopianorthodox.org

ይህም ማለት አንድ ተማሪ ስመ እግዚአብሔር ጠርቶ ከደጅ በቆመ ጊዜ ሰተቱ እንጦራ ተሸክማ እንደሆን በፍጥነት እንጦራዋን አውርዳ ወይም ትፈጭና ትፈትል እንደሆን መሰናዶዋን እርግፍ አድርጋ ትታ በቤት የተገኘውን ጥሬም ሆነ ብስል በሰቃ አፍሳ ትሰጠዋለች ።

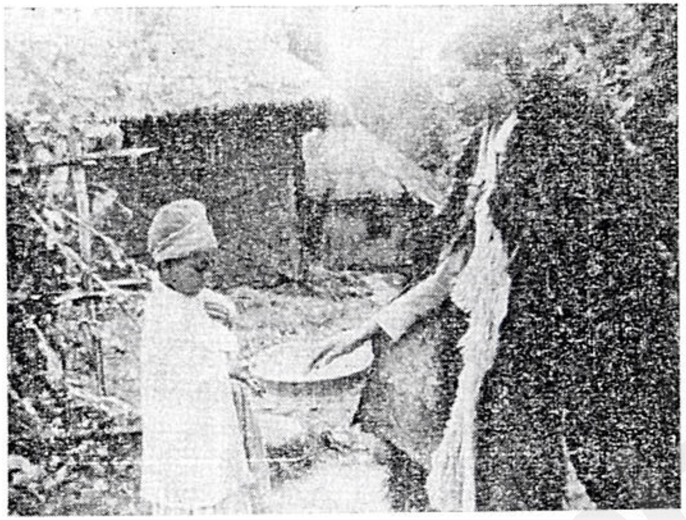

ለተማሪው ቍራሽ ስትዘከረው ።

ገበሬውም እንደዚሁ እህል ወቅቶ በመረተ ጊዜ ተማሪው ወደ ዐውድማው ቀርቦ (ስለአበቀለው) ብሎ ይቆማል ፤ ገበሬውም ከመረተው የእህል ዓይነት በቍና ዘግኖ ይሰጠዋል ፤ እርሱም የተቀበለውን እህል ወደገበያ አውጥቶ ሸጦ በገንዘቡ ልብሱን (ደበሎውን) ገዝቶ ይለብሳል ።

ይሁን እንጂ በዚህ ጊዜ ተማሪውን እጅግ ብዙ የሆኑ ልዩ ልዩ ፈተናዎች እንደ ሚገጥሙት መዘንጋት የለብንም ።

(ሀ) በክረምት ወራት ምግቡን ከየቤቱ ሲለምን ከብቶች በየደጁ ያሚጬት አዛባ እስከ ጉልበቱ ያጠልቀዋል ፤ ከላይም ዝናም ይወርድበታል ፤ ከታች ጐርፍ ይሄድበታል።

(ለ) የቍራሽ እንጀራው ባላንጣ የሆኑት አምስት ውሾች ዙሪያውን ከብበው ያዋክቡታል ።

(ሐ) ከጐጆው ወጥቶ ሲሔድ ያለ ችግር የተሻገረው ወንዝ ሲመለስ ሞልቶበት በብዙ ችግር ዋኝቶ ይሻገረዋል ።

(መ) በዚህም ላይ ጊዜው ይመሽበትና እንቅፋት እየመታው እሾህ እየወጋው እንደ ዓይነ ሥውር እየተደናቀፈ ወደ ቅልሲቷ ጐጆው ይደርሳል ።

(ሠ) ከዚያም ወዲያው እንደገባ ጥቂት ዕረፍት እንኳ ሳያገኝ የቅኔ ተማሪ እንደ ሆነ ቅኔ ወደሚዘረፍበት አድራሻ ይሔዳል ፤ የዜማ ተማሪ እንደሆነ የቃል ትምህርት አደራርስ (ያጠናውን ትምህርት እንዳይጠፋው ...

www.ethiopianorthodox.org

(ረ) አደራረሱን ሲጨርስ ከየመንደሩ ለምኖ ያጠራቀመውን ውጥንቅጥ (እንጀራና ቆሎ) ከሰባት ወይም ከስምንት ባልንጀሮቹ ጋር በደጅ ተሰብስበው በአንድነት ይመገባሉ ፤ ከቤትም ወደደጅ ወጥተው መመገባቸው ቅልሲቷ ጐጆአቸው መብራት የሌላት በመሆኗ ከጐጆው ጥላ ጋር ጨለማው ስለሚጸና ውጭው የተሻለ መስሏቸው ነው ።

ከዚህም ሌላ ተማሪው እንደራበው አይበላም እንደጠማው አይጠጣም ፤ እንዳ ረዘው አይለብስም ፤ በጠቅላላው ማንኛውንም ነገር እንደፈለገ አያገኘውም ፤ ምክን ያቱም የሰው እጅ አይቶ አዳሪ ስለሆነ ነው ፤ በዚህም ላይ እንደዛሬው የጤና ጥበቃ ትምህርት ባለመኖሩ ከልብሱና ከሰውነቱ ቆሻሻ የተነሣ በቅማልና በቍንጫ በሚመጡ በሽታዎች ይነደፋል ፤ ከምግቡም ጕስቍልና የተነሣ አካላቱን ያሳክከዋል ደረመን (እከክ) ያለብሰዋል ፤ ወይም መንደር ለመንደር እየዞረ ቍራሽ እንጀራ ሲለምን ተስቦ (ወረርሽኝ) የሚባለውን በሽታ ሸምቶ ይመጣና ይታመማል ።

ከልዩ ልዩ ፈተናዎች ቅርጣን የወጣው ተማሪ ።

በዚህ ጊዜ ለበሽታው መከላከያ የሚሆኑት ሐኪምና መድኃኒት ቤት አይገኙ ለትም ፤ ነገር ግን ደጀ ሰላም ሆስፒታል ፤ ቀሳውስት ሐኪሞች ሥጋው ደሙ መድ ኃኒት ፤ ምዕመናኑ አስታማሚዎች ሆነውት ሙሉ ጤናውን አግኝቶ ለመነሣት ይች ... ከመኝታው እንደተነሣ ራብ ራብ ስለሚለው እየተን

www.ethiopianorthodox.org

ጠራወ። ወደመንደር ይሄዳል ፤ ሕዝቡ ይልቁንም ሴቶች በበሽታ የተጐዳ ሰውነቱን አይተው ልባቸው በኀዘን ስለሚነካ ደረታቸውን እየመቱ ግማሾቹ የሚበላውን ግማሾቹ የሚጠጣውን ያመጡለታል ፤ የቀሩትም በሕማም የደረቀ ራሱን ቅቤ ይቀቡታል ፤ ይህንና ይህንን የመሳሰለ ሣምራዊ ርኅራኄ ይፈጽሙለት ነበር ።

እርሱም እንደዚህ አሰቃቂ የሆነውን ልዩ ልዩ ፈተና አልፎ ሰው ይሆናል ተብሎ ግምት ሳይጣልበት ፤ በእግዚአብሔር ቸርነት በሕዝቡ ረዳትነት ጤናማ ሆኖ አሣቡን ከግቡ ከደረሰ በኋላ አገሩን የሚያስመሰግን ወገኑን የሚጠግን ታላቅ ሰው ነው ተብሎ ከሕዝቡ ዘንድ ለመንፈሳዊም ሆነ ለሥጋዊ ኀላፊነት ይመረጣል ፤ በሕዝብም ዘንድ መመረጥ ከእግዚአብሔር የተገኘ ታላቅ ስጦታ ነው ።

አንባቢ ሆይ ከዚህ በላይ የተገለጸው አሳዛኝ የሆነው የተማሪው ሁኔታ የሚሰጠን የመንፈስ ብርታት ክብረት የጸና ነው ። በክውር ውስጥ እንደተፈተነ የጠራ ወርቅ በችግርና በመከራ ተፈትኖ መማሩ እናት አገሩን ለማገልገል ክርስቶስን ለመከተል ይሁን እንጅ በተጨማሪ ምሣሌነቱን ለዛሬና ለነገ ወጣቶች አስረክቦናል ፤ (መምህር ከስተማረው መከራ የመከረው) ይበልጣል ።

፩ኛ ምዕራፍ ፤

ተማሪው በልመና ጊዜ ከውሻ ጋር ያለው ጦርነት ፤

በተማሪና በውሻ መካከል ያለው የቍራሽ እንጀራ ጦርነት ምን ጊዜም የማይበርድና የማይቀዘቅዝ አድሮ ትኩስ ሲሆን የሚኖር ነገር ነው ፤ ተማሪው የትምህርት ጥማቱን ረክቶ ወደቤቱ እስኪመለስ ድረስ ከሚደርሱበት ልዩ ልዩ ፈተናዎች አንዱ ከውሻ ጋር ያለው (የነበረው) አሰቃቂ ትግል ነው ፤ ሲማር ውሎ ወደማታ ቍራሽ ለመለመን ወደመንደር በሄደ ጊዜ አንዱ ሀብታም ሰው አጥሩ እንዳይሰበር ግቢው እንዳይደፈርና ቤቱን ከቀን ወራሪ ከሌሊት ሰባሪ እንዲጠብቅለት ያሳደገው ውሻ በተማሪው ላይ የቍራሽ እንጀራው ባላንጣ ሆኖ ይነሣበታል ፤ ምን እርሱ ብቻ ? የመንደሩን ውሾች ሁሉ በቋንቋው ጠርቶ ዙሪያውን ከብበው በአንድነት ሊውጡት ሊሰለቅጡት ይደርሳሉ ፤ ከሁሉም የሚገርመው እነዚህ በአንድ መንደር ውስጥ ሲኖሩ በወደቀ አጥንት እየተጣሉ የማይስማሙት ውሾች ጠላትን በማጥቃት ጊዜ እስ ኅብረት ማግኘታቸው ነው ፤ እንደዚህ ከበው ሲያዋክቡት ተማሪው ቍራሹን ኪቀበል ድረስ በትሩን እያሳየ በትዕግሥት ይከላከላቸዋል ።

እንጀራውንም ከተቀበለ በኋላ በትሩን በጐኑ ላይ ለጥፎ እየተከላከለ በጭንቅ በመከራ የግቢውን በር ያልፋል ፤ ይሁን እንጂ በሩንም ካለፈ በኋላ ውሾቹ እየተከታተሉ የማይለቁት ሲሆን አንዱን ውሻ በደበል ድንጋይ እግሩን መትቶ ይሰብረዋል ፤ በዚህ ጊዜ ሌሎቹ ሲበታተኑ ያ እግሩን የተሰበረው ውሻ ሰባሪውን አንጠልጥሎ ዋይ ፤ ዋይ እያለ ሔዶ ከባለቤቱ ሥር ይወተፋል ፤ ያን ጊዜ የውሻው ባለቤት «ባለቤቱን ከልናቁ አጥሩን አይነቀንቁ» በማለት ዱላውን መዥልጦ እሳት ለብሶ

www.ethiopianorthodox.org

እንኳ አሁን በጌታው ረዳትነት ድሉ ለውሻው ቢሆን አንዳንድ ቀን ውሻው ብቻ ተማሪውን ድል አድርጐት ይመለሳል ፤ ምክንያቱም አንዳንድ ከሳሳ ተማሪ ያከፋዳውን ማንጠልጠያ አስረዝሞ እየጐተተ ሲንከረፈፍ ቀልጣፋይቱ ውሻ ድምጿን ሳታሰማ ከወደ ኋላው መጥታ አከፋዳውን ጠልፋ ይዛበት ወደ ቤቷ ትገባለች፤ ይህም ባይሆን የደበሎውን ሩብ ሸንትራ ትወስድበታለች ፤ በጣም ክፉ ውሻ የሆነ እንደሆነ ግን ደበሎውን ሳይነካ እግሩን ገንጥሎ ቁጭ ያደርገዋል ፤ ከዚህ በኋላ ጠቅላላው ድል ለውሻው መሆኑ ሲረጋገጥ ባለቤቶች ተሯሩጠው ድል የሆነውን ተማሪ ያስጥሉታል ፤ ስለዚህ ተማሪዎች እንደነዚህ ያሉትን ውሾች ከእንጀራ ጋር መርዝ እያበሉ በጭካኔ ይፈጅዋቸዋል ። የተማሪና የውሻ ጦርነት እንደዚህ ዘለዓለም ይኖራል ፤ ድል አድራጊነትንም አንድ ጊዜ ውሻው አንድ ጊዜ ተማሪው ይወስዳል ፤ በዋድላና በደላንታ ውሻው እጅግ ኃይለኛ ከመሆኑ የተነሣ በጅራፍ ካልሆነ በስተቀር በብትር አይመለስም ።

ተማሪው በቍራሽ ልማና ጊዜ ከውሻ ጋር ያለው ጦርነት ።

ተማሪና ውሻ ምነው አይስማሙ
እስከ ዕድሜ ልካቸው አሉ እንደተዳሙ ።
ምን እነሱ ብቻ ፍጥረቱ በሙሉ
በዚችው በእንጀራ አይደለም ወይ ጥሉ ።
እናቴ ባየሽ እህቴ ባየሽ ፤
በቍራሽ እንጀራ ሲያባርረኝ ውሻ ።
ከእህት ከወንድምም ከናት ከባት መርዶ
እጅግ ያሳዝናል ያከፋዳ ባዶ ።
እንዲህ መከራ አይቶ ለፍቶ የተማረ ፤
... እንደተከበረ ።

www.ethiopianorthodox.org

እሁንም በጐጃምና በጎንደር እየተዘዋወሩ ጥንታዊውን ትምህርት ከሚያጠኑት እያሉ ተማሪዎች ፤ ብዙዎቹ ከንባብ እስከ ቅኔ የሚሰጠውን መንፈሳዊ ትምህርት ከጠናቀቁ በኋላ ደበሏቸውን እንደለበሱ (እንደተለመደው) ከውሻ ጋር እየታገሉና ቊራሽ እየ ለመኑ ዘመናዊውን የሥልጣኔ ትምህርት ሲከታተሉ ማየት ተመልክችን ደስታ ይፈ ረቃዋል ፤ ይህ በመንፈሳዊው ገበሬ ቅብቅብ የሆነው አንጐላቸው የሥልጣኔን ዘር ለመቀበል እጅግ የተመቸ ነው ፤ በዚህ አያያዝ መንግሥት በነዚህ አገሮች መምህራ ንን ብቻ መቅጠር እንጂ ሌላ ወጭ አያስፈልገውም ፤ ምክንያቱም በየደጅ ሰላሙና በየ ዛፉ ሥር ማስተማር ስለሚቻል ነው ።

፫ኛ ምዕራፍ ።

እናትና አባት ወደ ትምህርት ቤት በሄደው ልጃቸው ያላቸው

ታላቅ ተስፋ ።

ወላጆች ልጃቸው ወደ ትምህርት ቤት መሄዱን ባእርግጥ ከተረዱ በኋላ ትም ህርቱን ጨርሶ እስኪመለስ ድረስ ለሰድሚው እንጂ ለልብሱና ፤ ለጉርሱ እያስቡ ለትም ፤ እንዲያውም ልጃችን ትምህርቱን ጨርሶ በተመለሰ ጊዜ የእንገሉን ልጅ እገሊትን በሕግ አጋብተን ያለንን ሀብታችንን ሁሉ ለርሱ አውርሰን ፤ ብንታመም ያስታምመናል ፤ ብንሞት ጳዊቱን ደግሞ ይቀብረናል ፤ እያሉ መሠረት ያለው ተስ ፋቸውን ጢትና ማታ እርስ በራሳቸው ይወያያሉ ፤ ምክንያቱም "ተስፋ ያላዩ ትን እንዳዩት ፤ ያልያዙትን እንደያዙት" ስለምታደርግ ነው ።

ከዚህም ሌላ ልጃቸው ከትምህርት ቤት በተመለሰ ጊዜ ሽልማት ሆኖ የሚ ሰጠው ነጫጭ ጥጥ ተገዝቶ ልብሱ (ኩታና ሡሪው) መፈተል ይጀምራል ፤ ልብሱም ወዳየው በ፮ ወር ውስጥ ጣጣውን ሁሉ ጨርሶ ተሰፍቶለት በደንብ ተቀምጦ ይቆ የዋል ፤ ልጃቸውም ከነሱ በተለየ በ፯ ወይም በ፰ ዓመቱ ትምህርቱን አጠናቅቆ በተ መለሰ ጊዜ እናትና አባቱ ምኞታቸው ሁሉ ስለተፈጸመላቸው እግዚአብሔርን እየ መሰገኑ ከላይ እንደተገለጸው ከብዙ ቀን በፊት ጀምረ የታጩችለትን ልጃገረድ በሕግ አጋብተው ሀብታቸውን ከነቤታቸው ለልጃቸው አውርሰው እስከ ዕለተ ሞታ ቸው እየተረዱ በደስታ ይኖራሉ ።

አንዳንዶቹ ወላጆች ግን ምኞታቸው ሁሉ ሳይፈጸምላቸው የሚቀሩ አሉ፤ ምክ ንያቱም ልጃቸው በትምህርት ቤት ጥቂት ጊዜ እንደቆየ ዓለም ከንቱ ናት ፤ ይል ቁንስ ገዳም ገብቼ መላ ዘመኔን በጾምና በጸሎት ተወስኜ በዚያው የሚገኙትን ደከ ሞች እየረዳሁ መኖር ይሻለኛል የሚል አሳብ ይመጣበትና ወደ ቤተ ሰቦቹ ሳይመ ለስ እንደ ወጣ ይቀራል ፤ (ይመንናል) ፤ ይልቁንም የሚያሳዝነው ይህ ተማሪ ወዲያው ከናትና ከአባቱ ተለይቶ ሲሄድ ወደ አሰበው ትምህርት ቤት ሳይደርስ ገና በመን ገድ ሳለ በድንገተኛ ሕማም ተይዞ ይሞትና መርዶው ለናትና ለአባቱ ይመጣ ላቸዋል ። ዜና ሞቱም የሚደርስላቸው ከሞተ ፯ ወይም ፯ ዓመት ቆይቶ ነው ፤

የዚህ ዓይነት ዕድል ከገጠማቸው

ልጄ ሄዶ ነበር ቀለም ሊዘይድ
ቀለሙ ተደፍቶ ቀረ በመንገድ ።
ልጄ ከሩቅ አገር ማታ መጣልኝ ፤
አቋራጩን መንገድ ማን አሳየልኝ ።
የልጅ መላክተኛ እናት የላከቺው
ቁም ነገር አይፈጽም መንገድ አይሰለቸው ።
እንደ እናት እንደ አባት ፤ እንደ እት እንደ ወንድም ፤
አሉልህ ሥላሴ በወዲያኛው ዓለም ።
ተማሪ በሞተ በሰባት ዓመቱ ፤
ተምሮ ይመጣል ትላለች እናቱ ፤

አንባቢ ሆይ / ወላጆች ከጥንት ጀምረው ወልዶ ማስተማር ከሁሉ የበለጠ ዋና የሰው ልጅ ፍቱን መድኃኒት መሆኑን አውቀው ሲጠቀሙበት እንደኖሩ የዛሬም ወላጆች ይህንኑ ዓላማ በመከተል ልጅ ወልደው ማስተማርን በሰፊው ሲፈጽሙት ይታያሉ ፤

"ያልተማረ እናት አባቱን እንዲረግም ፤ የተማረ እናት አባቱን እንዲመርቅ ይህ ለማንም አይሠወርም" ቀ ኃ ሥ ፤

፬ኛ ምዕራፍ ።

ለዱሮው ተማሪ መጋቢውና ሞግዚቱ ፤

ጥንታዊውን ተማሪ መጋቢና ሞግዚት ሆነው በማሳደግ የታወቁት አገሮች ጐጃም፤ ጐንደር ፤ መርሐ ቤቴ ተጉለት (በሸዋ) ናቸው ፤ በእነዚህም አገሮች ውስጥ የሚኖ

ይህ ሥዕል ጐጃምና ጎንደር የጥንት ሊቃውንትን በነፃ እየመገቡ ማስተማራቸውን በምሳሌ ያስረዳል ።

ሩት ሕዝበ ክርስቲያን በእናትና በአባት እግር ተተክተው በነፃ እየመገቡ በነፃ እያ ለበሱ በነፃ አስተምረው በየጊዜው የሚያበረክቱት መንፈሳዊ ተማሪ እግዚአብሔ [illegible] አፍቃሪ ለሀገሩ ተቆርቋሪ ጠላቱን አሳፋሪ ለመሆኑ ያለፉት

www.ethiopianorthodox.org

አሁንም ቢሆን ዘመናዊውና ጥንታዊው ትምህርት በሀገራችን በኢትዮጵያ ሲስፋፋ «እናንተ ሸክማችሁ የከበደ ወደኔ ኑ ፤ እኔ አሳርፋችኋለሁ» ብሎ የተናገረውን የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን አርአያና ምሳሌ የተከተሉት ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ይህ የምግዚትነትና የመጋቢነት ሥራ ከሁሉ የበለጠ አድካሚ መሆኑን ተገንዝበው እስከ ፲፱፻ (ወይም ፲፱፻፲፯) ዓ. ም. ድረስ በእነዚህ አገሮች ትክሻ ላይ ብቻ ወድቆ ይኖር የነበረውን ከባድ የትምህርት ሸክም ለማቃለል ሲሉ የነፃና የተመላላሽ ትምህርት ቤቶችን በየጠቅላይ ግዛቱ አቋቁመው ማናቸውንም የትምህርት ጓዝ ራሳቸው በመሸከም ስለአሳረፏቸው እንደዚህ ያለ ቸር ጠባቂ ያስገኙላቸውን አምላክ እያመሰገኑ ፤ ዛሬም እነዚህ አገሮች ያንኑ መንፈሳዊ ርዳታቸውን ባለማቋረጥ በነፃ እያጕረሱ ፤ በነፃ እያለበሱ ፤ በነፃ ሲያስተምሯቸው የሚገኙት መንፈሳውያን ተማሪዎች ቍጥራቸው እጅግ የበዛ ነው ።

በጎንደር የነበሩት መሳፍንት ለጥቂት ጊዜያት በዚሁ በጎንደር ከተማ ለሚያስተምሩት ፴ት የጉባኤ መምህራን በዓመት ፳፬ ዳውላ እህል እንደሚሰጧቸውና ለተማሪዎቻቸውም ቀለብ ይሰፍሩላቸው እንደ ነበሩ ይነገራል ።

ዛሬም በንጉሠ ነገሥት መንግሥት ግዛታቸው የቆየው የሀገር ልማድና መንፈሳዊ ዕድር እንዳይፋለስ በጥንቃቄ የሚጠብቁት ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በዘመነ መንግሥታቸው ተጀምሮ ፍጻሜ እንዲያገኝ በብርቱ ለደከሙለት ለቤተ ክርስቲያን ዕድገት ወራሾች የሚሆኑ ሊቃውንትንና መምህራንን ለማብዛት እንዲቻል በ፲፱፻፴፱ ዓ. ም. ስመ ጥሩ በሆነችው በጐንደር ከተማ ፤

ሀ| ለ፴ቱ የጉባኤ መምህራን ለያንዳንዳቸው በየወሩ $ 100 (መቶ የኢትዮጵያ) ብር ፤

ለ| ለ፲፫ቱ ተከታይ መምህራኖች እያንዳንዳቸው ፀወር $50 (ሃምሳ የኢትዮጵያ ብር ።

ሐ| እንደዚሁም ለ፴ቱ ታላላቅ መምህራን ፶|፶ ተማሪዎች አሏቸው ፤ በድምሩ ሁለት መቶ ይሆናሉ ፤ ለያንዳንዱ ተማሪ በየወሩ $15 (አሥራ አምስት የኢትዮጵያ ብር እንዲያገኙ እዚያው ድረስ ሄደው ስለፈቀዱላቸውና እንደዚሁም ሰፊ የሆነ የገንዘብና የልብስ ችሮታ ስላደረጉላቸው መምህራኑና ተማሪዎቻቸው ሲጐርሱና ሲለብሱ ፤ ሲተኙና ሲነሡ ለንጉሠ ነገሥታቸው ዕድሜና ጤና ፤ ለኢትዮጵያ እንብልጽግና እንዲሰጥላቸው ጧትና ማታ ወደ እግዚአብሔር የሚያጕርፉት ጸሎት የሚኳን አገራቸውንና ንጉሠ ነገሥታቸውን መላውን ዓለም ከድንገተኛ መቅሠፍት የሚጠብቅ ነው ለማለት ያስችላል ።

በዚህ ጊዜ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ከ፲፱፻፴፱ ዓ. ም. በፊት የጐንደር መምህራንና ሊቃውንት የኑሮ ደረጃ እንዴት እንደነበረ ከመምህራኑ ጠይቀው ከተረዱ በኋላ ስለቤተ ክርስቲያን ትምህርት መስፋፋት ከግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ለመምህር ተክለ ሃይማኖት የተሰ ራት የቀረበላቸውን ጥያቄና መንፈሳዊ ምክር [illegible] ከዚህ በታች ጽፌዋለሁ ።

ጥያቄ ፤ በየአውራጃው ብዙ ምዕመናን የሚያስተምራቸው እያጡ ሕፃናቱም ከትምህርት መራቆታቸውን ሳትሰሙ አልቀራችሁም ፤ ከዚህም የተነሣ ያገራችን ትምህርት እየደከመ ስለሚሄድ በያውራጃው ተከፋፍላችሁ ብታስተምሩ መልካም ይመስለኛል ፤ ነገር ግን ይህን ባታደርጉ እኛም በናስገድዳችሁ እግዚአብሔር ይፈርድብችኋል ፤

መልስ ፤ እርግጥ ነው ሐዋርያትም በየሰበካቸው እየዞሩ አስተማሩ እንጂ ባንድ ቦታ ሆነው አላስተማሩም ።

ጥያቄ ፤ ይህንን የምታውቁት ከሆነና የውጭ አገርም ትምህርት የሚማሩት ልጆች በወንበር በጠረጴዛ ላይ ፤ ያገራችንን ትምህርት የሚማሩት ግን ባፈር በሰሌን ላይ ሆነው ስለሚማሩ በዚሁ ተማሪ ቤት ሰጥተናችሁ ፤ ለእናንተም በቂ ቀለብ ሰጥተን ተማሪዎቻችሁም በንጹሕ ሥፍራ ሆነው እንዲማሩ ቢሆን ምዕመናንም እየበዙ ይሄዳሉ ፤ ያለዚያ ግን እነዚያን የተመለከቱ ተማሪዎች ያገራቸውን ትምህርት ሳይማሩ ወደውጭ አገር ትምህርት ቢያደሉ ሁለት ዓይነት ጉዳት ያገኛቸዋል ፤ ፩ኛ መንፈሳዊ ጥበብን ፤ ፪ኛ ያገር ፍቅርን ሳያጠኑ ይቀራሉ ፤ ባገራቸው ትምህርት ላይ የውጭ አገር ትምህርት የተማሩ እንደሆነ ግን መንፈሳዊና ሥጋዊ ጥበብን አንድነት ያውቃሉ ፤ ይኸውም ለዛሬው ጊዜ ኑሮ ጠቃሚ ይሆናል ።

መልስ ፤ ሥጋዊ ጥበብ ምን ያደርጋል ? እስከ አምልኮ ባዕድ ያደርሳል ፤

ጥያቄ ፤ በጥበብ መራቀቅ አምልኮ ባዕድ አያሰኝም ፤ ኧረ ለመሆኑ እርስዎ ፤ ሌሊት ለጸሎት ሲነሡ ፤ ክብሪት ጭረው መብራት አያበሩምን ?

መልስ ፤ ይህማ እርግጥ ነው ።

ጥያቄ ፤ ክብሪቱ በሥጋዊ ጥበብ የተሠራ ፤ ስለሆነ ሌሎችም ታላላቅ ጥበባት እንደዚሁ ናቸውና አምልኮ ባዕድ አያሰኝም ፤ ብለው በቂ ማስረጃ በመስጠት ምላሽ ስላሳጧቸው መልስ ሰጭውም መምህር ከግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በተሰጣቸው አጭር ዘመናዊ ማስረጃ እየተደነቁ እንደቃልዎ ይደረግልን በማለት አመስግነው የተቀበሉ መሆናቸውን ከማስታወቂያ ሚኒስቴር የተገኘው ንጉሣዊ የጉብኝት ዜና ያረጋግጣል ።

መምህር ተክለ ሃይማኖት የሐዲስና የመጽሐፈ መነኮሳት መምህር ናቸው ። በ፲፱፻፴፱ ዓ. ም. በተደረገው የመጀመሪያዎቹ ጳጳሳት ምርጫ ቤተ ክርስቲያናችን በጥብቅ ፈልጋቸው ነበር ፤ ነገር ግን እኚህ መንፈሳዊ መምህር የዚህ ዓለም ሹመትና ሽልማት ንብረቱም ኃላፊ ጠፊ ነው ፤ ስለዚህ ማናቸውንም ሹመትና ሽልማት አልፈልግም ብለው መንፈሳዊ ዕንቢታቸውን አስታውቀዋል ፤ መምህር ተክለ ሃይማኖት በጎንደር ከተማ ጉባዔ ሠርተው ፤ ደቀ መዝሙር አብዝተው እያስተማሩ በትሕርምት ሲኖሩ አልባሌ መስለው ተርታ ልብስ ለብሰው መላ ዘመናቸውን ያሳለፉ ደግ ሰው ነበሩ ።

ለምሳሌ ያህል ጣዕመ ጻጋ የቀመሱ በሕታውያንና በአእምሮ ያልበሰሉ ሕፃናት [illegible] ናቸው ፤ በሕይወታቸው የዚህ ዓለም ሹመትና ሽልማት ብልጽግናና ጌትነት ኢም

www.ethiopianorthodox.org

ንት ሆኖ ስለሚታያቸው ዋጋ እንዳለው አድርገው አይቈጥሩትም ፤ ከዚህም የተነሣ አንዱን ባሕታዊ አንድ ከንጉሥ የተላከ ብላቴና (አሽከር) ሒዶ ‹ይጼውዓከ ንጉሥ› ንጉሥ ይጠሩሃል ቢለው ‹አልብየ ንጉሥ ዘእንበለ እግዚእየ ኢየሱስ ክርስቶስ› ከጌታዬ ከኢየሱስ ክርስቶስ በስተቀር ንጉሥ የለኝም አለ ይባላል ። ሕፃናትም ምንም እንኳ ጥቅሙንና ጉዳቱን ለይተው ባያውቁት ስለዚህ ዓለም ክብርና ደስታ ግድ የለሾች ናቸው ፤ ሕፃናት ቢገርፏቸው ፤ ቢሰድቧቸው ቂምና በቀልን አያውቁም ፤ ባሕታውያንም ከቂምና ከበቀል የራቁ የዋኃን ናቸው ። ሕፃናት ትዕቢትና ኩራት የላቸውም ፤ ባሕታውያንም ከዚህ ሁሉ የተለዩ ትሑታን ናቸው ። ሕፃናት ከኃጢአት የተለዩ ንጹሐን ናቸው ፤ ባሕታውያንም ከኃጢአት ርቀው ንጽሕ ጠብቀው ይኖራሉ ። ሕፃናት ክፉና በጎውን ለይተው ዋዛና ቁም ነገሩን አመዛዝነው አይናገሩም ፤ ባሕታውያንም ይህ ያስቀይማል ፤ ይህ ያስመሰግናል ብለው መርጠው አይናገሩም ፤ መንፈስ እግዚአብሔር ያቀበላቸውን በግልጽ ይናገራሉ እንጂ ፤ ሕፃናት ምሬት እስኪሰማቸው ድረስ ያገኙትን ሁሉ በፋቸው ይጐርሳሉ ፤ ባሕታውያንም ውለው በሰዓት የቀረበላቸውን ሁሉ ሳይመርጡ ይመገባሉ ፤ ከዚህም የተነሣ አንድ ባሕታዊ በትሕርምት ዋለና በ፱ ሰዓት ባጠገቡ የሚገኘውን ማናቸውንም ቅጠል ሸምጥጦ ሲመገብ ጊንጧን አብሮ ስላነከት በአፉ ውስጥ ጭው ጭው አለች ፤ በዚህ ጊዜ በ፱ ሰዓት ጭጭ ምጭጭ የለም ብሎ አብሮ በላት ይባላል ። የባሕታውያን ግብራቸው ይህን የመሳሰለ ትሕትናና ግድ የለሽነት የተመላበት ነው ፤ ከነሱም አንዱ መምህር (ባሕታዊ) ተክለ ሃይማኖት መሆናቸውን ግብራቸው መስክሯል ።

ወደጥንቱ ነገራችን እንመለስና ከዚህም ሌላ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በጐጃምና በበጌምድር በየአድባራቱና በየገዳማቱ ለመጽሐፍ መምህር $ 20| ኻያ የኢት| ብር ለቅኔ መምህር $ 15| አሥራ አምስት የኢት| ብር ፤ ለዜማ መምህር $ 10| አሥር የኢት| ብር የወር ቀለብ ቆርጠውላቸው ተደስተው ይኖራሉ ፤ ብዙ ዘመናት ተቈልሮ የኖረው የመምህራንና የተማሪዎቻቸው የዕድል በር በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ እጅ ስለተከፈተላት ተባይ ቆሽሽውን ከአልጋው ሥር ጠራርጎ እንዲያጠፋላት ኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔርን ከመለመን አታቋርጥም ።

ጥንታዊው ተማሪ በነዚህ በ፪ቱ ጠ| ግዛቶች እየተዘዋወረ ትምህርቱን በሚቀጥልበት ጊዜ ለምኖ ከመጠቀሙም በላይ ከባላገሮቹ ዘንድ የሚጐርፍለት ልዩ ልዩ ልግሥና ወላጆች ለልጆቻቸው ከሚፈጽሙት በጐ አድራጎት ልዩነት የሌለው በመሆኑ ኢትዮጵያዊውን ሁሉ በፍቅር የሚያስተሳስር ፤ አንድነትን የሚያጠነክር መልካም ምሳሌነት ያለውና ዘመን የማይለውጠው መንፈሳዊ ዕድል ነው ። ይኸውም ዘመኑ ዘመነ ዓፀባ ወይም ወርኃ ክረምት በሆነ ጊዜ ችግሩ (ርኃቡና ጥሙ) ከሁሉ በፊት በተለይ የሚያጠቃው ተማሪውን ብቻ ስለሆነ በነዚህ አገሮች በተለይም በጎንደር የሚኖሩት ቀሳውስትና መነኮሳት ተማሪዎችን ለየንስሐ ልጆቻቸው አከፋፍለው እየመገቡ ከዘመነ ረኃብ ወደ ዘመነ ጥጋብ ፤ ከክረምት ወራት ወደበጋው ወቅት በማሸጋገራቸውና በኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያንም የመምህራን ቅርስ እንዳይጠፋ አምባና መጠጊያ ሆነው ሊቃውንቱን ከነሙያቸው ከትውልድ ወደትውልድ እያስተላለፉ ስላቆዩን ሁለቱን አገሮች መጋቢና ሞግዚት አሰኝተዋቸዋል ።

ከዚህም ሌላ በነዚህ ጠቅላይ ግዛቶች በሚገኙት አብያተ ክርስቲያናት አንዳንድ ክብረ በዓል በሆነ ጊዜ በዓሉን ለማክበር ከየደብሩና ከየገጠሩ የተሰበሰቡትን መዘምራንና ተማሪዎች ዋዜማው ከተቆመ በኋላ ገበዙና መጨኔው ሁለትና ሦስት እያደረጉ ለሕዝበ ክርስቲያኑ ያከፋፍሏቸዋል (ይመሯቸዋል) ሕዝበ ክርስቲያኑም በየቤታቸው ስለክብረ በዓሉ ድግሱን ደግሰው ሣሩን ጐዝጉዘው ስለሚጠባበቁ በደስታ ይቀበሏቸዋል፤ ምናልባት ተማሪዎችና መዘምራኑ አንሰው ሳይደርሷቸው የቀሩ እንደሆነ ሕዝበ ክርስቲያኑ ከበረከቱ ተለይተን ቀረን በማለት አጥብቀው ያዝናሉ፤ እንደዚሁም ተማሪዎችና መዘምራኑ በገበበት ቤት ከበሉና ከጠጡ በኋላ «ማኅሌተ ገንቦ» የተባለውን ጨዋታ አንሥተው እየዘመሩ ያጫውቷቸው የነበረው መንፈሳዊ ትዝታ ሁሉ ስለሚቀርባቸው ተጨማሪ ኃዘን ይሆንባቸዋል ፤ ከዚህም ሌላ በበዓሉ ቀን ቤተ ክርስቲያን ለመሳለምና ስዕለታቸውን ለማድረስ ከየገጠሩ የመጡትን ወንዶችና ሴቶች ሁሉ "ጠበል ጠዲቅ" ቅመሱልን እያሉ በየቤታቸው ወስደው ይጋብዙአቸዋል ፤ በዚህ ሁሉ ትሩፋታቸው መጋቢና ሞግዚት ቢባሉ አያስደንቅም ፤ ይኸውም ሲያንሳቸው ነው ።

ዛሬም ቢሆን ይህ ርኅራኄና ቸርነት የተመላበት መንፈሳዊ ልማድ በነዚህ አገሮች መልኩ አልተለወጠም ፤ መሠረቱ አልተናወጠም (ይሠራበታል ።)

፮ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ሀብቶች በትምህርት ቤት ፤

አንድ ተማሪ ከዘመዶቹ ተለይቶ ከሙቀት ቤቱ ወጥቶ ወደ ትምህርት ቤት ሲሄድ፤

ሀ) የውሻ መከላከያ የሚሆነው አንድ በትር ፤

ለ) ሙሉ ልብስ (ጋቢ ፤ ሱሪና እጀ ጠባብ ፤)

ሐ) መጻሕፍቶችንና ሌላም ዕቃ የሚያስቀምጥባት አንዲት አኩፋዳ ፤

መ) የውሃ መቅጃና የጠላ መጠጫ ብርሌ ዓይነት ቅል ፤

ሠ) አንድ የሚተኛበት አጐዛ (ወይም ሌጦ) እነዚህ ናቸው ።

ከዕቃዎቹ ሁሉ አከፋዳው ባለ ማዕርግና ብልጫ ያላት ናት ፤ እርሷም የምትሠራው ከዘንባባ (ከቈጤማ) ነው ፤ ሥራዋ ከለቀ በኋላ እጅግ በለሰለሰ የከብት ቆዳ በውስጥና በዳሪ ተሸፍና በቀጫጭን ሲር ትሰፋለች፤ ከዚህም ሌላ ዶቃዎች በከንፈሯ ዙሪያ አልፈው አልፈው እየተሰኩ አብረው ይሰፉና ጌጣጌጥ ከመሆናቸውም በላይ ከፍ ያለ አገልግሎት አላቸው ፤ አንድ ቀጭን ገመድ በአከፋዳው ከንፈር ዙሪያውን ከተሰፋ በኋላ እርስ በራሱ እየተጠላለፈ ሄዶ በመጨረሻ በዕቃዎቹ ከተዘጋ ይህንኑ ተግባር የሚያውቅ ሰው ካልሆነ በስተቀር ማንም ሊከፍተውና ሊፈታው አይችልም ፤ ይኸውም የተግባረ ዕድ መጀመሪያው ነው ።

ከዚህ ላይ የሚያሳስበን ተማሪው በትምህርት ቤት ሳለ ዘአልቦ ጥሪት (ድኃ) ሆኖ መማሩንና አኳኋኑም እንደ መናኝ ባሕታዊ የሚያስቈጥረው ከመሆኑም በላይ በተጨማሪ አንድ የውኃ መጠጫ ቅልና አንድ ቀፎ ተሸክሞ ይዞር የነበረውን ፈላስፋ

www.ethiopianorthodox.org

፰ኛ ምዕራፍ ።

ውብ የሆነ ግርማና ጌጥ ያለው የተማሪው ደበሎ ፤

አንድ ተማሪ ከናትና ከባቱ ሲለይ ለብሶት የነበረው ጋቢ ጥቂት ጊዜ ካገለገለው በኋላ እሱን አውልቆ ጥሎ ደበሎ (ለምድ) የተባለውን ጥቋቁር የበግ አጐዛ አጠራቅሞ ሰፍቶ ይለብሳል ፤ ይህንንም ለማግኘት የሚችለው ገበሬዎች በሚሰጡት እህል መሆኑ አስቀድሞ ተገልጿል ።

ደግሞ በተጨማሪ ቅርቅሃ (ክርክሃ) የተባለ በደጋ አገር የሚበቅል እንጨት አለ ፤ ይህ እንጨት በበሰለ ጊዜ ያገሩ ሰዎች ቆርጠው እያደረቁ ይሸጡታል ።

ይኸውም ለድንኳን ተራዳ ፤ እንደ እስፋልት ሆኖ በቤተ ክርስቲያን በቅድስትና በቅኔ ማኅሌት አቴና (ንጣፍ) ለቤት መዝጊያና ቅርጫት ፤ ለሴቶች እንዝርትና ሌላም ልዩ ልዩ አገልግሎት ስላለው በሰፊው ይጠቀሙበታል ፤ ተማሪውም ይህ እንጨት ወደሚገኝበት አገር የሁለትና የሦስት ቀን መንገድ ተጉዞ ከላይ እንደ ተገለጸው ከገበሬዎቹ በሚያገኘው የእህል ሺያጭ ገንዘብ የቻለውን ያህል ቅርቅሃ ገዝቶ ይመለሳል ።

ጥቂት ጊዜ ዕረፍት ካደረገ በኋላ የበግ አጐዛ በብዛት ወደሚገኝበት ጠቅላይ ግዛት (ወሎ) ቅርትሃውን ወስዶ እየሰነጠቀ የበግ አጐዛ ይለውጥበታል ፤ ወይም ተራዳነቱን ለሚፈልግ ሰው እያንዳንዱን ቅርቅሃ በ፫ትና በ፬ ብር ሽጦ በገንዘቡ ፲፭ ወይም ፲፮ ጥቋቁር የበግ አጐዛዎች ይገዛል ፤ የተገዙትንም አጐዛዎች ሰብስቦ በገመድ አስሮ እንደ ዛሬው መኪና ባለመኖሩ በራሱ ላይ ተሸክሞ ወደ ትምህርት ቤቱ ይመለሳል ፤ ወዲያውም እንደ ተመለሰ የትምህርት ጓደኞቹ አጐዛዎቹን ተከፋፍለው በእህል እርሾና በቀጠጥና እንጨት ሥር እያጀሉ ማልፋት ይጀምራሉ ፤ ሁሉም ከተለፉ በኋላ ፲፭ቱ ሁሉ ተቀጣጥለው በአንድነት ይሰፋሉ ፤ ስፌታቸውም እንዳለቀ የጐመን ዘርና የጥጥ ፍሬ ተወቅጦ በውኃ እየተበጠበጠ ደበሎው በሰበከቱ (በሥጋው) ይቀባና ጥቂት ጊዜ ተጣጥፎ ይቆያል ፤ ቀጥሎም ዙሪያውን በክሰማ ተወጥሮ ፀሐይ ያደርቀዋል ፤ እምብዛም ሳይደርቅ እንደ ተወጠረ ተማሪዎቹ ሁለት ሁለት እየሆኑ በላዩ ሽግጣ (ዳንኙራ) ይዘሉበታል ፤ ከዚህ በኋላ እንደ ከባ ቅድ ክብ ሆኖ በሰንጢ ዙሪያውን ይቀፈፋል ፤ ለደበሎውም ጌጣ ጌጥ የሚሆነው አንድ የበግ አጐዛ በውኃ ተዘፍቆ በመሬት ውስጥ ፫ት ቀናት ያህል ይቀበራል ፤ ከ፫ት ቀን በኋላ ከተቀበረበት ወጥቶ ጠጕሩ ይመለጥና በደንብ ይለፋል ፤ እጅግ በጣም ሲለፋ እንደ መብረቅ ጨርቅ የሚያብለጨልጭና የሚለሰልስ ይሆናል ።

ተማሪውም ያንን በልክ በልኩ በሰንጢ እየሰነጠቀ በደበሎው ዙሪያ በአንገቱና በደረቱ ላይ በቀይ ከፋይ እንደ ተጌጠ ካባ ልዩ ዓይነት አድርጎ ይተመቅመዋል ፤ አንዳንዶቹም ዶቃ ጨምረው ይሰፉታል ። ማናቸውም የስፌቱ ሥነ ሥርዓት ካለቀለት በኋላ ደበሎ የተባለውን ስመ ተጸውዖ አቀዳጅቶ ይሸሞነሙነዋል ፤ እርሱም ይህንን ካባ ዓይነት ደበሎ ተጐናጽፎ በወጣ ጊዜ የሚሰጠው ግርማና ሞገስ የቱን ያህል እንደነበረ በጊዜው የነበሩት ሰዎች ይመሰክ[illegible]

www.ethiopianorthodox.org

ተማሪው ከነጠላ ጋር ይህንን ደበሎ ደርቦ ሲወጣ ለተመለከተው የጥንት መኳንንትና ሹማምንት ከሚለብሱት ካባና ላንቃ በፍጹም ልዩነት ያለው አይመስልም ፤ ዕውነት ነውና ! ያለጥርጥር ! ልዩነት የለውም ፤ ምክንያቱም ተማሪው ከነአጐዛው ሰፍቶ ስለለበሰው ነው እንጂ ሱፍም ሆነ ካባ ያው የበግ ጠጕር መሆኑ የታወቀ ነው ።

ይህን በውበቱ አስደናቂ የሆነውን ደበሎ ከዜማው ተማሪ ይልቅ የቅኔው ተማሪ በበለጠ አሻሽሎና አስጊጦ ይለብሰዋል ፤ አንዳንድ ተማሪዎች ጕርምስና ሲሰማቸው የደበሏቸውን አለባበስ ቄንጥ ያወጡለታል ፤ ይኸውም ደበሏቸውን የፊቱን ወደ ኋላ የኋላውን ወደ ፊት በማዞር አፍንጫቸው ላይ ጣል አድርገው ለብሰውት ሲሄዱ ተመልካችን አስገርመው ያስቃሉ ።

፱ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ልዩ ልዩ ተግባረ ዕዶች ።

የተማሪው ዋና ተግባር ትምህርት ይሁን እንጂ በተጨማሪና በትርፍ ጊዜው የሚፈጽማቸው ብዙ የእጅ ሥራዎች አሉት ፤

እነዚህም ሀ| የስንዴ ሐሩር ፤ የሸክላና የብረት ምጣድ ጥላት ፤ ቀንጠፋና ሙጫ እነዚህን ሰብስቦ በመቀመም ቀለሙን አውጥቶ ለጸሐፊዎች እየሰጠ ይጠቀማል ፤

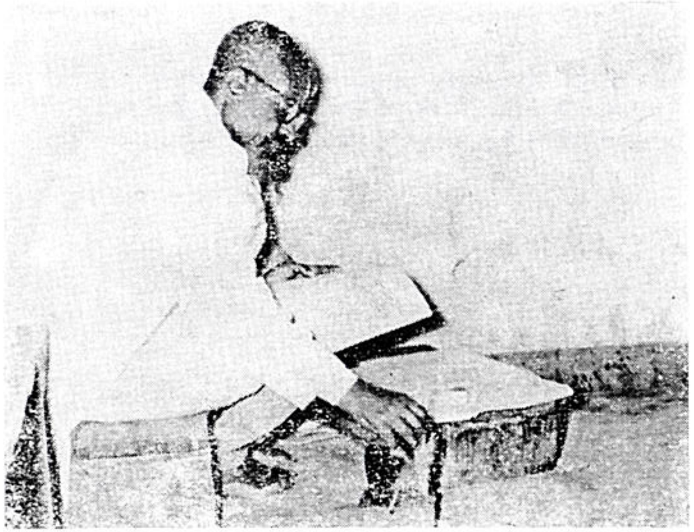

ተማሪው በቁም ጽሕፈት ቤት ።

ለ| የፍየልና የበግ አጐዛዎችን ገዝቶና ብራናውን አዘጋጅቶ ቅዱሳት መጻሕፍትን ይጽፋል በተጨማሪ ልፋፈ ጽድቅ ፤ መርበብተ ሰሎሞንና መስጥመ አጋንንት የተባሉትን የፍልስፍና ድርሰቶች ጽፎ እያበረከተ ከብዙ ሰዎች ጋር ይተዋወቃል ።

ሐ| ልዩ ልዩ መድኃኒትነት ያላቸውን ዕፅዋትና አሥራው እየቀመመ በሽተኞችን ያክማል ።

[illegible] ሙትን ባልንጀሮቹን ዘኢያገድፍ (ፍቱን የትምህርት አብነት) እየሰጠ ይረዳቸዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

ሠ ሰው በሞተ ጊዜ ከፈንና ሌላም ምንጣፍ የሚሆን ሰሌን መሥራት ጥላ መታታት ናቸው ፤ ከሁሉም እጅግ የሚያስደንቀው ተግባሩ ቅርቅሃ የተባለውን እንጨት በቀጫጭኑ ሰንጥቆ በመቃ ላይ ግራምጣውንና ሰሌኑን (ቂጢማውን) እንደ ድርና እንደማግ እየታታ ሠርቶ ለዝናምና ለፀሐይ መከላከያ ከማድረጉም በላይ ዙሪያውን በልዩ ልዩ ዓይነት ሱቲዎች ከፍር ለማሩና ለዕንጨቱ ልዩ መልክ ከሰጠው በኋላ ስሙን ጃን ጥላ ብሎ ይሰይመዋል ፤ ይህነንም ታሪካዊ የሆነ ያገር ውስጥ ካልቸር የኢትዮጵያ ወንዶችና ሴቶች በገንዘባቸው እየገዙ ከዝናምና ከፀሐይ ይጠለሉበታል ፤ ባመት በዓልም ቀን ለቁንጥና ለጌጥ ብለው ወደ ቤተ ክርስቲያን ይዘውት ይወጣሉ ፤ ከዚህም ሌላ የተማሪው ተግባር መጻሕፍትን መደጐስና ማኅደራቸውን አሳምሮ መስፋት ነው ፤ በተጨማሪ ሥዕል መሣልና የድጉስ ሐረግ መቅረፅ ያውቃል ።

አንባቢ ሆይ “በፊትሕ ወዝ ብላ› ተብሎ በተነገረው አምላካዊ ቃል መሠረት ይህ ተማሪ ትምህርትና ተግባረ ዕድ መርፌና ፈትል ሆነው ያገርን ቀዳዳ እንደሚጠቅሙ አውቆ ትምህርቱን እየተማረ ባንድ በኩል ደግሞ ሰሌኑን በመታታትና ልዩ ልዩ የእጅ ሥራዎችን በማከናወን ምን ያህል ንቃትና ትጋት እንደ ነበረው ያሳስበናል ።

፲ኛ ም ዕ ራ ፍ ።

ተማሪው በንባብ ትምህርት ቤት ።

አንድ ተማሪ በመጀመሪያ ሀ ሁ ብሎ ፊደል ቈጥሮ ዳዊት እስኪደግም ድረስ ከዚህ የሚከተሉትን መጻሕፍት ማንበብ ይገባዋል ።

ወንጌል ፤ መልእክተ ዮሐንስ ፤ ግንዘት ፤ አርጋኖን ፤ መቅድምና ተአምረ ማርያም ፤ ተአምረ ኢየሱስ የተባሉትን መጻሕፍቶች በመልከሙ አስተማሪው ረዳትነት ተነሽና ወዳቂውን ፤ ሩቅና ቅርቡን ፤ ወንድና ፤ ሴቱን ፤ ነጠላና ብዙውን ለይቶ ዘርፍና ባለቤቱን አገናኝቶ ሲያነብ ላደመጠው ሰው ከፍጥነቱ የተነሣ በቃሉ ያጠናው ይመስላል ።

በቅዳሴ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን ተገኝቶ ሃይማኖተ አበው ፤ ከቅዳሴ በኋላ ስንክሣር የተባሉትን መጻሕፍት በአትሮንስ ላይ ዘርግቶ ሲያነብ በዓይን ሙሉ ባለመታየቱ ተከታትሎ ሊደርስበት የሚችል ሰው የለም ።

ከዚህም ሌላ ተማሪው ውዳሴ ማርያም ፤ አንቀጸ ብርሃን ፤ መልክዓ ማርያም ፤ መልክዓ ኢየሱስ በቃሉ በሚያጠናበት ጊዜ መሪጌታው ፫ት ጊዜ ያህል መላልሶ ከነገረው በኋላ እንደ ማኅተም በልቡ ቀርፆ ያስቀረዋል እንጂ መላልሶ በመጠየቅ አያደክመውም ፤ ምክንያቱም ተማሪው ፊደልን ከጠና ወዲህ የልዩ ልዩ መጻሕፍቶችን ንባብ በጣም ስለጠገበ ነው ፤ ይሁን እንጂ ይህ የማጥናት ዕድል ለሁሉ አይሰጥም ፤ ለምሳሌ ታላቁ ኢትዮጵያዊው ሊቅ ቅዱስ ያሬድ በፊደል ጥናት ብቻ ሰባት ዓመት ፈጀ ይባላል ፤ ኋላ ግን እግዚአብሔር ትዕግሥቱን ተመልክቶ ስለ ገለጸለት ሐዲሳትንና ብሉያትን እያስማማ በጻፈው ዚ...

እንዚራ (ሙዚቃ) ተብሏል ፤ ተማሪው ግን እነዚህ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩት መጻሕፍት የተጻፉት በግዕዝ ቋንቋ ስለሆኑና ትርጓሜያቸውንም ባለማወቁ ኀዘን ሳይሰማው አይቀርም ፤ ስለዚህ ባጭር ጊዜ ውስጥ ማለት በዓመት ከመንፈቅ ዳዊቱን

ተማሪዎች ንባብ ይማራሉ ።

ደግሞ ወደዜማ ትምህርት ቤት ይዛወራል ።

ይኸውም በዛሬው የትምህርት ደረጃ «ኤሌሜንታሪን» መጨረሱ ነው ።

፲፩ኛ/ምዕራፍ

ተማሪው በዜማ ትምህርት ቤት ።

አንድ ተማሪ ዳዊቱን ከደገመ በኋላ ወደዜማ ትምህርት ቤት ተዛውሮ በዚያው ብዙ ጊዜ ይቆያል ፤ ምክንያቱም የዜማ ዓይነት ብዙ ከመሆኑም በላይ ትምህርቱም አድካሚ ስለሆነ ብዙ ጊዜን ይጠይቃል ፤ ስለዚህ ተማሪው ሲቀመጥና ሲነሣ ሲሔድና ሲቆም በየጊዜው በእንጕርጕሮ ማስታወስ ያስፈልገዋል ፤ ይልቁንም የቃል ትምህርት የተባለውን ዜማ በሚያጠናበት ጊዜ ገና ጀምበር ስትዘቀዘቅ (በ፲ሰዓት) ወደመንደር ሄዶ ቍራሽ እንጀራውን ለምኖ ከተመለሰ በኋላ በሬኸት ሳንባው እስኪወተፍ ማለት መጮህ እስኪሳነው ድረስ የተማረውን ዜማ እየመላለሰ ሲያጠና ያመሻል ።

ከዚህም በኋላ ሌሊቱ በጥናት ስለተገፋ በጊዜ የለመነውን ውጥንቅጥ ቍራሽ ከሁለትና ከሦስት ባልንጀሮቹ ጋር ተሳትሮ በቅልሲቷ ጕጀው ይተኛል ።

ከዚህም አያይዞ የመዓልትና የሌሊትን መፈራረቅ ዓዋጅ ነጋሪ የሆነው ዶሮ ከሌሊቱ ... ክንፎቹን እንደ ነጋሪት ፫ት ጊዜ ...

www.ethiopianorthodox.org

ድምፁን ከፍ አድርጎ (ብርሃን መጣ ፤ ጨለማ ተሰደደ) በማለት ሲሰብክ ፤ ተማሪ ውም ከእንቅልፉ ነቅቶ ከመኝታው ተነሥቶ ወደ መሪጌታው መኝታ ቤት ሄዶ እስከ ንጋቱ ፩ ሰዓት ድረስ የቃል ትምህርቱን ሲቀጥል ያድራል ፤ ከ፩ ሰዓት በኋላ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄዶ የ፯ ቀን ውዳሴ ማርያም ፤ መልክዓ ኢየሱስና ዳዊቱን ደጋግሞ ይመለስና ወዲያው ቁርስ ልቅመስ ፤ ጥቂት ልናፈስ ሳይል የቀን ትምህርት ጉባ ዔውን ዘርግቶ ደረጃው የሚፈቅድለትን ትምህርት ያለ ዕረፍት በትጋት እስከ ሰባት ሰዓት ሲማር ይውላል ።

ተማሪዎች ዜማ ይማራሉ ።

ከዚህ በኋላ እሱ ምሳውን ይበላና ወደ ልመናው ሲሄድ እስከ ምሽቱ ፲፪ ሰዓት ድረስ ባለወንበሩ (ባለተራው) ትምህርቱን ሲቀጥል ያመሻል ፤ የምሳና የእራት ወይም የጸሎት ጊዜ ካልሆነ በስተቀር መሪጌታውም ሆነ ተማሪው በፍጹም ዕረ ፍት የላቸውም ።

ተማሪውም በቁም ዜማ ትምህርት ቤት ሳለ የሚፈጀው ዘመን ፲ ዓመት ይሆናል ፤ ከቁም ዜማ ቀጥሎ «አቋቋም» የተባለውን ማኅሌታዊ ዜማ ለመቀጠል ቢፈልግ ደግሞ ፬ ዓመት ይፈጅበታል ፤ ይህንንም ስንል ተማሪው በዜማ ትምህርት ቤት ብቻ ይህንን ያህል ዘመን መፍጀቱ ጸዋትወ ዜማን (የዜማ ዓይነቶችን) በቃሉ ለማጥናትና ችሎታውን በደምብ አስመስክሮ ለመመለስ ስለፈለገ ነው ፤ ነገር ግን እነዚህን ዘመናት የሚያሳልፋቸው ግማሹን ወደ ቅኔ ትምህርት ቤት ከመሄዱ በፊት ሲሆን ግማሹን ደግሞ ከቅኔ ትምህርት ቤት ከተመለሰ በኋላ ነው ፤ ተማሪውም እስከ አሁን የተማራቸው የንባብና የዜማ መጽሐፎች ሁሉ የተጻፉት ያው በግዕዝ ቋንቋ በመሆ ኑና ትርጓሜያቸውንም ባለማወቁ ቅርታ አልተለየውም ፤ ስለዚህ በቀላሉ ጾመ ድጓ ብቻ ተምሮ ወደ ቅኔ ትምህርት ቤት ይዛወራል [illegible] ህርት ደረጃ «ሰከንደሪ» መሆኑ ነው ።

፲፪ኛ ም ዕ ራ ፍ ።

ተማሪው በቅኔ ትምህርት ቤት ።

አንድ ተማሪ በንባብና በዜማ ትምህርት ቤት ሳለ የመጻሕፍትን ምሥጢርና ትርጓሜ አይቶ እንዳይረዳ ከልክሎት ይኖር የነበረውን የድንቁርና መጋረጃ ቀዳዶ ለመጣል ከብዙ ጊዜ ጀምሮ ያስብ ስለ ነበረ አሳቡ ሁሉ ተፈጽሞለት ወደ ቅኔ ትም ህርት ቤት በመግባቱ እጅግ ደስ ይለዋል ።

የቅኔ ትምህርት እንደ ሒሳብ ትምህርት ያንጎል ትምህርት በመሆኑ ለጊዜው ቅኔውን ሲጀምር ዙሪያው ገደል ውስጡ ጨለማ ይሆንበታል ፤ ይሁን እንጂ በባ ልንጀሮቹ የቅርብ ረዳትነት እየተመራ አንዳንድ ግሥና ነባር ማጥናት ይጀምራል ፤ ቀጥሎም ። ጉባዔ ቃና ። የተባለችውን የቅኔ ትምህርት መግቢያ እያጋጠመ ወደ መሪጌታው ፊት ቀርቦ መናገር ይሞክራል ፤ ከዚህም አያይዞ ቀስ በቀስ ከጉባዔ ቃና እስከ መወድስ እያሰበ ቈጥሮ ለመናገር ይችላል ።

ተማሪው ቅኔ ይነግራል ።

ከዚህ በኋላ አንዳንድ ክብረ በዓል በሆነበት ቀን በየቤተ ክርስቲያኑ እየሄደ ብዙ ሊቃውንት በተሰበሰቡበት «ይበል መልከም» እያሰኘ ዋዜማ ፤ ሥላሴና ዕጣነ ሞገር የተባሉትን ሰምና ወርቅ ቅኔዎች (ታሪክና ምሳሌ) ይቀኛል ፤ ወዲያ ውም በግዕዝ ቋንቋ የታጻፉትን መጻሕፍት በትርጓሜ አቅርቦና አጉልቶ በማሣየቱ በሊቃውንቱ ዘንድ የታወቀውን መጽሔት በገጸ ልቡናው ዘርግቶ ምሥጢራትን [illegible] ጥበባት በንጉሉ ውስጥ ሠልፍ ሠርተው ከድንቁርና [illegible] የሰው ልጅ ጠላት [illegible]

www.ethiopianorthodox.org

የቤተ ክርስቲያን መብራት የሊቃውንት መሰላል የሆነውን የቅኔ ትምህርት በጭር ጊዜ ውስጥ ለማወቅ የሚችለው ከላይ እንደተገለጸው በዜማ ትምህርት ቤት ሳለ ያሳየው በነበረው ንቃቱና ትጋቱ ልክ ጠንክሮ ስለተማረ ነው ፤ ይልቁንም አንዳንድ ቀን በጠራው ሜዳ ላይ ተጋድሞ ቅኔ በሚቈጥርበት ጊዜ ምሥጢር ልብ ዕቃውን እየበዘበዘው በተመስጦ እንደተኛ የለበሰውን ደበሎ ከላዩ ገፎ ቢወስዱበት የማይሰማበት ጊዜ አለ ፤ ለምሳሌ ያህል አንድ ቀን ተማሪው በደበሎው እንደተጠቀለለ በቊጥቋጦ ሥር ተኝቶ ቅኔውን ሲያስብ ቀበሮዋ የወደቀ በግ መስሏት እሱን ለመያዝ ስታሸምቅ አስቀድሞ ከእንቅልፉ ስለነቃባት ቀበሮዪቱ ፈጥና ሸሸች፤ ተማሪውም ከቀበሮ አፍ ዳነ ይባላል ።

ተማሪው በዛፍ ሥር ተኝቶ ቅኔ ሲቈጥር ቀበሮዪቱ የወደቀ በግ መስሏት ልትይዘው ስታሸምቅ እንደነቃባት ።

አንድ ተማሪ በቅኔ ትምህርት ቤት ከሁለት ዓመት የበለጠ ጊዜ አይፈጅበትም በዚህ አጭር ጊዜ ውስጥ የቅኔን ሞያ ከነ አገባቡ አጠናቅቆ ለማወቅ ይችላል ፤ ሰዋስው ማለት መሰላል ማለት ነው ፤ በመሰላል የታቹ ወደላይ ይወጣበታል ፤ የላዩ ወደታች ይወርድበታል ፤ ተማሪውም በሰዋስው መሰላልነት በሕሊናው ወጥቶና ወርዶ የመጻሕፍትን ምሥጢር ከነትርጓሜያቸው ያውቅበታል ፤ ሁለተኛ በመጽሔት (በመስተዋት) ይመሰላል ፤ በመስተዋት መልካችንን ተመልክተን ነውረ ሥጋችንን እንደምናስወግድበት በመጽሔትም መሪነት የመጻሕፍትን ትርጓሜ አውቀን በሰው ዘንድ አሳፋሪ የሆነውን ድንቊርና እናጠፋበታለን ፤(እናስወግድበታለን) ።

ስለዚህ ተማሪው ቅኔውን በደንብ ካወቀ በኋላ ተመልሶ ድጓ የተባለውን የዜማ ትምህርት ይቀጥላል ፤ ወይም ወደ መጽሐፍ [illegible]
ይኸውም [illegible]

www.ethiopianorthodox.org

ከዚህ ቀጥለን ተማሪው በቅኔ ትምህርት ቤት ሳለ ይኳሻቸው የነበሩት ቅኔዎች ከዚህ እንደሚከተሉት ያሉ መሆናቸውን ለምሳሌ ያህል እንገልጻለን ።

፩ **ጉባዔ ቃና ።**

ንዒ ንዒ ጉባዔ ቃና ድመት ፤
አምጣነ ተክዕወ ለኪ ልበ ተማሪ ወተት ፤

ፍቺ ፤ ጉባዔ ቃና ድመት ሆይ ! ነይ ነይ ፤ የተማሪ ልብ ወተት ፤ ፈስሶልሻልና ።

፪ **አማርኛ ዘአምላኪየ** (ከአቶ ይትባረክ ወ/ ሚካኤል)

የአማርኛ እናት ግዕዝ የምንመካብሽ እኛ ፤
ተወግተሽ አትቀሪም በእንግሊዘኛ መጋኛ ፤
ያድንሻልና ጠቅል በሊቃውንቶችሽ መዳኛ ።

፫ **አማርኛ መወድስ** (ከአለቃ ምሥራቅ)

ኃይለ ሥላሴ ኢዮቤድ መርሦዔ ትካዜ ፤
ኢትዮጵያ እምከ ነጭ እንጀራ ጋግራ ቢሰላ ፤
አይበቃቸውም ምንም ለአሽከሮችህ በኋላ ፤
ነጭ አይመክትምና ጦት ማታ ሲበላ ።
ወምስጋድ ለአሕዛብ ፤ (ለሻንቅላ)
ቤተ ክርስቲያን ሰይፍከ የምትኖረው ተሥላ ፤
(ለ ዓ ለ ም)
አመ ቀርበሂ ተዘጋጅቶ ሰብአ ሮምያ ባቁላ ።
መትረየስ ያንተ ተማሪ ጨረሰው እየቆላ ፤
ወበስብከትከ አምኑ ነገደ ሱማሌ ወጋላ ፤
ዘመነ መንግሥትህ እያስተማረ መንገደ ሰማይ ሰረገላ ።

፬ **አማርኛ መወድስ ።**

(ስለ ድል በዓል መታሰቢያ ከደራሲው የተሰጠ)
ስለ ነፃነቱ ብሎ በግፍ የሞተው ፤
በቀራንዮ ማይጨው አርበኛው ፋሲልያሱ ፤
ሕይወቱን ከሥጋው ለያት በገዛ መንፈሱ ።
የቈሣር ሰዎች ዓማፅያን ፤
ቀላቅለው ግተውታልና ሐሞቱን ከርሳሱ ፤
ባርበኛውም ደም የነፃችሁ ፤
መከራውንና ሞቱን እያሰባችሁ አልቅሱ ፤
(ለ ዓ ለ ም) ።
አዲኖንሂ ወኢያቡስቱ አርበኞቻችን ሲነሡ ፤
[illegible]ሔም የጦር ሜዳ ጨክነው ሄዱ ሲገሠግሱ ፤
ኃይለ ሥላሴ ዳዊት የተመኘውን ሊያደርሱ ፤

በጠላት ጊዜ ከአለቃ ወርቃገኘሁ ተክሌ የተደረሱ መወድሶች ፤

፩ ሀ| ሀገረ ምኒልክ እናት ሁሉን አሳዳጊ
ይህን ፩ቱን ዓመት ታማ ነበረ በጠና ፤
ከግር እስከ ራሷ ድረስ አንድ አካሏ ሳይቀር ለዝና ፤
ያዩአትም ሁሉ ብለው ነበር ፤
መነሣት አትችልም ፤ ይች እንግዲህ ድና ፤ ኃይለ ሥላሴ የሁሉ ጤና ፤
አዳናት እንጅ በውነት የእንግሊዝን ሐኪም ጠራና ፤

ለ ዓ ለ ም ።

ሐኪምነትማ ምን ቸግሮት ፤ ለራስ አበበ ጉበና ፤
ዓይኑ ለጠፋ አገር መሪ ሆኖ የጉበጠውን ግዛት ሲያቀና ፤
እርሱ እየመራቸው ሲዘልቅ ያምስት ዓመቱን ጉዳና ፤
ተቈርጠው የቀሩ ብዙ ናቸው ራሳቸውን አልቻሉምና ።

ለ| ኃይለ ሥላሴ ወተት ልጆች አሳዳጊ ፤
ለልጃችን ሁሉ በጆው ወተት ወተት ሲል እንዳያድር ፤
ይለዋልና በጣም እኔ እሻልሃለሁ ተማር ፤
ያለርሱስ ከወዴት አለ ፤ የናት ጡት አስጥሎ የማያሰኝ ቅር ፤
ሁልጊዜም እርሱ ነውና ፤
ኃይለ ሥላሴ ወተት የልጆችን መልክ የሚያሳምር ፤

ለ ዓ ለ ም ።

ዳግመኛም ይቻለዋል ሽማግሎችን መጦር ፤
ቻያችን እርሱ ነውና ወዲያ ወዲህ ሲሉት አይመረር ፤
ለሽማግሌም ለጣን ፤ መድኃኒት ሆኖ ሲኖር ፤
ምን ያህል ይሆን ከኛ ወገን ለርሱ የምንከፍለው ያ ዘ ን ብድር ።

ሐ| እንጀራ ንጉሥ የሁሉ መዳኛ ፤
አልተገኘምሳ ሰዎች ምንም ብንጥር ጧትና ማታ ፤
ቀድሞ በጊዜው ተበልቶ ተነሥቷልና ገበታ ፤
ዳግመኛም መቅረቡን ብናደርግ አለኝታ ፤ ይቤ ቃለ ጨዋታ ፤
እኔ የምሞት አሁን ፤ እህል የሚደርስ በፍልሰታ ፤

ለ ዓ ለ ም ።

ምውትሂ አገራችን ጥቂት ቀርቶታል ሊፈታ ፤
ገንዘቡን እያካፈለ ወዲህ ለባንዳ ወዲያ ለሽፍታ ፤
ከልባችንም አዝነን ቶሎ እንዳናገኝ ይቅርታ ፤
እንኳን ለንጉሥ ለምድሩ ገገር አልተገዛንም ለሰማይ ጌታ ።

፲፫ኛ ምዕራፍ ።

ተማሪው በመጻሕፍት ትምህርት ቤት ።

አንድ ተማሪ ከቅኔ ትምህርት ቤት ወጥቶ [illegible]
ትምህርት ቤት ሲገባ በሰዮሚው የበሰለ በእኔምሮው [illegible]

በዚህም ላይ ግዕዝ ጠንቅቆ ያወቀ መሆን ይገባዋል ፤ ምክንያቱም ተማሪው የንባቡና የዳዊት ትምህርቱን ከጨረሰ በኋላ የግዕዝ ቋንቋ ሳያውቅ ከዜማም ሆነ ከመጽሐፍ ትምህርት ቤት ገብቼ እቀጥላለሁ ማለት ደረቁን እንጀራ በውኃ እየፈተፈቱ እንደ መመገብ የሚያስቼግር ነው ፤ ግዕዝ የተባለውን ቋንቋ በፊት አውቆ ሌላውን ትምህርት መቀጠል ግን ነጭ እንጀራን በዶሮ መረቅ እየፈተፈቱ እንደመብላት ያህል ይቈጠራል ፤ ለዚህም ጉዳይ ማስረጃ ቢፈለግለት የግዕዝን ቋንቋ ጣዕምና ጥቅም የቀመሱ ሁሉ ምስክሮች ናቸው ፤

ይልቁንም ግዕዝ የአማርኛ ቋንቋችን እናት እንደመሆኑ መጠን መንፈሳዊም ሆነ ሥጋዊ ጭውውት (ንግግር) በምናደርግበት ጊዜ ወንድና ሴቱን ፤ አንድና ብዙውን ፤ ሩቅና ቅርቡን እያስለየ አማርኛችንን የሚያበለጽግልን ግዕዝ የተባለው ትምህርት ነው ፤ ስለዚህ በተለይ የመጽሐፍ ትርጓሜን ትምህርት ለማጥናት የሚፈልግ ተማሪ አስቀድሞ ግዕዝን ማወቅ ያስፈልገዋል ፤ ይኸውም ሆኖ ሐዲስና ብሉይን ብቻ ለማወቅ በጥቂቱ ፲፫ ዓመት ይፈጅበታል ፤ እንደዚሁም መጻሕፍተ ሊቃውንትንና መጻሕፍተ መነኮሳትን ለማጥናት ደግሞ ፰ ዓመት ይወስድበታል፤ምክንያቱም የመጽሐፍ ትርጓሜ ከነሐተታው እጅግ ብዙና አድካሚ በመሆኑ ነው ።

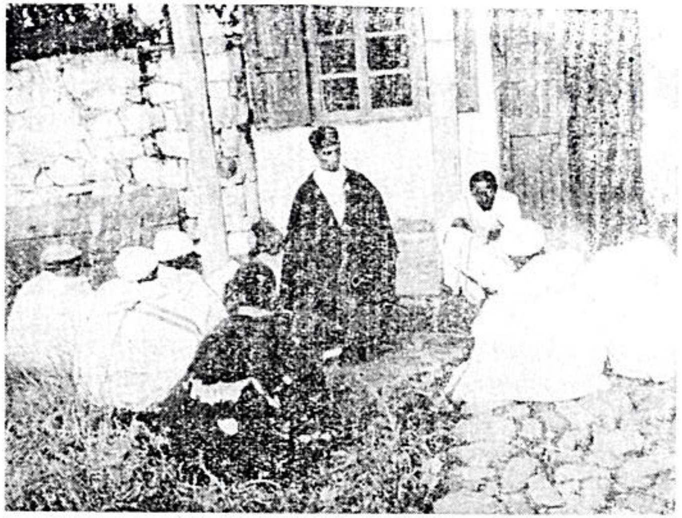

ተማሪዎች የመጽሐፍ ትርጓሜን ትምህርት ያጠናሉ ።

ትምህርቱም ከዜማና ከቅኔ ትምህርት ይልቅ ልብን በጣም ይፈትጋል ፤ ተማሪውንም በሰጭቀት ያፋፋዋል ፤ የምሥጢራት መደብር ያደርገዋል ፤ የመጽሐፍ ትር[illegible]ቃል በመሆኑ ተማሪው ፤ ግዕዙን ሲያነብ መምህሩ ሦስት

www.ethiopianorthodox.org

ረውን ሁሉ በልቡ እያሰላሰለ በብዙ ድካም ያጠናዋል ፤ በኋላም «በቃል ያለ ይረሳል በመጽሐፍ ያለ ይወረሳል» እንደሚባለው የደከመበት ትምህርት እንዳይ ጠፋው በጽሑፍ ላይ አስፍሮ ይይዘዋል ።

በጥንት ዘመን የመጻሕፍት መምህራን በመንፈሳዊው ምግብ (ትምህርት) ላይ ሥጋዊውን ምግብ ደርበው ተማሪዎቻቸውን እየመገቡ ያስተምሩ እንደነበሩ በርግጥ ይነገራል ፤ ዛሬም ቢሆን ያኑ ከአባቶቻቸው ሲያያዝ የመጣውን መንፈሳዊ ዕድር በማስታወስ የተገኘውን ጥቅም ከተማሪዎቻቸው ጋር እየተካፈሉ የሚያስተምሩ አን ዳንድ መንፈሳውያን መምህራን አልፎ አልፎ አይታጡም ፤

ከጥንት መምህራን ፤ አለቃ ዘዮሐንስ የተባሉት ሊቅ በጣም ሀብታምና ለጋሥ ነበሩ ፤ የሚኖሩትም በጎንደር ውስጥ ጠዳ በምትባል ገጠር ነው ፤ እርሳቸውም ሲያ ስተምሩ ውለው በራትና በምሳ ጊዜ በተማሪዎቻቸው መካከል እየተገኙ ልጆቼ ብሉ፤ ጠጡ በማለት ከማስደሰታቸው ጋር እስከ ዕድሜ ልካቸው «በቊራሽ እንጀራ ከውሻ ጋር ታግሎ መኖርን ያህል ታላቅ ዕዳ » ከተማሪዎቻቸው መዝገብ ላይ ፍቀውላቸው ይኖሩ ነበር ይባላል ።

ተማሪውም ከመጽሐፍ ትርጓሜ ቀጥሎ አቡ — ሻህር (ባሕረ አሳብ) ና አክሲማሮስ የተባሉትን የቊጥርና የሥነ ፍጥረት ትምህርት ያጠናል ፤ ይኸውም በዘመን አቈጣጠር የፀሐይን ፤ የጨረቃንና የከዋክብትን ሁኔታ ፤ በሥነ ፍጥረት የሰውንና የመላእክትን ተፈጥሮ የሚገልጽ እንደ ሳይንስና እንደማቲማቲክስ (አስትሮኖሚ) ያለ ከፍተኛ ትምህርት ነው ፤ ይህም ትምህርት የተጀመረው በድሜጥሮስ ዘመን ነው ይባላል ፤ በኋላም አቡሻህር የተባለው ፈላስፋ አምልቶና አስፍቶ ጽፎታል ፤ በዓረብኛ አቡ ማለት አባት ፤ ሻህር ማለት ምስጋና (ስብሐት) ማለት ነው ፤ ባንድነት አቡሻህር ማለት አበ ስብሐት ማለት ነው ፤ ይህ ሊቅ ሰዓትን በዕለት ፤ ዕለትን በወራት ፤ ወራትን በዓመት አጠቃሎ የቀመረ ነው ይባላል ።

ይህን ትምህርት አንዳንድ ሊቃውንት ቢማሩት እንጅ ሁሉ አይማረውም ፤ ስለ ዚህ ተማሪው ቢፈልግ ይማረዋል ፤ ባይፈልግ ግን የመጽሐፍ ትርጓሜን ትምህርት ካጠና በኋላ ደረጃው የሚፈቅድለትንና የሚስማማውን ሥራ ይዞ ውድ አገሩንና እናት ቤተ ክርስቲያኑን በቅንነት እያገለገለ ይቀመጣል ።

ይኸውም በዘመናዊው የትምህርት ደረጃ "ዩንቨርስቲ" ማለት ነው ።

፲፩ኛ ምዕራፍ ።

የጥንቱ ትምህርት ቤት ደረጃዎች ።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የትምህርት ደረጃዎች መጀመሪያ በ፬ት ታላላቅ ክፍሎች ይመደባሉ ።

፩ኛ ሀ| ከፊደል እስከ ዳዊት መድገም ፤

ለ| ጸዋትወ ዜማ ፤ (ከጾመ ድጓ እስከ

www.ethiopianorthodox.org

ሐ| ቅኔ እስከ አገባቡ ፤

መ| ትርጓሜ መጻሕፍትና (ባሕረ ሃሳብ)

፪ኛ| እንደ ገና እነዚህ እያንዳንዳቸው ከቅኔ በስተቀር ሦስቱ ባራት ጥና ጥና ክፍሎች ይከፈላሉ ።

ሀ| ፊደል በቊጥር ፤ ለ| ውርድ ንባብ ፤ ሐ| ንባብ ፤ መ| ዳዊት መድገም ።

ሀ| ጾመ ድጓና ምዕራፍ ፤ ለ| ድጓ ሐ| ዝማሬ መዋሥዕትና ቅዳሴ፤ መ| አቋቋም ።

ሀ| የቅኔ ሰምና ወርቅ ፤ ለ| አገባቡ ።

ሀ| ብሉይ ፤ ለ| ሐዲስ ፤ ሐ| መጻሕፍተ ሊቃውንትና የቊጥር መጽሐፍ ፤ መ| መጻሕፍተ መነኰሳት እነዚህ ናቸው ።

በዚህ ዓይነት አመዳደብ የትምህርት ደረጃዋን መድባ እያስተማረች ያስገኘቻቸውና የምታስገኛቸው ሊቃውንት በዘመናቸው የመናፍቃን መዶሻ ፤ የሃይማኖት ማደሻ እንደ ነበሩ፤ ዛሬ ፫ሺ ዘመን ያለው አረጋዊው ታሪካችን እውነቱን እውነት ሐሰቱን ሐሰት በማለት እያበጠረ የራቀውን በጽሑፍ አውርሶናል ፤ የቀረበውንም በአፍ ይነግረናል ።

ጥንታዊት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የመደበቻቸው የትምህርት ደረጃዎች ዓለም ዛሬ ባዲሱ እርምጃ የሚጓዝባቸውን ፬ቱን የዘመናዊ ትምህርት ደረጃዎች ይመስሉ ፤ እነዚህም ኤሌምንታሪ ፤ ሰከንደሪ ፤ ኰሌጅ ፤ ዩንቨርስቲ ናቸው ፤ ባገራችንም ንባብ ፤ ዜማ ፤ ቅኔ ፤ ትርጓሜ መጻሕፍት ይባላሉ ፤ ጥንታዊው ተማሪ ከፊደል ጀምሮ እስከ ትርጓሜ መጻሕፍት ያለው ትምህርት ፴፰ ዓመት ከመንፈቅ ይፈጅበታል ብንል አንባቢውን ወጣት ይገርመው ይሆናል ፤ ነገር ግን መገረም ሊኖርበት አይገባም ፤ ምክንያቱም ከነዚህ ከ፴፰ቱ ዓመታት ላይ አንድ አራተኛውን (ሩቡን) ዘመን በበሽታና በችግር ወይም ቤተ ክርስቲያን በማገልገል ስለሚያሳልፈው ነው ፤ ከዚህም ሌላ በመምህራኑ በኩል እንደዛሬው የማስተማር ዘዴ በሰፊው አልተለመደም ነበር ፤ ምናልባት ከዚህም የበለጠ ዘመን የሚፈጅበት ሆኖ ቢገኝ ሊቃውንትንና መምህራንን ይቅርታ እጠይቃለሁ ።

የድሮ ተማሪ እንደዛሬ ዘመኑ ተማሪ የሞቀ የደመቀ ለብሶ የላመ የጣፈጠ ጐርሶ ፤ በተሰናዳ ኩርሲ ላይ ተገችልኮ የሚማር ቢሆን ኖሮ ፴፰ ዓመት ከመንፈቅ የፈጀበትን ትምህርት በ፳፬ና በ፳፫ት ዓመት ጨርሶ ለከፍተኛው ማዕረግ ተገዢ ሆኖ በተገኘ ነበር ፤ ነገር ግን ተማሪው በትምህርት ቤት ሳለ የሚገጥሙትን የትምህርት ዕንቅፋቶች ማለት በሽታና ልዩ ልዩ ችግር በሙሉ በ፫ኛው ምዕራፍ የተሰጠውን መግለጫ መመልከት በቂ ስለሆነ ከዚህ ደግሞ መዘርዘር አላስፈለገም ፤ ይሁን እንጅ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን የትምህርት ደረጃዎች ጨርሶ አንድ ጊዜ በሁሉም የምስክር ወረቀት የተቀበለ ከመቶ አንድ ቢገኝ ነው ፤ ለምሳሌ አንድ ተማሪ በዩንቨርስቲ ትምህርት ቤት ሜዲካል ፤ ሳይንስ ፤ ኢኮኖሚ ፤ ሲቪል አድሚኒስትሬሽን ፤ ሕግ ፤ ኢዱ ኬሽን ይማራል ፤ በመጨረሻ አንድ ዲግሪ (የምስክር ወረቀት) ይቀበላል እንጅ በሁ ... አንድ ጊዜ ሊቀበላቸው አይችልም ፤ እያንዳንዱን ...

ሉም የምስክር ወረቀት ሊቀበል ይችላል ፤ ይህም መልካም ዕድል የገጠማቸው አንዳንድ ሰዎች አይታጡም ፤ ባገራችን በኢትዮጵያ በ፬ቱ ጉባዔ ማለት በብሉይ፤ በሐዲስ ፤ በሊቅ ፤ በመጽሐፈ መነኮሳት የተመሰከረላቸው ሊቃውንትና መምህራን ለማ ስረጃ ያህል ከብዙዎቹ ጥቂቶቹ ከዚህ የሚከተሉት ናቸው ።

፩ኛ	መምህር ጽላሎ ወልደ ማርያም	፮ኛ	መምህር ፈላታዎስ
፪ኛ	መምህር ሰው አገኘሁ ፤	፯ኛ	አለቃ ኅሩይ
፫ኛ	መምህር ገብረ መድኅን	፰ኛ	መምህር ፀበሉ
፬ኛ	መምህር አካለ ወልድ	፱ኛ	መ| ዕንግዳ ወ| ማርያም
፭ኛ	አለቃ ገብረ ኤልያስ	፲ኛ	አራት ዓይና ጐሹ እነ

ዚህንና እነዚህን የመሳሰሉት ናቸው ፤ አራት ዓይና ጐሹ መባላቸው አራቱን ጉባዔ አጠቃልለው ከማወቃቸውም በላይ ምሥጢር ተመራማሪ ፤ ኃይለ ቃሉን አነጻጻሪ ብልህና አስተዋይ ሊቅ ስለ ነበሩ ነው እየተባለ ይነገራል ።

ከጥንት ሊቃውንት አንዱ መጻሕፍትን ይመረምራል ።

በአንደኛው ተራ ቍጥር ላይ ስማቸው የተመለከተው ታላቁ ሊቅ መምህር ጽላሎ ወልደ ማርያም ያራቱ ጉባኤ መምህር ከመሆናቸውም በላይ በተጨማሪ ዜማና ቅኔ ያስተምሩ ነበር ፤ ይኸንን ያህል ብዙ ዓይነት ትምህርት ሲያስተምሩ ቀኑ የማይ በቃቸው ቢሆን ለያንዳንዱ ጉባኤ (ትምህርት) ሌሊትና መዓልቱን በሰዓት አከፋፍለ ውታል ፤ ከቀኑ ፩ ሰዓት እስከ ፫ ሰዓት ብሉያትን ፤ ከ፫ ሰዓት እስከ ፯ ሰዓት ሐዲሳ ትን ይነግራሉ ፤ ከ፯ ሰዓት እስከ ፰ ሰዓት ዕረፍት [illegible]
መጻሕፍተ ሊቃውንትን ፤ ከ፲ ሰዓት እስከ ፲፩ ሰዓት [illegible]

ያስተምራሉ ፤ ከዚህ በኋላ እስከ ምሽቱ ፩ ሰዓት ድረስ ጸሎት ይደረጋል ፤ ከምሽቱ ፩ ሰዓት ጀምረው እስከ ፭ ሰዓት ቅኔ መዝረፍና ተማሪዎችን ማስነገር ከሌሊቱ ፭ ሰዓት እስከ ፱ ሰዓት ዕረፍት ይደረግና በ፱ ሰዓት ተነሥተው እስከ ንጋቱ ፩ ሰዓት ድረስ ዜማ ያስተምሩ ነበር ። ከቀኑ ፪ ሰዓትና ከሌሊቱ ፫ ሰዓት ዕረፍት መደረጉም ለተማሪዎቻ ቸው ሲሉ ነው እንጂ እርሳቸውስ ለምሳና ለራት ጊዜ ካልሆነ በስተቀር አፋቸው ከጸሎት ፤ እግራቸው ከቁመት በፍጹም ተለይቶ አያውቅም ነበር ይባላል ።

በዘመናችንም አለቃ ዓየለ የብሉይ የሐዲስ የሊቅና የአቡሻህር መምህር ናቸው። እርሳቸውም ፍቅረ ንዋይ የሌለባቸው ከንቱ ውዳሴ የማይጠልፋቸው ለጋሥና ትሑት ሰው ናቸው ። አለቃ ዓየለ አዲስ አበባ ከተማ በነበሩበት ጊዜ የሚያስተምሯቸው መምህራንና ተማሪዎች የሚገኙት በገነተ ልዑል ቤተ መ/ ቅዱስ ማርቆስ ቤተ ክርስቲ ያን፤ በመንበረ ፀባዖት ቅድስት ሥላሴ ገዳምና በዳግማዊ ምኒልክ መታሰቢያ ቤት ስለነ በሩ ራሳቸው በያሉበት እየተዘዋወሩ እንደየመፍቅዳቸው ብሉይ ለሚፈልግ ብሉይ ሐዲስ ለሚፈልግ ሐዲስ ፤ ሊቅ ለሚፈልግ ሊቅ ያስተምሩ ነበር ፤ ዞሮ ማስተማር ምንም እንኳ ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ የታዘዘ መሆኑ ቢታወቅ ለአለቃ ዓየለ ልዩ ስጦታቸው ነው ፤ እኚህ መምህር የወር ቀለባቸውን ተቀብለው ለተማሪዎቻ ቸውና ለተቸገሩት ሁሉ አከፋፍለው ባዶ እጃቸውን ወደ ቤታቸው ይገባሉ ።

ዛሬም በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት መልካም ፈቃድ የሊቃውንት መዲና በሆነችው በጎንደር ከተማ ግምጃ ቤት ማርያም ጉባኤ ዘርግተው ፤ ደቀ መዝሙር አብዝተው ያስተምራሉ ፤ አለቃ ዓየለ በሰውነት የረቀቁ በትምህርት የዘለቁ ናቸው ። ሊቁ አለቃ አየለ እንደ ንብ አውራ በድምፅ እየፈለፈሉ የሚያወጧቸው ደቀ መዛሙርት እጅግ ብዙ ናቸው ።

ጥንታዊው ተማሪ ከዚህ በላይ እንደተገለጸው በላዔ መጻሕፍት (የመጽሐፍ ቀበኛ) ከመሆኑ የተነሣ ፍቅርና ትሕትና ማስተዋልና ትዕግሥት ገንዘቦቹ ናቸው ።

፲፭ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ሁኔታና ጠባይ በዝርዝር ።

አንድ ተማሪ ወደ ትምህርት ቤት ከገባበት ቀን ጀምሮ እያደር ቀስ በቀስ ዕውቀ ቱንና ጠባዩን እያሻሻለ ይሔዳል ፤ የሕፃንነቱ ከፊን የነበረችውን ድንቁርና ይቀድ ዳል ፤ ሁል ጊዜ አዲስ የሆነችውን ማስተዋል ይጐናጸፋል ፤

"አቤቱ ንጹሕ ልብ ፍጠርልኝ ፤ የቀናውንም መንፈስ በውስጤ አሳድር ፤ ከእ ናቴ ማሕፀን ጀምረህ አምላኬ አንተ ነህና " እያለ ጧትና ማታ በጸሎት የሚነዘን ዘው አምላክ በረድኤት ቀርቦ ቅዱስ መንፈሱን በውስጡ ይቆስቍስበታል ፤ በዚህ [illegible] በበጎ አስተያየትና በመንፈሳዊ ቅናት ይቃጠላል ፤ ጥሬ ሥጋው በአ አምሮ ይበስላል ።

www.ethiopianorthodox.org

ተማሪው በትምህርት ቤት ገብቶ ያፈራው የጠባይና የዕውቀት መሻሻል ወደ ፊት መልካም ሰው የሚባልበትን ሙሉ ግብረ ገብነት ያስከትልለታል ፤ ግብረ ገብነትም ማለት „ፍቅርና ትሕትና ታማኝነትና ታዛዥነት„ ናቸው ።

ሀ| ፍቅርና ትሕትና፤ የማያውቀው ዕንግዳ ተማሪ ከሩቅ አገር በመጣ ጊዜ "አያ እገሌ» እንደምን ሰንብተሃል ብሎ አንገቱን እቅፍ አድርጐ ከሳመው በኋላ የተሸከመውን ትብትብ ተቀብሎ በቤቱ ማስተናገድ ነው ።

ለ| ታዛዥነቱና ታማኝነቱ በመሪጌታው በኩል ነው ፤ መሪጌታው የሚያዝዘውን ሁሉ በትክክል ከመፈጸሙም በላይ ተማሪ ላስተማሪው ሊያደርግለት የሚገባውን ሁሉ አስቦ መሥራት የግል ተግባሩ ስለሆነ እግሩን "አጥቦ መጽሐፉን አንግቦ„ ያከብረዋል (ያገለግለዋል) ።

ክብረ በዓልም በሆነ ጊዜ መሪጌታው ቤተ ክርስቲያን ለማገልገል ከንዱ ደብር ወደ አንዱ ደብር ሲዘዋወር ተማሪውም ጸናጽልና መቋሚያውን ተሸክሞ በመከተል ፍጹም ታዛዥነቱን ከታማኝነት ጋር ይገልጻል ፤ ከዚህም ሌላ በትምህርት ቤት የሚገኙትን ዓይነ ስውሮችና ደካሞች ተማሪዎች እንጀራ እየለመነ በመመገብ እግራቸውን በማጠብ ጠቅላላውን ለችግራቸው ሁሉ በማሰብ የሚፈጽመው መንፈሳዊ አገልግሎትና የሚያሳየው መልካም አርአያ ከቊርባንና ከመሥዋዕት ፤ የተሻለ ነው ።

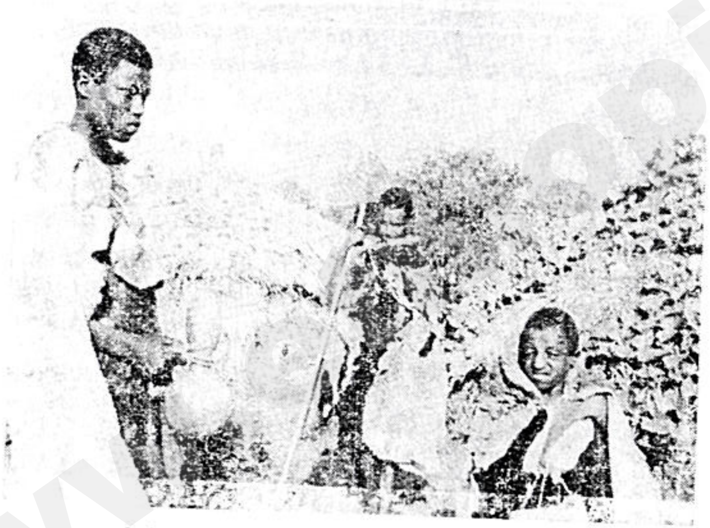

ተማሪው ውኃ ቀድቶ ጥሬ ቆልቶ ደካሞችን ይረዳል ።

ተማሪውም ከግብረ ገብነቱ የተነሣ ሰውን ቀና ብሎ ለማየት አይደፍርም ፤ "ሲጠሩት አቤት ሲልኩት ወዴት„ የሚል ቅን ታዛዥ ሰው ይሆናል ፤ ይልቁንም በትምህርት ቤት በሚኖርበት ጊዜ ከባልንጀሮቹ ጋር ያለው ልዩ ፍቅርና ትሕትና የሚለወጥ አይደለም ፤ ከፍቅራቸውም ጽናት የ...

ስም ለውጠው „ጓዴ ክንዴ› በሚል ስም እርስ በርሳቸው ይጠያየማሉ ፤ አንደኛው ወደ መንደር ሄዶ ቊራሽ እንጀራ ለምኖ እስኪመለስ ድረስ ሁለተኛው ደግሞ ውሀ ቀድቶ ጥሬ ቆልቶ ይቆየዋል ፤

ባልንጀራውም ከልመና በተመለሰ ጊዜ አኮፋዳውን ከትከሻው ላይ አውርዶ ካሳረፈለት በኋላ በጉልበቱ ተንበርክኮ እግሩን ያጥበዋል፤ በዚህ ላይ ማናቸውም ጉዳይ "የኔ ቀርቶብኝ ያንተ ይደረግልህ» ይባባላሉ ፤ አንዱ ቢታመም ፪ኛው እየግተጨነቆ ያስታምመዋል ፤ ቢሞትም ጓዴ ጓዴ ብሎ እያለቀሰ ይቀብረዋል ፤ ከዕለት እስከ ጓዋ ጓደኞቹን እየሰበሰበ ዳዊት ያስደግምለታል ፤ እንዲህ ሞትና መቃብር በጭንቅ እስኪለያቸው ድረስ ጽኑ በሆነው በፍቅር ሰንሰለት ተሣስረው ይኖሩ ነበር ።

በጥንቱ ትምህርት ቤታችን በነበሩት ተማሪዎች መካከል የነበረው የጋራ ፍቅርና መተዛዘን ምኑ ተዘርዝሮ ! ምኑ ተነግሮ ! ከዚህም በበለጠ ሐተታ ቢነገር ለአድማጮች የሕልም እንጀራ ይሆንባቸዋል እንጂ አይጠገብም ።

እንባቢ ሆይ ከዚህ በላይ እንደተመለከተው በጥንቱ ትምህርት ቤት በተማሪዎች መካከል የነበረውን ፍቅር፤ መከባበርና መተዛዘን ዛሬስ ለመፈጸም ብንጣጣር ምን ያዳግተናል? አያዳግተንምና እንሞክር ።

፲ኛ ምዕራፍ ።

ተማሪው በቤተ ክርስቲያን ።

አንድ ተማሪ በትምህርት ቤት ሳለ ከስሎና ጠቊሮ ያተረፈውን ትሕትናና ግብረ ገብነት ተጐናጽፎ ቅድስት ቤተ ክርስቲያንን በብዙ ዓይነት ድካም ያገለግላታል ።

ወርኃ ጾም (የጾም ወራት) በሆነ ጊዜ ከመሪጌታው ጋር በጧት ተነሥቶ እስከ ፺ ሰዓት ስብሐተ ነግህ ቆሞ ይውላል ፤ እንደዚሁም ክብረ በዓል በሆነ ጊዜ ጸናጽልና መቋሚያ በማቀበል ፤ ከበሮ በመምታት ፤ ታናሽም ሆነ ታላቅ ለአገልግሎት ወደ ቤተ ክርስቲያን የመጡትን ሁሉ በአክብሮት እየተቀበለ በማስተናገድ እርሱ ዝቅተኛውን ቦታ ይዞ ከፍተኛውን ለነሱ መልቀቅ ፤ ቅዳሴ ቢታጐል ሞልቶ ፤ ቅኔውን ተመርቶ ፤ ከዚህም ሌላ በልዩ ልዩ አገልግሎት በወርቅ እንደተገዛ ሎሌ ተዋርዶ ያገለግላታል ፤ ይህ ሁሉ ሲሆን ለተማሪው የድካም ዋጋ ማለት ደሞዝ የለውም ምናልባት አንዳንድ ቀን በደጀ ሰላም የነፍስ ይማር (ዝክር) ቢኖር አንድ እንጀራ ጽዋ ጠላ ያገኝ ይሆናል ፤ ቢሆንም ያገልግሎቱ ዋጋ የዕለት ጥቅምን ብቻ በመሻት የተወሰነ አይደለም ፤ ነገር ግን በጥበብና በዕውቀት ደርጅቶ ብሔረ እግዚአብሔር የተባለችውን አገሩንና ቤተ ክርስቲያኑን ለማገልገል ስለሆነ አሳቡ ሁሉ በአርቆ ተመልካችነትና በጠንካራ መንፈስ ላይ የተመሠረተ ነው ።

በዚሁ በተቀደሰው አገልግሎቱ ውስጥ ሳለ እግዚአብሔርን ፈሪ ፤ ቤተ ክርስቲያንን ... አክባሪ ከመሆኑ የተነሣ የዚያች አገር ቊሶች እጅግ ስለሚ...

www.ethiopianorthodox.org

ወዱት ፤ የኔን ልጅ በሕግ አጋብቼ ለንብረቴ ሁሉ ወራሽ ቆራሽ አደርግሃለሁ ፡፡ በመባባል እርስ በራሳቸው ይሻሙበታል ፤ እርሱ ግን ምኞታቸው ሁሉ በእግዚአብሔር ፈቃድ እንደሆነ ለመረዳት ዘወትር ወደ ቤተ ክርስቲያን በመሄድ አጥብቆ እያዘነና እያለቀሰ ውዳሴ ማርያም ይደግማል ፤ ፈጣሪውን ይለምናል እንጂ ፈጥኖ በጋብቻ አይጠመድም ፤ በሕልምም ሆነ በገሃድ ከእግዚአብሔር ምልክት እስኪያገኝ ድረስ በአገልግሎቱ ላይ ሁኖ ፍጻሜውን በትዕግሥት ይጠባበቃል ፤ ከጊዜ ብዛት እግዚአብሔር ልመናውን ሰምቶ ፤ ትዕግሥቱን ተመልክቶ የጋብቻውን ምልክት በራዕይ ይገልጽለታል ፤ ከዚህ በኋላ በዚያች አገር የአንዱን ቄስ ልጅ በተክሊል አግብቶ ቤተ ክርስቲያኑን እያገለገለ በደስታ ይቀመጣል ፤ ባይፈቅድለት ግን በድንግልና ሆኖ በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት በተባሕትዎ መላ ዘመኑን ይፈጽማል ፤ ወይም በምናኔ ወደ ገዳም ይሄዳል ፡፡

አንባቢ ሆይ በማናቸውም ቦታ ሆነን እግዚአብሔርን ብንለምነው ጸሎታችንን እንደሚቀበለን የታመነ ነው ፤ ይሁን እንጂ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን የጸሎታችን ዐውድማ ፤ ያንድነታችን ትርሽማ (ድንኳን) በመሆኗ ወደ እግዚአብሔር የምናቀርበውን ጸሎትና ምስጋና በቤተ ክርስቲያን ማድረግ ይገባናል ፤ በተለይ የጧትና የማታ ጸሎት በቤተ ክርስቲያን እንዲሆን ታዝዟል ፡፡

፲፺ኛ ምዕራፍ ፡፡

ጥንታዊው ተማሪና የሰላምታው አሰጣጥ ፡፡

"ጥንታዊው ተማሪ እንዴት አደርኽ ወይም እንዴት ዋልኽ" በማለት ሰዎች ሁሉ ላቀረቡለት ሰላምታ ከትሕትናውና ከዓይን አፋርነቱ የተነሣ ቀና ብሎ ሳይመለከት ራሱን

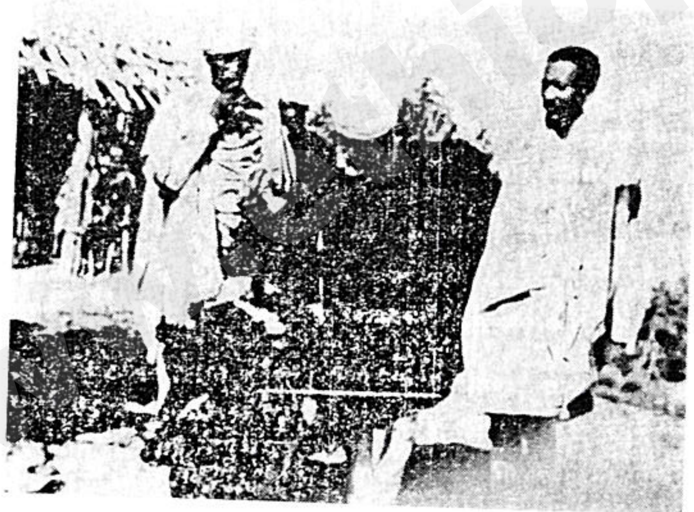

ተማሪው ዝቅ ብሎ ጫማ ይስ...

ዝቅ አድርጐ ምድር ምድር ...

ከዚህም ሌላ ሰዎቹ በማዕረግና በዕድሜ የሚበልጡት እንደሆኑ ዝቅ ብሎ ጫማቸውን በመሳም ከወርቅና ከዕንቁ የከበረች ግብረ ገብነቱን በግልጽ ያበረክታል እነሱም አገጩን በመያዝ ከጫማቸው ላይ እንሥተው አጸፋቸውን በፈገግታ ይስሙታል ፡፡

ባሁኑ ጊዜ ግን ጧትም ሆነ ማታ በተገናኘንበት ጊዜ ከባዕድ በተወረሱ ቋንቋዎችና በተውሶ ባህሎች "ጉድ ሞርኒንግ" (good morning) "ጉድ ናይት" good night) ትርጓሜውም "ጥሩ ጧት ፤ መልካም ምሽት" በመባባል የእግዚአብሔርን አራትና ምሳውን (ምስጋናውን) ከልክለን ጦሙን ማሳደር ጀምረናል ፡፡

ይህ መሆን የለበትም ፤ በዝናም አብቅሎ በፀሐይ አብስሎ የሚመግበንን አምላክ በየለቱና በየሰዓቱ በጸሎት ስሙን ቀድሰን ክብሩን እንድንወርስ በመጽሐፍ ቅዱስ ታዝዘን ነበር ፤ ነገር ግን ይህ ትእዛዝ በኛ ዘንድ ሊፈጸም ባለመቻሉ እግዚአብሔርን ማሳዘናችን አልቀረም ፤ ይህም እንኳ ባይሆን ጧትም ሆነ ማታ በተገናኘንበት ሰዓት እርስ በራሳችን በምናደርገው የሰላምታ ለውጥ "እግዚአብሔር ይመስገን" የሚለውን አጸፋ ብንለዋወጥ እንደ ጸሎት ከመቈጠሩም በላይ የእግዚአብሔር ተገዥዎች መሆናችንን የምንገልጽበት ክርስቲያናዊ ባህላችን ነው ፡፡

ስለዚህ እኛ ጸሎታዊ ሰላምታችንን ችላ አንበል ፤ ጕርፍ አመጣሹን አንቀበል ፤ "ነጭ በልቶ ነጭ የሚኰሳ ውሀ ጠጥቶ ጠጅ የሚያገሳ" የለምና ኢትዮጵያዊው ሁሉ ኢትዮጵያዊ ልማዱን አይርሳ ፡፡

አንድ ሰው ከሌላው ጋር በተገናኘ ቍጥር "እንዴት ዋልህ እንዴት አደርህ ሲለው "እግዚአብሔር ይመስገን ደህና ነኝ" ብሎ መልስ እንዲሰጥ ያስተማረ (የፊለሰፊ) ሊቅ ከቅዱሳን እንዳንዱ ሆኖ መታሰቢያ ሊቆምለት በተገባው ነበር ፤ ነገር ግን ዝክሩ ስም አጠራሩ ከወዴት ታውቆ ! ! !

፲፺፩ኛ ምዕራፍ ፤

ተማሪው በትምህርት ቤት ዕንግዳ ሲቀበል ፤

ማናቸውም ተማሪ በትምህርት ቤት ሳለ ቢጤውንም ሆነ ሌላውን ሰው ዕንግዳ ሆኖ ከመጣ በአክብሮት ተቀብሎ ያስተናግደዋል ፤ ከመስተንግዶውም አንደኛ ተግባር ሆኖ የሚነገርለት የዕንግዳውን እግር ፍትል አድርጎ ማጠቡ ሲሆን፤ ሁለተኛው ደግሞ ጐጆው ያፈራውን ጥሬም ሆነ ብስል አቅርቦ ባንድነት መሳተፍ ነው ፤ ሦስተኛም የመኝታ ቦታውን ከናጐዛው ለቅቆ ዕንግዳውን ማስተኛት ነው ፤

ከዚህም ሌላ ዕንግዳው አድሮ ለመሄድ በተነሣ ጊዜ ባለብዙ ጓዝ ሆኖ የሚሄድበት አገር ሩቅ እንደሆነ ጓዙን ተሸክሞ እስከ ሁለት ምዕራፍ ይሸኘዋል ፤ ... ርቀቱ ሁለት ኪሎ ሜትር ነው ፤ ይኸንንም ያህል

www.ethiopianorthodox.org

በስተተር ከዚህም የበለጠ ሊሸከምለት ይፈቅዳል ፣ ስለዚህ ከታናሽነታችን ጀምረን ዕንግዳ መቀበልን መውደድ ይገባናል ፤ ከኛ በፊት የነበሩት ሰዎች ሳያውቁ መላእክትን ዕንግድነት ተቀብለዋልና ፤ "እነሆ በደጅ ቆሜ መዝጊያውን አንኳኳለሁ ፤ ማንም ድምፄን ቢሰማ ደጁንም ቢከፍትልኝ ወደ እርሱ ገብቼ እራቱን ከርሱ ጋር እበላለሁ ፤ እርሱም ከኔ ጋር ይበላል ፤ በማለቱ ዮሐንስ ወንጌላዊ ዕንግዳ መቀበል እግዚአብሔርን መቀበል መሆኑን በግልጽ አስተምሮናል ፤ በዚህ መሠረት ተማሪው ዕንግዶችን መቀበል እንዲገባ ሠርቶ ሥሩ ይሰናል ።

፲፱ኛ ምዕራፍ ።

በዜማና በቅኔ ተማሪዎች መካከል ያለው አምባጓሮ ።

በቅኔ ተማሪና በዜማ ተማሪ መካከል ፍጹም የሆነ ስምምነት አልነበረም ፤ እርስ በርሳቸው ይናናቃሉ ፤ አይከባበሩም ፤ በልመናም ይጣላሉ ፤ አይገናኙም ፤ የዜማ ተማሪ የሚለምነውን መንደር የቅኔ ተማሪ አይለምንም ፤ የቅኔ ተማሪም ለምኖ የሚጠቀምበትን መንደር የዜማው ተማሪ እንዲለምን አይፈቀድለትም ።

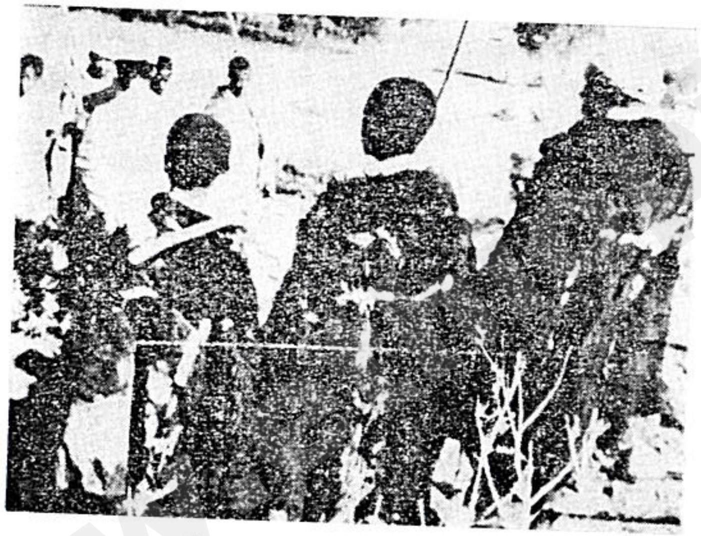

የቅኔና የዜማ ተማሪዎች አምባጓሮ ።

መጀመሪያ ግራና ቀኞች በአንድነት ተሰብስበው ወሰን ሲካለሉ ፡፡መርገዝ አምባ,, የተባለው መንደር ለቅኔ ተማሪ ይሁን "ጐንበሲት,, የተባለውም ደግሞ የዜማ ተማሪ ይሁን ተባብለው በስምምነት መንደሩን ይከፈላሉ ፤ ነገር ግን ከቅኔም ሆነ ከዜማ ተማሪዎች አንዱ ከተወሰነለት መንደር አልፎ ተርፎ ሲለምን ቢገኝ ደሙ ደመ ከልብ ሆኖ ይቀራል እንጂ አይታዘንለትም ፡፡

ስለዚህ በነዚህ በሁለቱ ወንድማማቾች ማለት በዜማና በቅኔ ተማሪዎች መካከል የነበረው አስቀያሚ አምባጓሮ በተነሣ ጊዜ ለገላጋይ ሽማግሌ አስቸጋሪ በመሆኑ የመንደሩ ሕዝብ ተሰብስቦ እንደ ትያትር ይመለከታቸዋል ፤ በዚህ ጊዜ ተማሪው እርስ በርሱ በያዘው ዱላ ደብሎ ደበሎውን እየተከከ ሲነርተው መድፍና መትረየስ የተጠመደ ይመስላል ።

ይህ ሲሆን ምን ጊዜም የማታ ማታ ድሉ ለቅኔ ተማሪ መሆኑ የታወቀ ነው ፤ ምክንያቱም ወደ ቅኔ ትምህርት ቤት የሚመጡት አብዛኛዎቹ ተማሪዎች ቤት ሠርተው ንብረት አበጅተው ብዙ ጊዜ ከኖሩ በኋላ "ግዕዝ" የተባለው ትምህርት ያማርኛችን እናት ፤ የቤተ ክርስቲያናችን መብራት መሆኑን እያደሩ በመገንዘባቸው እንደገና ተጸጽተው ወደ ቅኔ ትምህርት ቤት ሲገቡ ቢወረውሩ የሚያርቁ ፤ ቢመቱ የሚያደቁ እጅግ የበሰሉና የጠነከሩ ስለሆኑ ከቅኔ ተማሪዎች እጅ ድል አድራጊነት ወጥቶ አያውቅም ።

የቅኔ ተማሪም ከዜማ ተማሪ ጋር በተጣላ ጊዜ በሚያሳየው ጀብዱ በአገሬው ሕዝብ ዘንድ ሳይደፈር ታፍሮና ተከብሮ ይኖራል ፤ ዛሬ ግን ይህ ከዚህ በላይ የተገለጸው መጥፎ ልማድ ተሰርዟል ፤ በጥንት ጊዜ የአብርሃምና የሎጥ ቤተ ሰቦች በግርና በውኃ እየተጣሉ ቢያስቸግሩአቸው አብርሃምና ሎጥ ሁለቱ ተማክረው በቤተ ሰቦቻቸው መካከል ሰላምን እንደመሠረቱ ፤ እንደዚሁም የዜማና የቅኔ መምህራን ስብሰባ አድረገው ተማሪዎቻቸው የአንዲት ቤተ ክርስቲያን ልጆች እንደመሆናቸው መጠን በልመና እንጀራ እንዳይጣሉ መክረውና ገሥፀው ልባዊ የሆነ ፍቅርና አንድነት መሥርተውላቸው አምባጓሮው ወደሰላም ተለውጦ ተዛዝነውና ተፋቅረው የሚኖሩ ሆነዋል ።

አንባቢ ሆይ ከዚህ በላይ የተገለጸው የወንድማማች (የቅኔና የዜማ ተማሪዎች) አምባጓሮ የሚያሳድርብን ስሜት ያገርን ነፃነት ለመግፈፍ የሚመጣውን ጠላት በማጥቃት ጊዜ የሚያሣዩትን የወንድነት ሰልፍ ነው ፤ ይሁን እንጂ "አህያ ቢረገጥ ጥርስ አይሰበርም» እንደሚባለው አምባጓሮው ለጉዳት የሚሰጣቸው አልነበረም ።

፳ኛ ምዕራፍ

የተማሪው ዳኝነትና ቅጣቱ ።

በጥንት ጊዜ አንድ ተማሪ ከጓደኛው ጋር የተጣላ እንደሆን በመሪጌታው ይከሰዋል እንጂ ምንም በደሉ ቢበዛ ወደሌላ ዳኛ መሄድ የለበትም ፤ ከሣሽ ወደ መሪጌታው ሄዶ አቤቱታውን ባቀረበ ጊዜ ተከሣሹ ተጠርቶ መጥቶ በዳኝነት ቦታ ሲቆም ከሣሽ ጉዳዩን በዝርዝር ካስረዳ በኋላ፣ ተከሣሹም ይህ የተናገርኸው ሁሉ ሐሰት ነው ቢል ከሣሹም ይህን ላማድረግህ እረታለሁና "ሸክም እንጨት" ወይም እሥር አለንጋ መቀጮ ይሁንብኝ ብሎ ዳኝነቱን ይቀድዳል ፤ ተከሣሹም ይህን ማድረግ የለ[illegible]ው ቅድ (ዳኝነት) ዘው ብሎ ይገባል፣ ከዚህ በኋላ ከሣሽ ተከሣ

www.ethiopianorthodox.org

ሽን በምስክር ይረታና የተባለውን ቅድ ያስነሣዋል ፤ ዳኛውም ማለት መሪጌታው ተከሣሹ በምስክር ከተረታ በኋላ የተረታበትን ቅድ (ዳኝነት) በሸክም እንጨት እንደ ሆነ ወደ ጫካ ሄዶ አንድ ሸክም እንጨት እንዲያመጣ ይፈረድበታል ፤ እንጨቱንም ከጫካ ተሸክሞ ባመጣ ጊዜ ስለ ዳኝነቱ ለመሪጌታው ገቢ ይሆናል እንጂ ለከሣሽ ጥቅም ወይም ካሣ የለውም ፤ ቅጣቱ አሥር አለንጋ እንደሆነ ግን ወዲያው አስተኝቶ አሥር ጊዜ ጀርባውን ይገርፉለታል ።

ይህም ሲሆን ወንጀለኛው ተማሪ ድምፁ አይሰማበትም ፤ ከተኛበት አይንቀሳቀስም ፤ ከሣሽም ጠላቱ ስለተቀጣለት ለጊዜው ደስ ይለዋል እንጂ ካሣ ወይም ሌላ ጥቅም ቀረብኝ ብሎ አያዝንም ፤ አይቈረቈርም ፤ ይህ ዓይነት ቅጣት በዕድሜ ለጐረመሱት ተማሪዎች ነው እንጂ ሕፃናቱስ እርስ በርስ ተካስሰው በመጡ ጊዜ መሪጌታው ዳኝነቱን ከመቀጠሉ በፊት ግራና ቀኝ የሁለቱንም ልጆች ጆሮ በቁንጥጫ አፍተልትሎ ያባርራቸዋል ።

ይኸንንም የሚያደርግበት ዋናው ምክንያት የጥንት መምህራን ሕፃናትን በሚያስተምሩበት ጊዜ ከማስተማር ዘዴዎቻቸው አንዱ ይህ ስለነበረ ነው ፤ እነዚህ ሕፃናት ተማሪዎች ተካስሰው በመጡ ጊዜ ግራ ቀኝ ጆሯቸውን ተቆንጥጠው የሚሄዱ ከሆነ ከማናቸውም ልጅ ጋር ምንም ቢጣሉ አስተማሪያቸው ክሣቸውን እንደማይቀበላቸው አስቀድመው ስለሚያውቁ ወዲያው ታርቀው ልቅሰውን በሳቅ ኃዘኑን በደስታ ለውጠው "እንቋምየለሽ" በፍቅር ጨዋታቸውን ይቀጥላሉ ፤ በሆነውና ባልሆነው ነገር እየተካሰሱ አስተማሪያቸውን ሥራ አያስፈቱም ፤ ስለዚህ ግራና ቀኝ ሁለቱንም ቀጥቶ መመለስ እንደማስታረቅ ይቈጠራል ።

ይህ ዓይነት ዘዴ የተፈጠረው በዕድሜ የማይበላለጡትን ሕፃናት ለማስፈራራት ነው እንጂ ታናሹንስ ታላቁ እንዳያጠቃው ስለ ቅጣቱ በላይኛው መሥመር ተገልጿል ።

ከጥንት መምህራን የተገኘ ማስረጃ ።

የቀጋ ፍሬ እጅግ ጣፋጭ ነው ፤ አንድ የከብት እረኛ የሎመጨውን (የበሰለውን) የቀጋ ፍሬ ለማግኘት ቢፈልግ እሾሁ እንዳይወጋው በዛፉ ላይ ልብሱን አንጥፎ በጥንቃቄ እየተሳበ ፍሬውን ለቅሞ ይመገባል ፤

እንደዚሁም አንዳንድ መምህራን ትምህርታቸው ጣፋጭ ሲሆን ጠባያቸው እንደ እሾህ የሚያስፈራ ነው ፤ ስለዚህ ተማሪው የሚፈልገውን የትምህርት ፍሬ እስኪቀስም ድረስ „ጫማና ማማ„ ሆኖ አመሉ እንደሾህ ከሚያስፈራው መምህር ጣፋጭ የሆነውን ትምህርት በትዕግሥት መቀጠል አለበት ።

"ደግ ሰው ፤ ከክፉ ጋር ካልዋለ ፤ መልካምነቱ የታለ ፤„

፳፩ኛ ም ዕ ራ ፍ

ተማሪው ለመምህሩ የሚሰጠው ገጸ በረከት ።

ተማሪው በዓመት ሦስት ጊዜ ማለት የልደት ፤ የጥምቀትና የትንሣኤ በዓል ለመሪ ጌታው ገጸ በረከት ይሰጣል ፤ ገጸ በረከቱም አንድ ሸክም እንጨት ነው ፤ ከነዚህ ከሦስቱ ታላላቅ በዓላት በፊት ቀደም ብሎ ተማሪው ሁሉ ነፍስ ወከፍ ወደ ጫካ ሄዶ አንዳንድ ሸክም እንጨት እያመጣ ያበረክታል ፤ ከዚህም ሌላ በቤት ውስጥ ጌሾ በመውቀጥ እንጨት በመፍለጥ ልዩ ልዩ የሆነ የጉልበት ገጸ በረከት ያቀርባል ።

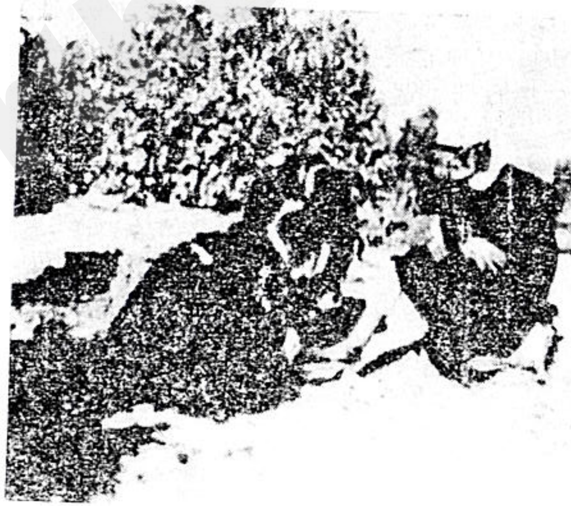

ተማሪው የመምህሩን እግር ያጥባል ፤

በዚህ ጊዜ መሪ ጌታውም በሰፌው ደግሶ ያገለገሉትን ተማሪዎች ያበላቸዋል ፤ ያጠጣቸዋል ፤ እንዳባትነቱም መጠን እግዚአብሔር ትምህርታችሁን ይግለጽላችሁ ብሎ ይመርቃቸዋል ።

እነሱም የመሪጌታቸውን ቡራኬ እንደሹመትና እንደ ሽልማት ቈጥረውት ከቤት ሲወጡ ለተመለከታቸው በፊታቸው ላይ [illegible]ሳለው የደስታ ብርሃን በጨለማ ጧፍ ያስለቅማል ለማለት ያስደፍራል ።

<u>የተማሪው አጀብ</u> ። ተማሪው የቅኔም ሆነ የዜማ መምህር ሆኖ በአንድ ደብር ከተሾመ በኋላ ክብረ በዓል ወይም ስለሙታን ፍትሐት በሆነ ጊዜ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲሔድ በመቶ በሁለት መቶ የሚቈጠር ተማሪ ጥንዚዝ የመሰለውን ጥቋቁር ደበሎ ለብሶ ከግራና ከቀኝ ከፊትና ከኋላ መሪ ጌታውን ተከትሎ ሲወጣ አጀቡ ይስበር ይመስላል (ዐንድ [illegible]ማች ጦር ሠራዊት ያህላል) ። «የጥንት ተማሪ እንደ [illegible] ክብሬ ነው» ።

www.ethiopianorthodox.org

፳፱ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ዓመለ ጨዋነት ።

የጥንት ተማሪ ክብሩን አያስደፍርም ፤ ታሪኩን አያስነቅፍም ፤ ባልሆነ ቦታ ሲልከሰከስ አይገኝም ።

ከዓመለ ኩሩነቱ የተነሣ አንድ ቀን አንዱ ተማሪ ከዘመድ ጋር ወደ ሠርግ ቤት ተጠርቶ ሔዶ ጊዜው ቢመሽበት በሚተኛበት ጊዜ ማንም ሰው እንዳያየው ከመንደር አንድ ኪሎ ሜትር ያህል ርቀት ባለው ገለልተኛ ቦታ ነጠላውን በዙሪያው ጋርዶ እጀ ጠባቡንና ሱሪውን እንዳጠለቀ ተኝቶ አደረ ይባላል ።

ከትዕቢት ርቀው ፤ ክብራቸውን ጠብቀው ከሚኖሩት ተማሪዎች በከፊል

ዓመለ ኩሩነቱም ታሪኩን ከሚያበላሹበት ፤ ክብሩን ከሚቀንሱበት ልዩ ልዩ ነገሮች ነው እንጂ ስለግብረ ገብነቱስ በ፲፰ኛው ምዕራፍ የተጻፈውን መመልከት ይበቃል ። አንድ ሰው መከራ አይቶና በደጅ ጽናት ተንገላቶ ያገኛት ክብር (ደረጃ) ስትሔድ ስንብት አትጠይቀውም ። በፊት የደከመበትን ያህል ተጠንቅቶ ካልያዛት ስትከዳው አትታይም ። አንዳንድ ሰዎችም ክብርን ለማግኘት ብዙ ጊዜ አይቸገሩም ነገር ግን ካላወቁበት ፊቷን አዙራ ወደሚያውቁበት ትገሠግሣለች ። ከዚያ በኋላ እየተነሣ እየወደቀ እግሩ እስኪላጥ ቢሮጥ ሊደርስበት አይችልም ። ክብር ጨዋ ሰውን ትወደዋለች (ታከብረዋለች) ትዕቢተኛውን ግን ትንቀዋለች ታዋርደዋለች ። ስለዚህ ጥንታዊው ተማሪ ከትዕቢት ርቆ ክብሩን ጠብቆ መኖር የሥራውና የኑሮው መጀመሪያ ነበር ።

አንድ ተማሪና አንድ ካባ ለባሽ ካህን በአንድነት ሲሔዱ በረሀብና በጥም ጠውልገው ደክመው ሳሉ ። ድግሡ አልፎ ፫ ቀን [illegible] ኛና ከደጅ ቆመው ስመ እግዚአብሔር ጠሩ ። በዚህ ጊዜ ሰትዮዋ [illegible]

ጀሩ በዕቃ አንጠርባ አምጥታ በተማሪው አኩፋዳ ሞልታለት ስትመለስ ቄሱም ካባ ለብሰው በመለመናቸው አፍረውና ፈርተው በቀስታ «እመይትዬ» ለእኔም ይዘከሩኝ አሏት ።

ሴትዮዋም ቆጣ አለችና እንደርስዎ ያለ ካህን ቤት ሠርቶ ጉመን ዘርቶ እንደዚህ ያለውን ምስኪን ተማሪ መርዳት ነው እንጂ አገር ላገር እየዞሩ መቃፈፍ ክብርዎ አይፈቅድልዎትም አለቻቸው ፤ እርሳቸውም አዩ ! የኔ እመቤት» «በካባ ያለ ረኃብ በደበሎ ያለ ጥጋብ» ብዙ ነው ፤ ነገር ግን እርስዎ አያውቁትም ፡ ለተማሪውስ እንደ እርስዎ ሁሉ ያዝንለታል ፤ ለኔ ግን ማን ያዝንልኛል ?

በዚህ ላይ ለመለመን አፍራለሁ ፣ ለማረስ አልችልም ፤ ስለዚህ በኔ የደረሰ አይድረስብዎና ቤት ያፈራውን ይዘከሩኝ አሏት ፡ እርሷም በንግግራቸው ስላሳዘኑት ወደ ቤት አስገብታ ምሳቸውን አብልታ ሰደደቻቸው ይባላል ።

፴ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ጀግንነት በአርበኝነት ።

ተማሪዎች በትምህርት ቤት ሳሉ በ፲፱ኛው ምዕራፍ እንደተገለጸው እርስ በራሳቸው በሚያደርጉት አምባጓሮ እንደ አርበኞች አባቶቻቸው ሥጋዊና መንፈሳዊ ሰልፍን ይማራሉ (ይለማመዳሉ) ፤

መንፈሳዊ ሰልፍ የሚባለው በጭር ታጥቀው ፤ ዘገር ነቅንቀው ሲመጡ ከማይታዩት ረቂቃን አጋንንት ጋር የሚያደርጉት የጾምና የጸሎት ጦርነት ነው ፤ ይኸውም አጋንንት በትዕቢት ቢመጡ በትሕትና በስስት ቢመጡ በትዕግሥት ድል ለማድረግ የሚያሳዩት መንፈሳዊ ተጋድሎ ነው ፤

ሥጋዊ ሰልፍ የተባለውም ግፈኛ ጠላት የአገርንና የሃይማኖትን ነፃነት ለመግፈፍ ወሰንን አልፎ በመጣ ጊዜ በጭር ታጥቆ ፤ ጦር ነቅንቆ ምድር ቃጢ እስኪሆን ድረስ አጥብቆ መከላከል ነው ፤ያን ጊዜስ ሴት ወንድ ፤ ቄስ መንኵሴ የለም ፤ ሁሉም ወንዱ በገና ፤ ሴቱ በዘነዘና ፤ እስከሞት ድረስ መጋደል አለበት ፤ ምክንያቱም "ዳሩ ሲፈታ መሐሉ ዳር ይሆናል" እንደሚባለው ወሰን ከተደፈረ መከከል ስለማይገኝ ነው ፤

አለቃ መርሻ የተባሉት ሊቅ መላ ዘመናቸውን ሽጉጥ ከወገባቸው ድጓና ቅኔ ከአንደበታቸው ሳይለዩ በመኖራቸው በጀግኖች መንፈስ የተቃኙ ከሊቆችም ጋር የተሰናኙ ታላቅ ሰው ነበሩ ፤ እርሳቸውም በማይጨው ዘመቻ ጊዜ የድጓና የቅኔ ጉባያቸውን አጥፈው ከአርበኞች ጋር ሲዘምቱ ከዚህ የሚከተለውን ተናገሩ ይባላል፤

ተቀመጭ ድጓ ተቀመጭ ቅኔ ፤

ጀግኖች ከዋሉበት እውላለሁ እኔ፤ ብለው ከአርበኞች ጋር አብረው እየዘመቱና በየጦርነቱም ውስጥ አገርን የሚያከሩ ራሳቸውን የሚያስመሰግን ከፍ ያለ ጀብዱ ሠር [illegible] በኛ ናቸው ።

www.ethiopianorthodox.org

ግራኛውንም ጠላት ማጥቃት እንዲገባ ነቢዩ ሳሙኤል «አጋግ» የተባለውን አማሌቃዊ ንጉሥ በዘገር (በጦር) ልብ ራሱን ወግቶ ገድሎታል ፤ ኤልያስም ፬፻፶ውን ነቢያተ ሐሰት ከህናተ ጣዖት በሰይፍ ፈጅቷቸዋል ፤ ዮዲት የተባለችውም እስራኤላዊት ሴት ሆለሆርኒስ የተባለውን አረማዊ ንጉሥ በገዛ ሰይፉ አንገቱን ቈርጣ ጥላዋለች ፤ ከፋርስ ሴቶች በቊንጅናዋ ፩ኛ የሆነችው አስቴርም በመርዶክዮስ ምክንያት በእስራኤል ላይ የተፈረደውን የሞት ፍርድ ወደ አሕዛብ መልሳ ወገኖቿ እስራኤልን አድናለች ።

ይኸንን የመሳሰለ መንፈሳዊ ቅንዓት ያለበት ታሪክ በብዙ ቦታ ይገኛል ፤ ሆኖም የምንፈልገው የተማሪውን ጀግንነት ባርበኝነት ስለሆነ ወደ ጥንተ ነገራችን እንመለስ ፤

በጠላት ወረራ ጊዜ አንድ የመንገድ አሠልጣኝ የሆነ ኢጣልያዊ ለምጨን በሚባለው በረኃ ጫካውን እየጣሰ ፤ መንገዱን እየቀየሰ ሲሔድ ከንዲት ጠፍ ቤተ ክርስቲያን ደርሶ መኪናውን ከውጭ አቆመና ወደ ውስጥ ገብቶ በቅድስቱ እየዞረ ሲመለከት ከቆየ በኋላ የመቅደሱን መዝጊያ በመዶሻ ሰብሮ ገባ ፤ በመቅደስም የሚገኘውን ንዋየ ቅድሳት እያነሣ ሲጥል አንድ ተማሪ በቅድስት ቆሞ ውዳሴ ማርያም ይደግም ስለነበረ ይኸንን ሰይጣናዊ ድፍረቱን ተመልክቶ እጅግ አዘነና ከዳዊት መዝሙር እንዲህ ሲል ወደ እግዚአብሔር ጸለየ ፤ "አቤቱ አሕዛብ ወደ ርስትህ ወደ ኢትዮጵያ ገቡ ፤ ቤተ መቅደስህንም አረከሱ ፤ እኔንም የቤትህ ቅናት እንደ እሳት አቃጠለኝ„ ብሎ ከጸለየ በኋላ መንፈሳዊ ኃይል ደርሶ ስለገፋፋው ሲገሠግስ ሄዶ የገደል ግማሽ የሚያህለውን ፈረንጅ ከቂጡ አፈፍ አድርጎ አንሥቶ ከመቅደሱ ውጭ አምዘግዝጎ ከጦሬት ጋር ቢፈጨው የገዛ ሽጉጡ ባርቆ ገደለው ።

ተማሪውም መፍራት አይቀርምና ሽጉጡ ሲፈነዳ ሰምቶ ለጊዜው የተገደልኩ መስሎት ደንግጦ ነበር ፤ በኋላ ግን ልብ ገዝቶ የመቅደሱን በር በስተውስጥ በኩል በመሎጊያ ጠርቆ ዘግቶ «አቤቱ የጐልያድን ኃይል ለደከማው ለዳዊት የሰጠህ አምላክ ዛሬም ለኔ ለደከማው የኃይለኛውን ብርታት ስለሰጠኸኝ አመሰግንሃለሁ„ እያለ የእግዚአብሔርን ታምራት ያደንቅ ነበር ፤ ጣሊያኑም ስለዘገየባቸውና የተኩስም ድምፅ ሰምተው ስለነበሩ ባልንጀሮቹ እየተሯሯጡ ወደ ቤተ ክርስቲያን ቢገቡ መብረቅ ያጨኸኘው ጋኔን መስሎ ከዚያው ተገልብጦ አገኙት ፤ እነሱም ወዲያው አሬሳውን አነሱና ወደ ውጭ ካወጡት በኋላ ቢመረምሩት በገዛ ሽጉጡ የሞተ መሆኑን ስለተረዱት የተማሪውን አጥቂነት ምንም ሳያውቁ በመኪናቸው አሣፍረው ወስደው ቀበሩት ይባላል ።

ከዚህም ሌላ በልዩ ልዩ ፖለቲካዊ ዘዴ አገራቸውን ያገለገሉ ተማሪዎች ብዙ ናቸው ፤ ግራኛው ፋሽስት ኢትዮጵያን በወረረ ጊዜ በሆራው ከተማ ውስጥ ቊራሽ የሚለምኑ ድሆች መስለው እነርሱ ዳቸውን በጎን ንፍሮ እንጂ እየሞሉ በመዘዋወር የውጭና የውስጥ አርበኞች በምሥጢር የሚጻጻፉትን ደብዳቤ እየተቀበሉ በማመላለስ የፈጸሙት ልዩ የሆነ አገልግሎታቸው በጦር ሜዳ ላይ ውለው ጠላትን በማጥቃት ከታወቁት የኢትዮጵያ አርበኞች ያነሰ ግምት ሊሰጠው አይችልም ።

በውነቱ ለተገነዘበው ይህ በደበሎ ውስጥ ያለው አገልግሎት ለሀገር እጅግ በጣም ጠቃሚ ነው ፤ ለወደፊቱም ቢሆን ባለደበሎዎች በዚህ ዓይነት ዘዴና ከዚህም በበለጠ ሁኔታ ውድ አገራቸውን ለማገልገል የታመኑና የሚታመኑ መሆናቸው አይጠረጠርም ።

በተጨማሪ ማናቸውም ጠላት ወሰን ጥሶ፤ድንበር አፍርሶ በመጣ ጊዜ በየዘመኑ የነበሩት የኢትዮጵያ ነገሥታትና መሳፍንት ምታ ነጋሪት ክተት ሠራዊት ብለው ወደ ጠላት ግንባር ሲዘምቱ ተማሪውም "ታቦት በራሱ ፤ ቃጭል በጥርሱ" ይዞ አብሯቸው እየዘመተ ቊስለኞችን ያናዝዛል ፤ ሥጋውን ደሙን ያቀብላል ።

ተማሪውም አንዳንድ ቀን ሞቅ ባለው ጊዜ ፤
አካኪ ዘራፍ ደጀ ሰላም ዋሻው ፤ አከፋዳ ጋሻው ፤
ዳዊት እንግቱ ጸሎት ጥይቱ ፤ አይሰጥም ተሜ እጁን በከንቱ ፤
ካህን ሲሸበር ሕዝብ ሲንቻቻ ፤ ዘኬ ዘራፊ ብቻ ለብቻ ፤
የተዝካሩ ለት ማን ማን ነበሩ ፤ እነመልከሙ እነማማሩ ፤
የመምር እሽከር የድኻ ልብሱ ፤ አይሳሳም ተሜ ጥቂት ለነፍሱ ፤
ዘራፍ ፤ ደጀ ሰላም ወራሪ ፤ ዓቃቢት አስደንባሪ ፤
ዘኬ ሲያነሣ ነፍሱን እያውቀው ፤ ቅዱስ ጊዮርጊስ አንተ ጠብቀው ፤ በማለት
ወኔውን ይገልጽ ነበር ።

፳፬ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ፍርሃት

ከዚህ በላይ እንደተገለጠው ይህ ዓይነት ጀግንነት ላንዳንድ ተማሪዎች ቢሰጥ እንጂ ለሁሉ የሚሰጥ አይደለም ፤ ምክንያቱም አንዳንድ ተማሪዎች ከፈሪነታቸው የተነሣ ሌላ ጀብዱ መሥራታቸው ይቅርና ወደመንደር እንኳ ሄደው ቊራሽ እንጀራ በሚለምኑበት ጊዜ ውሾችንና ሌላም ዓይነት አደጋ ስለሚፈሩ ብቻቸውን ለመሄድ አይደፍሩም ፤

እንደዚህ ያሉት ተማሪዎች ብዙውን ጊዜ የሚያሳልፉት የቄስ ተከታይ (አሽከር) በመሆን ነው ፤ ቄሱ ወደተዝካርና ወደ ሠርግ ቤት በሄዱ ቊጥር መቋሚያቸውን ይዘው በመከተላቸው ለጊዜው የእህልና የውኃ ችግር የለባቸውም ፤ ይሁን እንጂ ከቄሱ ጋር በሚዘዋወሩበት መንደር ሁሉ ውሻው እነሱን እያየ ቡፍ ማለቱ ስለማይቀር በሥጋት ሰውነታቸው እያለቀ ነፍሳቸውን በመሐል እጃቸው የጨበጧት መስለው ይኖራሉ ፤

ለምሳሌ ያህል አንድ ቀን "መምሬ አስታርቄ» የሚባሉ ቄስ አንዱን ተማሪ አስከትለውት ሄደው በድግስ ቤት ዋሉና ሲመለሱ መስቀልና ጭራቸውን ረስተው ስለሄዱ ተመልሰህ ሂድና አምጣልኝ ብለው ላኩት ፤ ደግነቱ ከዚያ ቤት ግቢ ውሻ የለም ፤ እርሱም በግቢው ውስጥ ውሻ አለመኖሩን አረጋግጦ ስለሚያውቅ በሩጫ ... ብሎ ገብቶ "እመይቴ የኔታ መምር መስቀልና ጭራ ከዚህ

www.ethiopianorthodox.org

ተማሪው ከቄሱ ጋራ ሲመጣ እያየችው ፈሪነቱን ስለምታውቅ ለማስደንገጥ ያህል ወደደጃፍ ሄደችና መዝጊያውን ዘግታ «ተሜ ልፍስፍስ» ዛሬስ አለቀህም አለችው፤ በዚህ ጊዜ ተማሪው በራሱ ላይ ወንፊት ሙሉ ፍርሃት ተሸክሞ ስለሚዞር እጅግ ደነገጠና ባለበት ቦታ ትኩስ እሬሳ ሆነ፤ እርሷም አኳኋኑን ተመልክታ በመገረም እያዘነች ቤቱን ከፍታ እንዲሄድ ፈቀደችለት፤ ነገር ግን እርሱ ከድንጋጤው ብዛት የተነሣ ወገቡን እንደመቱት እባብ እየተልፈሰፈሰ የማይሄድላት ቢሆን ዱላዋን አንሥታ ብታስፈራራው ዓይኑን ቆለል ቆለል እያደረገ «በአዛኝቱ በአዛኝቱ" አላት፤ ከዚህ በኋላ እጅግ መጨነቁን አይታ ስላሳዘናት ሳቀችበትና ወጥታ ሄደች ።

እርሱም ጥቂት ቆይቶ ድንጋጤው ሲሻለው መስቀሉንና ጭራውን ከሴትዮዋ ተቀብሎ ወደ ቤቱ ሲሮጥ ለተመለከተው ሰው ከሰልፍ (ከጦር ሜዳ) አምልጦ የሚሸሽ ወሬ ነጋሪ ይመስል ነበር፤ በፍጥነት ወዲያው ከቄሱ ቤት ደረሰና ከፊታቸው ቆሞ ዕንባውን እያዥጎደጎደ ሁኔታውን ሁሉ በዝርዝር ገለጸላቸው፤ ቄሱም በጸጥታ ነገሩን ከደመጡለት በኋላ ከት ብለው ስቀው ልጄ ሆይ ! መቼም እሷ ፈሪነትህን ስለምታውቅ አንተ የምትናገረውን ለመስማት ነው እንጂ እንደዚህስ ያለ ግብር የለባትም ሲሉ በምክር አጽናኑት ይባላል ።

አንዳንድ ተማሪዎች እንደዚህ ነፍሱ በጫፍ ሲሆኑ አንዳንዶቹ ደግሞ በማና ቸውም ጭንቅና መከራ ጊዜ የማይበገሩ ልበ ሙሉና ቆራጦች ናቸው ።

ከዚህ ላይ ተማሪው በንጽሕና ዮሴፍን ይመስለዋል፤ ዮሴፍ የተባለውን እስራኤላዊ፤ ወንድሞቹ ለግብፅ ነጋዴዎች በ፴ ብር ሸጠውላቸው ወደ ግብፅ ከወሰዱት በኋላ የንጉሡ የፈርዖን ባለሟል የሆነ ቢጥፋራ የተባለው ሀብታም መኰንን በገል ጋይ ደንብ ገዛው፤ ይህ ሀብታም መኰንን፤ ዮሴፍ እጅግ ብልህና እስተዋይ መሆኑን እያደር ስለተረዳው በውስጥና በአዳሪ በሚገኘው ሀብቱ ላይ አሠለጠነው (ሾመው) ዮሴፍ አስተዋይና ብልህ ከመሆኑም በላይ ይህ ቀረህ የማይባል መልከ መልካም ስለነበረ የቢጥፋራ ሚስት ሲወጣ ባቱን፤ ሲገባ ደረቱን እያየች በሐበ ዝሙት ተነደፈች፤ ከዕለታት አንድ ቀን ዮሴፍ ወደ ቤተ መዛግብት ገብቶ ልብሱን ሲያናፍስ ከወደኋላው መጣችና «አንተ ባሪያ» ዛሬስ አልለቀቅሁህም ብላ ልብሱን ያዘችው ፤ እሱም ጌታዬ» በቤቱና በንብረቱ ላይ ሲሾመኝ ባንች ላይ አላሠለጠነኝም ብሎ ልብሱን ወደ ኋላው ጥሎላት ሮጠ፤ በዚህ ጊዜ ፈቃዷን ስላልፈጸመላትና ስላሳፈራት ልብሷን ከፊቷ ቀድዳ፤ ሰው ሁሉ፤ ባሪያ ሲገዛ አፍንጫ ጕራዳውን፤ ጠጉረ ከርዳዳውን ይገዛል፤ እንጂ ፤ ባሌ፤ ከርሱ፤ ያማረውን መልከ መልካም ባሪያ ገዝቶ አስደፈረኝ እያለች አሰምታ ጮኸች፤ ከዚህ በኋላ ጥፋቱ ምንም የግሷ ቢሆን «ሴት የላከችው ወንድ ጅብ አይፈራም» እንደሚባለው ለባሏ ነግራ አሳሰረችው ሲል መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል ።

ሆኖም አሁን እኛ የምንፈልገው ጥንታዊው ተማሪ ለአቅመ አዳም እስኪደርስ «ከሴት ርቆ ንጽሕ ጠብቆ» መኖሩን ለመግለጽ ስለሆነ ዮሴፍ በደግነቱ ንጽሕናውን እንደጠበቀ ተማሪውም ከፈሪነቱ የተነሣ ይሁን እንጂ ንጽሕናውን በመጠበቅ ዮሴፍን ይመስለዋል ።

ይህች ሴት በጕረቤቷ አንድ ተማሪ ሚስት ሲያገባ በሠርጉ ቀን ተጠርታ ሔዳ ስትዘፍን ከዚህ የሚከተለውን ገጠመች ይባላል ።

የተማሪ ወዳጅ ቢቀር ምናባቱ፤
ዱላ ሲያነሱበት ይላል ባዛኝቱ፤

ከዚህ በኋላ አንዲት የቄስ ሚስት ከመሐከል ተነሥታ የሚከተለውን መልስ ሰጠቻት ይባላል ።

እንኳን ባዛኝቱ ይበል በሥላሴ፤
እኔ እወደዋለሁ እስኪወጣ ነፍሴ ።
አንቺ ባለጠላ ሁልጊዜ ቅራሪ፤
እኔስ እሞታለሁ ለዚያ ለተማሪ ።
ገበሬ ቢያገቡት አፈር አፈር ይላል፤
ወታደር ቢያገቡት ባሩድ ባሩድ ይላል ።
ነጋዴ ቢያገቡት ቅመም ቅመም ይላል፤
ከሁሉም ከሁሉም ተማሪ ይሻላል፤
ቀድሶ ሲወጣ ዕጣን ዕጣን ይላል ።
የተማሪ ከንፈር ማርና ወተቱ ወዳሴ ማርያምን የደገመበቱ፤

፫ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ጋብቻ ።

ተማሪው ለዓቅመ አዳም በደረሰ ጊዜ እንደ ኢትዮጵያችን ልማድ እናትና አባቱ አንዲት ልጃገረድ ፈልገው በሕግ ያጋቡታል፤ እርሱም ከብዙ ዝግጅት በኋላ በሠርጉ ቀን በቤተ ክርስቲያን አልባሳት (በካባና በቀሚስ) አሸብርቆ ወደሙሽራዩቱ አገር ለመሄድ ከቤቱ በወጣ ጊዜ ባልንጀሮቹ ፀዓዳ ፀዓዳ ልብሳቸውን ለብሰው ሻሻቸውን ከብሰው በክበሮ እየዘመሩ አጅበውት ይሄዳሉ፤ በዚህ ጊዜ ቤተ ሰቡና የሀገሩ ቆንጃጅት በአተሞና በእልልታ እየዘፈኑ ሸኝተውት ይመለሳሉ፤ ሙሽራውም የንሥሐ አባቱንና ሠርገኞቹን አስከትሎ የሚሄድበት አገር የፈጀውን ያህል ርቀት ተጉዘው እሙኛው ባለችበት አገር ሲደርሱ የሙስራዩቱ ወገኖች በክብር ይቀበሏቸዋል፤ ከዚህ በኋላ የሴት ወገንና የወንድ ወገን የውል አባቶች በንሥሐ አባታቸው አማካይነት የጋብቻውን ውል ሥነ ሥርዓት ይቀጥላሉ ፤ የውሉ ሥነ ሥርዓት እንደ ተፈጸመ ሙሽራዩቱ ታዝላ መጥታ በሙሽራው አጠገብ ትቀመጣለች፤ በዚህ ጊዜ የንሥሐ አባታቸው የሙሽራውንና የሙሽራዩቱን አውራ ጣት አጣምሮ የሚይዝ (የቃል ኪዳን ምልክት የሚሆናቸው) አንድ የብር ቀለበት አምጥተው በጣታቸው ያስሩላቸውና ከዚህ የሚከተለውን ቃለ ሙሐላ ያስፈጽሟቸዋል ።

"ብዙ፤ ተባዙ ፤ ምድርንም ምሏት" ፤ ተብሎ ለአዳምና ለሔዋን በተሰጠው ትእዛዝ መሠረት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ "ባልና ሚስት አንድ አካል አንድ አምሳል ናቸው ፤ ስለዚህ ወንድ ልጅ እናትና አባቱን ይተው ፤ ሚስቱን ይከተል" ፤

www.ethiopianorthodox.org

ብሎ ወንጌልን በሚያስተምርበት ጊዜ ጋብቻ ቅዱስ ሕግ መሆኑን ሲያስረዳ ሥራውን በቃና ዘገሊላ በሠርግ ቤት ጀመረ ፤ በዚህ መሠረት አንተም "ሚስቴ ደጋ ብትወጣ ደጋ እወጣለሁ ፤ ቆላ ብትወርድ ቆላ እወርዳለሁ ፤ ብትታመም አስታምማታለሁ ፤ ብትሞት እቀብራታለሁ ፤ ከሞት በቀር ከርሷ አልለይም» በል ይሉታል ፤ እርሷንም እንደዚሁ «ባሌ ደጋ ቢወጣ ደጋ እወጣለሁ ፤ ቆላ ቢወርድ ቆላ እወርዳለሁ ፤ ቢታመም አስታምመዋለሁ ፤ ቢሞት እቀብረዋለሁ ፤ ከሞት በቀር ከርሱ አልለይም» አሰኝተው የሚገባውን አጭር ጸሎት ያደርጉላቸዋል ፤ ከዚህ በኋላ ድግሡ ተበልቶ ሙሽሮቹ ይመረቁና ለመሄድ በተነሡ ጊዜ ሠርገኞቻቸው (ቀሳውስትና ዲያቆናቱ) ከበሯቸውን አዝለው ንባቡ ከምሥጢሩ ጋር የተስማማውን ‹ትብሎ መርዓት ለመርዓዊሃ በየማኑ የሐቅፈኒ ወፀጋሙ ታሕተ ርእስየ» የሚለውን ማኅሌተ ገንቦ በከበሮ እያስገነበጡ ሲጨፍሩ የሴት ወገንም ወንዱ በሆታ ፤ ሴቱ በልልታ ሸኝቷቸው ይመለሳል ፤ ሙሽራውም ከሙሽራዪቱ ጋር በዕድመኞቹ ታጅቦ ከሌሊቱ ሦስት ሰዓት ያህል ከተጓዘ በኋለ አገሩ በደረሰ ጊዜ የደስታው ተካፋይ እንዲሆኑ ጥሪ ተደርጐላቸው ከየደብሩ የተሰበሰቡት ካህናትና መዘምራን ለአዲሱ ሙሽራ የሚስማማውን ግሥ "ፃዑ ተቀበሉ መርዓዌ ሰማያዌ «ውጡና ሙሽራውን ተቀበሉ» ፤ በማለት በከበሮ እያስነገረጡ ይቀበሉታል ፤ በአንድ በኩል ደግሞ ሴት ወንድ ዘመዱ በመብራት ይወጣና ፤

በጊዜ ይዘሃት ድረስ ፤ ቄሱ በፈረስ ፤

በጊዜ ይዘሃት ግባ ፤ ካህን አበባ ፤ እያለ በአታሞና በልልታ ደስታውን ያቀልጣል ፤ ከዚህ በኋላ ሙሽራውና ሙሽራዪቱ ወደ ጫጉላቸው ይገባሉ ፤ ሥጋውን ደሙን ከመቀበላቸው በፊት ሙሽራው ሙሽራዪቱን በግብር እንዲያውቃት አይፈቀድለትም ፤ አንዳንዶቹ ግን በኋላ የሚቆርቡ አሉ ።

በማግሥቱ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሔደው ሥርዓተ ተክሊሉ በሚገባ ከተደረሰላቸው በኋላ ግራና ቀኝ ሁለቱም አክሊል ደፍተው አንድ ነጭ በፍታ ደርበው በንሥሐ አባታቸው እጅ ሥጋውን ደሙን ይቀበላሉ ፤ ከዚህ በኋላ ከቤተ ክርስቲያን ሲመለሱ ቀሳውስቱና ዲያቆናቱ መዘምራኑም "ንሴብሖ ለእግዚአብሔር ስቡሐ ዘተሰብሐ» በማለት እያሸበሸቡ በክብር አጅበዋቸው ወደ ቤታቸው ይገባሉ ፤ ጥንታዊው ተማሪ በሚያገባበት ጊዜ የሚደረግለት ጨዋታና ክብር እጅግ ብዙ ነው ።

ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ሞትና መቃብር እስኪለያቸው ድረስ እርሱ ሌላ ሴት እርሷም ሌላ ወንደ ሳያውቁ „አንቺ ትብሽ ፤ አንተ ትብስ„ ተባብለውና በፍቅር ተሳስረው ይኖራሉ ፤ «ሕጋውያን ሁለት ዓለሞችን ይወርሳሉ› የተባለው በነርሱ ይፈጸማል ፤ (በሥጋ ይችን ዓለም ወርሰው ፤ የምድርን በረከት ጠግበው ፤ የልጅ ልጅ አይተው ይደሰታሉ ፤ በነፍስም የማታልፍ ርስት መንግሥተ ሰማያትን ወርሰው በደስታ ላይ ደስታ ተጨምሮላቸው በክብር ይኖራሉ) ።

እርሱ ወይም እርሷ ከልወሳለቱ በስተቀር የቄስ መከን የለውም ይባላል ።

፳፫ኛ ምዕራፍ ።

ልዩ ልዩ የተማሪው ዋዛና ቁም ነገሮች ፤

አንድ ተማሪ ወደ አንድ አገር ደረሰና ስለመሸበት ባንዲት ቤት ታዛ በዕንግድነት ተቀመጠ ፤ ባለቤቱ ግን እጅግም ዕንግዳ የማይወድ ኖሮ ፤ ወዲያውም ከቤቱ ወጣ አለና ቢመለከት ተማሪውን ስለ እየ ፤ ሚስቱን ጠራና ለተማሪው እራቱን ሰጥተሽ አሰናብችው ፤ በጊዜ ማደሪያውን እንዲፈልግ ብሎ ወደበሬ ማስመሸቱ ሄደ ፤ ሚስቱ ግን እግዚአብሔርን ፈሪ ዕንግዳ ተቀባይ በመሆኗ ከንግዲህ ወዲያ በምሽት በማያውቀው አገር ሲዞር ጅብ ይብላው ብለህ ነውን ? ቤት የእግዚአብሔር ነው ብላ ባሏ ከሄደ በኋላ ዕንግዳውን ተማሪ ወደ ቤት አስገባችው ።

ባለቤቱም በሬዎችን ከሚያስመሽበት ተመለሰና ወደ ቤት ቢገባ ተማሪው በቤት ተቀምጦ ስለአገኘው እጅግ ተቆጥቶ ፤ በቤቱ እኔ አላገዝዝበት ፤ አዛዥቱ አንቺ ነሽ በዩ ፤ እራቱን አቅርቢልኝና በልቼ ልተኛ ፤ ደክሞኛል ፤ በማለት ሚስቱን ገላምጧት አልጋ በእሳቱ ዳር እግሩን አንፈራጦ ተቀመጠ ፤ እርሷም የባሏን ዓመል ስለምታውቅ ምንም ሳትመልስለት እራት አቀረበችና በልተው ተኙ ፤ ሰውዬው ግን ያለርሱ ፈቃድ በሚስቱ ፈቃድ ብቻ ተማሪው በቤት ገብቶ ማደሩ ስለቆጨው የሚያደርገውን ቢያጣ ሌሊት ከመኝታው ተነሥቶ እሳቱን ጫረና ተማሪው እንደተኛ በደበሎው ላይ ነሰነሰበት ፤ እንቅልፍ የተጫነው ተማሪም ጥቂት ቆይቶ እሳቱ ደበሎውን ጨርሶ ሰውነቱን ስለተሰማው ባንኖ ከእንቅልፉ ተነሣና እሳቱን ከላዩ ላይ አራገፈ ፤ ነገር ግን እሳቱ ደበሎውን የነብር ለምድ አስመስሎ ስላዝጐረጐረበት እጅግ የሚያስቅ ሆነ ተማሪውም ነገሩ እጅግ ስላስቆጨውና ወዲያውም በቀሉን ለመወጣት ስለፈለገ በጋጥ የታሠረችውን ፈረስ የላይና የታች ከንፈሯን በሴንጢ ግጥጥ አድርጎ ቆረጠና ተመልሶ ተኛ ።

ባለቤቱም ያደረገውን ያውቃልና በጧት ተነሥቶ ተማሪውን ቀስቅሶ ፤ ተሚ! ደበሎህን ማነው ያዝጐረጐረብህ ? እስኪጠልህ አድሯል እያለ ይስቅበት ጀመር ፤ ተማሪውም የማያውቅ መስሎ ከመኝታው ተነሣና "እመቤቴ እመቤቴ› ምን ሆኜ አድሬአለሁ ! በማለት ሲገረም ቆይቶ ዓይኑን ወደ ጋጥ ወርወር አድርጎ ፈረሷን ተመለከተና ለካስ ይህች ፈረስ የምትስቀው በኔ ኖሯል ፤ እኔ ደግሞ ከቅድም እስካሁን ስትስቅ እያየኋት በማነው የምትስቀው በማለት እገረማለሁ አለ ይባላል ።

ከዚህ ላይ ተማሪው «ክፉ ለዋለብህ መልካም መልስለት» የተባለውን ክርስቲያናዊ ትምህርት በመዘንጋት ሰውዬውን እበቀላለሁ ብሎ ምንም የማታውቀውን እን[illegible] ግጥጥ አድርጎ ቆርጦ የሣር መንጫ የውኃ መጠጫ ማሳጣት [illegible] ።

www.ethiopianorthodox.org

፳፮ኛ ምዕራፍ ።

ሁለት የትምህርት ቤት ጓደኞች ትምህርታቸውን ከጨረሱ በኋላ ወደ አገር ቤት ተመልሰው ሚስት አግብተው ንብረት አበጅተው ባንድ መንደር ውስጥ ሲኖሩ ያንደኛው ተማሪ ሚስት ባሏ ከሥራው ከመምጣቱ በፊት የቅቤ እንጐቻዋን እየ ቀመቀመች ሆዷን ትሞላና ባሏ ከሥራ በተመለሰ ጊዜ የሚበላውን አቅርባለት ፤ ራሴን አሞኛል ወገቤን ታክቶኛል በማለት ከባሏ ጋር እህል የማትቀምስ ሆና እጅግ ስላስቸገረችው ጓደኛውን ለብቻው ጠርቶ እኔስ ሚስቴ አስቸገረችኝ ፤ ከሥራ ስመ ለስ የምበላውን አቅርባልኝ ብዬ እንጂ ስላት እራሴን ፥ ወገቤን እያለች አንድ ቀን እንኳ አብራኝ እህል ቀምሳ አታውቅም ፤ ስለዚህ ምን ማድረግ ይሻለኛል ? ጓዴ ሲል ችግሩን ገለጠለት ።

ጓደኛውም ከት ብሎ ሳቀና፡፡ ቂሎ ሰማህ ወይ፡ እርሷ በጊዜ ቂጣዋን እየላ ፈች ነዋ ! ለዚህስ አንድ ዘዴ እፈጥርልሃለሁና ፤ ሚስትህ ምጣድ በምትጥድበት ጊዜ ማለት በ፲ ሰዓት ፤ እሳት ለመጫር ወደ ጐረቤት ስትሄድ እኔ ከቤትህ ገብቼ በቆጥ ላይ እቀመጣለሁ ፤ አንተ ግን በዚያን ጊዜ ወንድ ልጅህን ወደ ሌላ ቦታ ላክና እርሷን ከብት አግጂ ብላህ እዘዛት ፤ በዚህ ጊዜ አንድ ቂጣ አብስላ እንዳወ ጣች ከቤትህ በላይ በሚገኘው ከረብታ ላይ ሆነህ ከብቶች የሰው አዝመራ አጠፉ አይደለምን ? ብለህ ጥራት ፤ እኔም ወዲያው የጋገረችውን ቂጣ እሸሽግባታለሁ አለው ፤ ከዚህ በኋላ ሁለቱ ጓደኞች፡ እሺ እሺ፡፡ ተባብለው ባሏ ወደ ሥራው ሲሄድ በተባለው ሰዓት ባልንጀራው ከቤት ገብቶ በቆጡ ላይ ተቀመጠ ፤

እርሷም በ፲ ሰዓት ምጣዷን ጣደችና አንድ ቂጣ እንደጋገረች ባሏ አፋፍ ላይ ቆሞ "ሰማሽ ዎይ አንቺን ነው፡ በማለት ድምፁን ከፍ አድርጎ ተጣራና ከብቶቹ የሰው አዝመራ እንዳጠፉ ገለጸላት ፤ እርሷም በሩጫ ሄዳ ከብቶችን አስወጥታ ብትመ ለስ የጋገረችው ቂጣ ጠፍቶ አገኘችው እንደዚህ እያደረጉ ፫ ጊዜ ባሏ እየጠራት ፫ ጊዜ የጋገረችው ቂጣ ጠፋባት ፤ ባ፬ኛው ጊዜ ግን ዛሬስ የቤቱን "አዋይ፡ እንደ እኔ እር ቧታል ብላ ሊጡን ከነገበታው አንሥታ ግጥም አድርጋ ጠጣችው ፤ በዚህ ምክን ያት ሴትዮዋ ከዚያ ቀን ጀምራ ከባሏ የተለየ ብቻዋን ምንም የማትቀምስ ሆነች ይባላል ።

እንደዚህ አድርገው ሁለቱ የትምህርት ጓደኞች የቤታቸውን ውስጥ መጥፎ ዓመል ልዩ ባሆነና ባልታወቀ ዘዴያቸው አስወገዱ ።

፳፯ኛ ምዕራፍ ።

ይኸውም ከዚህ በላይ የተነገረውን በመነሻው ይመስለዋል ፤ እንደዚሁ አንዲት ሴት ባሏ ከሥራ ከመምጣቱ በፊት ብቻዋን መብላት የለመደች ነበረች ፤ ከዕለታት አንድ ቀን እንደተለመደው በ፲ ሰዓት ምጣዷን ጣደችና ቂጣዋን ስትጠፈጥፍ አንድ ተማሪ ከደጅ ቆሞ "በእንተ ስማ ለማርያም ስለ ቸሩ እግዚአብሔር» በማለት ቍራሽ እንጀራ ለመነ ፤ ወዲያው ተከታትሎ "አቶ ናስቷለው" የሚባለው ባሏ ከቤት ዕቃ ስመውሰድ ድንገት ከተፍ አለና የምታንከበክበውን ጭ...

ታደርጊያለሽ ? ብሎ ቢጠይቃት ይህ ተማሪ ዱቄት አምጥቶ ያንጉቱልኝ ስለአለኝ እኔም ያጸድቀኛል ብዬ አነጉትለታለሁ አለችው ፤ በዚህ ጊዜ ተማሪው በደጅ እንደ ቆመ ሴትዮዋ የምትናገረውን ሲሰማ ቆይቶ ነበርና ባለቤቱ የሚፈልገውን ዕቃ ከቤት ይዞ ሊወጣ ተማሪው "የኔ ጌታ፡ ጭብጦዬን ሳያሰጡኝ እንዳይሄዱ አለው ፤ ባለቤቱም ወደ ቤቱ ተመልሶ ገንዘቡን (ጭብጦውን) ሰጥተሽ አታለናብችውምን ? ቢላት ፤ ጭብ ጦው ትኩስ በመሆኑ አከፋዳውን ያቃጥልበታልና ጥቂት ይብረድለት ብዬ ነው እንጂ እሰጠዋለሁ ፤ አንተም ወደ ሥራህ ሂድ አለችው ፤ አቶ ናስቷለውም እውነት መሰለ ውና ወደ ሥራው ለመሄድ ስለቸኮለ "ተሜ" ይብረድልህ ብላ ነው እንጂ ትሰጥሀ ለች ጥቂት ጠብቅ ብሎት መንገዱን ቀጠለ ፤ ተማሪው ግን ጭብጦዬን ሳያሰጡኝ እግርዎን እንዳያላውሱት በእግዚአብሔር ይገፎዎታለሁ ሲል አማጠነው ፤ ሰውዬውም እንደገና ተመለሰና በቁጣ ቃል ሚስቱን ከፍና ዝቅ አድርጎ ስለተናገራት ያለውድ በግድ ጭብጦውን አንከብክባ አምጥታ በአኩፋዳው ዶለችለት ።

ይህ ተማሪ በባለቤቱ አስገዳጅነት ገንዘቡ ያልሆነውን ጭብጦ ተቀብሎ በመ ሄዱ ሴትዮዋን እጅግ ስለቆጫት በኋል በኋላው እየተከተለች ከዚህ ቀጥሎ ያለውን መርገምና በረከት ተለዋወጡ ይባላል ።

ሴትዮዋ ይነቅህ አለችው ።
ተማሪውም ውኃ እጠጣለሁ አላት ፤
ሴትዮዋ ይቁረጥህ አለችው
ተማሪው ግራዋ እጠጣለሁ ፤
ሴትዮዋ ከቤትህ አያድርስህ አለችው
ተማሪው በመንገድ አድራለሁ አላት ፤
ሴትዮዋ ለናትህ ልጅ አትሁናቸው አለችው
ተማሪው ለአባቴ እሆናለሁ ፤

እያለ እርግማኗን ወደ በረከት በመለወጥ ምላሽ እሳጥቶና አሳፍሮ መለሳት ፤ ወዲያ ውም ተከትላ ትያዘኛለች ብሎ ስለፈራ ተገላምጦ እያየ በቅቤ የቀለጠ ጭብጦውን ይዞ ፈረጠጠ ይባላል ።

ከሁሉም በጣም የቆጫት ሌሊትና ቀን አስቦ ከሚደክምላት ባሏ ተሠውራ ለመብላት ያዘጋጀችውን ጭብጦ አንድ ቀን እንኳ ውኃ ጠልቶ የማያጠጣት ተማሪ አንጀቱን ስላራሰበት ነው ፤ ይሁን እንጂ ሴትዮዋ ብልህ ናት ፤ ምክንያቱም በሥውር የምሠራውን ልማድ ባሌ አውቆት ከሚታዘበኝ ያንዱ ቀን ጭብጦዬ ይቅርብኝ በማለት አንጀቷ እያረረ ለማታውቀው ተማሪ በግድ አስረከበች ፤ ከናስቷለውም ጋር ደግ ሴት መስላ አብራው ኖረች ።

እቴጌ ... ት/ቤት EMPRESS MENEN SCHOOL LIBRARY

፳፰ኛ ምዕራፍ ።

ትውልዳቸው ከሸዋና ከጐንደር የሆኑ ሁለት የትምህርት ቤት ጓደኞች ነበሩ እነርሱም አገር ለአገር እየተዘዋወሩ አልማዝና ምዝምዝ ወርቅ ዋጋዋ የማይሆኗት ... ወደ የሀገራቸው ከተመለሱ በኋላ ... አግብተው

www.ethiopianorthodox.org

የሚኖሩ ሁነዋል ፤ እነዚህ ሁለት ባልንጀሮች ባገር ርቀት ምክንያት ጥቂት ዘመናት ያህል ተለያይተው እንደቆዩ «የአገር ርቀት ፍቅርን ሊከለክላት አይችልም» እንደሚባለው በሸዋ የሚኖረው ተማሪ ወደ ጐንደር ሔዶ የጓደኛውን ጤንነት ጠይቆ ለመምጣት ስለአሰበ እንደ ዛሬው በአየር አይደል በእግሩ የዓባይን በረሃና ያንን ያህል አገር አቋርጦ ብዙ ቀን ከተጓዘ በኋላ ወደ ጎንደር ከተማ ደርሶ የባልንጀራው ቤት የሚገኝበትን ሠፈር መጠየቅ ጀመረ ፤ እርሱም ለአገሩ ዕንግዳ በመሆኑ ጥቂት ከተጉላላ በኋላ በጐረቤቶች እረዳትነት ጠይቆ ቤቱን ስለአገኘው ባልንጀራው በቤት መኖሩን ቢያስጠይቅ ለጊዜው ወደ ሥራ ሔዶ አልተገኘም ፤ ወራቱ ክረምት ስለነበረ ባልንጀራው ከሥራ እስኪመለስ በቤቱ ታዛ ተጠግቶ ተቀመጠ ፤ ጊዜውም ድንግዝግዝ ሲል ማለት ብርሃኑ ለዓይን ሲነሣ የባልንጀራው ሚስት ላሞችን ከጥጆች ጋር ለማገናኘት ከቤት ስትወጣ ዕንግዳው ተማሪ ከቤቷ ታዛ ቁርዝዝ ብሎ ተቀምጦ ባየችው ጊዜ እርሷስ ታላቂቱ ከይሲ ኖራለች ! ።

ምላሷን ክንድ ከስንዝር አስረዝማ እንደ ቀትር እሳት ትገርፈው ጀመር እርሱም ደነገጠና "እመይትዬ» ከባልዎ ጋር የትምህርት ቤት ባልንጀሮች ነንና ይቅርታ ያድርጉልኝ በማለት ለመናገር ቢሞክር ምላሷን እንደ ደወል እያጮኸች ማን ይስማው ፤ ብትሰማውስ ከተፈጠረች ጀምሮ ዕንግዳ መቀበልን የማታውቅ ዓይነ ጠባብ (ንፉግ) በመሆኗ ትቀበለው ዘንድ መቸ ወደደች ! እርሱ ግን በትምህርት ቤት ሳለ እንጀራ ሲለምን ዙሪያውን ከበው ከሚያዋክቡት ውሾች እንዳንዷት ቈጥሯት ዝም ብሎ ተቀመጠ ።

እርሷም ለፍልፋ ለፍልፋ አኛን ሲደክማት እራሷን ሲያማት ከጩኸቷ ታግሣ እንደ ሐምሌ ደመና እያጉረመረመች ወደ ላም አለባዋ ሄደች ፤ የሴትዮዋም አቋምና ዓመል እንደሚከተለው ነው ዓይነ መጭማጫ ጠጉር ላሁጫ ፤ እግረ መንማና ፤ ራሰ ገናና ፤ ይህ ቀረሽ የማትባል መልከ ጥፉ በመሆኗ ውሻ በጨው የማይነካት ናት ፤ ዓመሏም እንደዚሁ ለቀኑስል ይቀበት የላትም ፤ በዚህ ላይ የሴቶች ባልትና ሲያልፍ እጅዋን አልነካውም ።

መምሸቱ አይቀርምና ቀኑ መሸ ፤ ሰውና ከብት ተከተተ ፤ ዕንግዳውም ከደጅ ተቀምጦ ብርድ ጀሮ ጀሮውን እያጣለመው ብዙ ሰዓት ከሳለፈ በኋላ ባለቤቱ እርፍና ቀንበሩን ተሸክሞ መጣ ፤ በዚህ ጊዜ ይህ የባልንጀራው ፍቅር እንደ እህልና እንደ ውኀ የጠማው ሰንግዳ ከተቀመጠበት ተነሥቶ "ጓዴ እገሌ» ነህን ? በማለት ድምፁን ቢያሰማው ፤ የትዳር አሳብ ጐኑን ያደቀቀው ተናፋቂው ባልንጀራ በድምፁ ስላወቀው ከድካሙ ሁሉ ተጽናንቶ የተሸከመውን እርፍና ቀንበር አምዘግዝጐ ጣለና አንገት ላንገት ተቃቅፈው እየተላቀሱ ተሳሳሙ ፤ ከዚህ በኋላ ወደ ቤት ይዞት ገባና ተቀምጠው ስለ ጤንነታቸው ይጨዋወቱ ጀመር ።

ያችም የተረገመች ሚስቱ ዕንግዳውን ይዞ በመግባቱ የባሰውን ተቆጥታ እንኳን እህል ውኃ ታቀርብለት አላነጋገረቸውም ፤ "ሥራው ክፉ የሆነ ሰው ብርሃንን አይወድም ፤ ክፉ ሥራው እንዳይገለጽበት» ተብሎ

ሳቱ ብርሃን ወደ ጨለማው ፊቷን ዞሯ ተቀመጠች ፤ እርሱም እራት ይቅረብ ብሎ እንዳያዝዛት የሚስቱን ዓመል ያውቃልና አሁን ብናገር የተኛችውን አራስ ነበር መቀስቀስ ይሆንብኛል በማለት ዝም ብሎ ውኃ ጠለቀና የጓደኛውን እግር ፍትል አድርጐ ካጠበ በኋላ ምንጣፉን አንጥፎ ከባልንጀራው ጋር ተቃቅፈው ተኙ ።

ባሏ ከእርፍ ጋር ፤ ዕንግዳውም በመንገድ ሲንገላቱ ውለው በዚህ ላይ ረኃብና ጽሙ ከናፍቆት ጋር እንቅልፍ ስለከለከላቸው ጥንት በትምህርት ቤት ሳሉ ያሳለፉትን መከራና የደከሙበትን ቀለም እያስታወሱ ሲጫወቱ አድረው ሲነጋ ዕንግዳው ከመኝታው ተነሥቶ ልብሱን ለባበሰና ብል ወንድሜ «እንግዲህ ልሂድልህ ፤ ለቸርነቱ ወሰን የሌለው አምላክ "እንኳን ለመተያየት አበቃን ብሎ ተሰናብቶት መንገዱን ቀጠለ ፤ ባልንጀራውም አንገቱን ሰብሮ እየቆዘመ (እያዘነ) ሊሸኘው ተከታተለውና ጥቂት እንደ ተጓዙ የሴትዮዋን ታሪክ አንሥተው ሲነጋገሩ የባልንጀራ ናፍቆት እንደ እህል ርቦት እንደውኃ ጠምቶት ከሸዋ ድረስ የተጓዘው ዕንግዳ ተናፋቂውን ወንድም አግኝቶ በመደሰት ፋንታ ማታውን እንደ ደረሰ ሚስቱ እንዴት አድርጋ በነገር ስትጠብሰው እንዳመሸች በዝርዝር ከገለጸለት በኋላ ከዚች መጥፎ ሴት እንዲለይ ከዚህ በታች ያለውን ምክር እንዲህ ሲል አቀረበለት ።

ወንድሜ ሆይ ፤ በየጊዜው የተነሡት ሊቃውንት (ነቢያትና ሐዋርያት) በጻፏቸው መጻሕፍት ውስጥ ሰው በነፍሱ እንጅ በሥጋው ተኰንኖ ወደገሐነመ እሳት ገባ ሲባል ሰምተን አናውቅም ፤ አንተ ግን በሥጋህ ገሐነመ እሳት ገብተህ በማየቱ እጅግ አዘንኩልህ ።

ኧረ ለመሆኑ ይህች ሴት በዓይኗ ነው ? በጥርስ አከናፍሯ በራስ ጠጉሯ ነውን? ወይስ በሙያዋ ፤ በየትኛው መማረያዋ ነው ምርኮኛ አድርጋ ያኖረችህ ? እስቲ እባክህ ንገረኝ ! በዚች ውሻ እንኳ በጨው በማይቀምሳት ሴት ታሥረህ ፍዳህን የምትከፍለው ምን ታደርግልኝ ብለህ ነው ? በማለት በሆዱ ሲብላላ ያደረውን ሁሉ በንዴት ዘረገፈለት ።

ጓደኛውም የተናገረውን ሁሉ በጸጥታ ካዳመጠ በኋላ የሚከተለውን አጥጋቢ መልስ ሰጠው፡ ሰማህ ወይ ጓዴ ፤ እውነት ነው ፤ አንተ እንዳየኸኝ በቁመናዬ ሲኦል ገብቼ መኖሬን አልጠራጠርም ፤ እግዚአብሔር ተድላ ሥጋዬን ቢፈቅድልኝማ ኖሮ ከመልካሚቱ ሴት ጋር ያገናኘኝ አልነበረምን ? ነገር ግን ለዚህ አልታደልኩማ ! ስለዚህ ይህቺን ሴት ፈትቼ ከሌላዪቱ ጋር ስደሰት ኖሬ በኋላ ነፍሴ በዲያብሎስ እጅ ወድቃ በገሐነመ እሳት ከምትሠቃይ በዚህ ዓለም ሳለሁ በዚች ሴት እጅ መሠቃየትን መረጥሁ ፤ ወዲያውስ መማር ለምን ይበጃል ? ይህንንና ይኸንን የመሰለውን ፈተና ለማለፍ አይደለምን ? ።

ይህች ሴት ስትከፋ ፤ ስትከረፋ ብትውል ከዚያ ከሻጋታሙ ከዲያብሎስ አትከፋም ፤ አትከረፋም ፤ ብሎ መደናጊሚያ አሳቡን ከጥልቅ ምክር ጋር አስገነዘበው ።

www.ethiopianorthodox.org

ይህም ጉዞኛው ወንድም የትዕግሥት መከማቻ ከሆነው ባልንጀራው በተሰጠው መልስና ማስገንዘቢያ እየተደነቀ ፤ ወንድሜ መማርና ፈተናን ማለፍ እንዲህ እንዳ ንተ ነው ፤ እንግዲህ እኔም ቁጣዬን ወደ ትዕግሥት ፤ ሰይፌን (ምላሴን) ወደ አፎት እመልሳለሁ ፤ አንተን በማግኘቴ ብቻ አልተደሰትኩም ፤ ነገር ግን ዛሬ የተደሰት ኩት በሰው ልጅ አእምሮ ተቀርጾ የሚኖር ምክር ስለሰጠኸኝ ነው ፤ በል የጀመር ከውን ተጋድሎና የተጐናጸፍከውን ትዕግሥት እግዚአብሔር ያስፈጽምህ ብሎ አን ገቱን አቅፎ ከተሳሳሙ በኋላ ይህም ወደቤቱ ተመለሰ ፤ ያም ወደ አገሩ ገሠገሠ ይባላል ።

መማር እንደዚህ ነው ፈተና ማለፍ ፤
የኋላውን አውቆ ሚስቱን የማይነቅፍ ።
በሲኦል ከመኖር በብዙ ሥቃይ ፤
ይሻላል መታገሥ ያንዲት ሴት ጠባይ ።
ብዙ ሴቶች ማግባት ክልክል ነው በጠና ፤
ላዳም ሔዋን ብቻ ተፈጥራለችና ።

አንባቢ ሆይ ከዚህ ላይ የምናገኘው ፍሬ ነገር ሴትም ሆነች ወንድ ልጅ መጀመ ሪያ ቢጠይቻቸውን ፈልገው መጋባት ነው እንጂ ከተጋቡ በኋላ መፋታት አጥብቆ ክል ክል መሆኑን ያሳስበናል ።

፴ኛ ምዕራፍ ።

አንድ ተማሪ ካንድ አገር ወደ አንድ አገር በሚዘዋወርበት ጊዜ ሲሄድ ውሎ ሲመሽበት ቤተ ክርስቲያን ቢያገኝ ወደ ደጀ ሰላም ገብቶ ያድራል ፤ ቤተ ክርስቲያን ባያገኝ ግን ወደ መንደር ተጠግቶ ማደሩ የተለመደ ነው ።

አንድ ቀንም አንድ ተማሪ ሲጓዝ ውሎ በቅራቢያው ቤተ ክርስቲያን በሌለበት አገር ሲደርስ ስለመሸበት ወደ መንደር ገብቶ ባንዲት ቤት ታዛ ተቀመጠ ፤ በዚህ ጊዜ የቤቱ ባለቤት የሆነችው ሴት ወጣችና ‹ተሜ› ከዚህ ቤት ወንድ የለምና ወንድ ወደ አለበት ሠፈር ሄደህ ብታድር ይሻልሃል አለችው ፤ እርሱም «እሜትዬ» አሁን በጨለማ በማላውቀው አገር ወዲያና ወዲህ ስዘዋወር አውሬ ይጣላኛል ፣ ወንበዴ ይቀጠቅጠኛል ፤ ስለዚህ ምንም አላስቸግርዎትምና በዚችው በታዛዋ እንድተኛ ይፍቀ ዱልኝ አላት ፤ እርሷም ምንም ሳትመልስለት ዝም ብላ ወደ ቤት ገባች ።

እውነትም ባሏ ወደ እሩቅ አገር ሄዶ ማደሩ እርግጥ ስለሆነ ‹ቤት አፍራሽ› የተ ባለው ውሽማዋ በዚያ ሌሊት እንዲመጣ ቀጥረው ኖሯል ፤ እርሱም እርጭ ባለው ሌሊት ገባና እራት በልተው ለመኝታ በሚዘጋጁበት ጊዜ ዕንግዳው ተማሪ በደጅ የተቀመጠ መሆኑን ስለገለጸችለት ሁለቱ ተመካከሩና እንዲገባ ፈቀዱለት ፤ ወዲያውም ለመኝታ የሚሆነው አንድ አጎዛ ጣሉለትና በሚተኛበት ጊዜ ሴትዮዋ መጥሮ ጥጃ በቤት እንዳለች አስጠንቅቃ ዱላ ሰጠችው ፤ ከዚህ በኋላ ሁሉም ተኙና ከሌሊቱ ፲፩ ሰዓት ሲሆን ሴትዮዋ ከመኝታዋ ተነሥታ የቤት አፍራሽን ምሳ ማዘጋጀት ጀመረች ፤ በዚህ

ጊዜ ራብተኛው ተማሪ ደበሎውን ውልቅ አድርጎ ጣለና ነጠላውን ብቻ ለብሶ በሴ ትዮዋ መኝታ በኩል ተኛ ፤ እርሷም ምግቡን አዘጋጅታ ከጨረሰች በኋላ መጣችና ውሽማዋ መስሏት ተማሪውን ቀስቅሳ ያዘጋጀችውን ምግብ ባፍ ባፉ አጐረሰችውና ፤ ከዚ ያም አንድ ዋምራ (ቅል) ጠላ ሰጠችው ፤ እርሱም ተቀብሎ ግጥም አድርጐ ጠጣ እርሷ ዕቃውን እስክታሰናዳ ድረስ ወደ መኝታው ተመልሶ በደበሎው ተጠቀለለና ተኛ ።

እርሷም ዕቃዋን ገጣጠመችና ብትመለስ ቤት አፍራሽ እንቅልፉን ሲለጥጥ አገኘችው ።

በዚህ ጊዜ በቀስታ -ሰውዬ አንተን ነው.. ምን ጊዜ ተኛህ ? ብላ ከንቅልፉ ቀሰቀሰችው ፤ እርሱም ነቃና ምን ሆንሻል ብሎ ቢጠይቃት አሁን በልተህ ምንጊዜ ተኛህ? አለችው ፤ አሁን ምንድነው ያበላሽኝ አላት ፤ በዚህ ጊዜ ደነገጠችና ይህ ተማሪ እንዴት ተጫወተብኝ ! ለካስ እርሱ ነው የበላው ብላ እጁን ለማሸተት እያ ነፈነፈች ወደተማሪው ስትሄድ ማታውን ሲተኛ ዱላ ሰጥታ ባስጠነቀቀችው መሠ ረት ጥጃዪቱን አስመስሎ ቡስ አለና አፍንጫዋን ቢመታት ሞተች ይባላል ፤

«በባል ላይ ውሽማ በንጉሥ ላይ አድማ» -መያዝን እግዚአብሔር ስለማይወድ ባላሰብነውና ባልተጠራጠርነው ብትር (መቅሠፍት) ይቀጣናል ፤

ከዚህ ላይ ተማሪውም የፈጸመው ድርጊት በአንድ በኩል አስቂኝ ሲሆን በአ ንድ በኩል ደግሞ በጣም የሚያሳዝን ነው ፤ በቤት ውስጥ መጥሮ ጥጃ እንዳለች ማስጠንቀቂያ ይሰጠው እንጅ ሴትዮዋ መሆኗን ከማወቁም በላይ በእጅዋ በልቶና ጠጥቶ እንኳን መግደል መቈንጠጥ ባልተገባውም ነበር ።

፴፩ኛ ምዕራፍ ።

ተማሪውና መበለቷ ።

አንድ ተማሪና አንዲት ሴት መነኩሲት ባንድ ቤት ውስጥ ተዳብለው ይኖሩ ነበር ። መበለቷ በጧት ተነሥተው ወደ ቤተ ክርስቲያን ይሄዳሉ ፤ ተማሪው ግን ከሌ ሊቱ ቀደም ብሎ ከዕንቅልፉ ይነቃና የሚገባውን ጸሎት ካደረሰ በኋላ በቤቱ ተኝቶ ያረፍዳል ፤ ጸሎተኛዪቱም መበለት ዘወትር ከቤተ ክርስቲያን ሲመለሱ ተማሪውን እንደተኛ ስለሚያገኙት ራሳቸውን ጻድቅት ተማሪውን ኃጥእ በማድረግ "እኔ ሁል ጊዜ በጧት ተነሥቼ ቤተ ክርስቲያን እስማለሁ እግዚአብሔርንም እለምናለሁ ፤ ይህ ተማሪ ግን ከዚህ ተኝቶ እንቅልፉን ሲለጥጥ ያረፍዳል "እያሉ ሲመጻደቁ ሰምቷቸው ኖሯል ፤ በዚህ ጊዜ ፤ ተሜ ደበሎውን ግልጥልጥ አደረገና ‹እማሆይ› እንዲህ ባሉበ ልታ (አንዱ ባንዱ ነገር ሠርቶ) የሚገቡበት ቤት አይምሰልዎት ፤ የእግዚአብሔር ክብር የሚገኘው የራስን ኃጢአት በንሥሓ ፤ የባልንጀራን ኃጢአት በትዕግሥት በመ ሠወር ብቻ ነው አላቸው ይባላል ።

www.ethiopianorthodox.org

አንድ ቀልደኛ የሆነ ተማሪ ወደመንደር ሄዶ ቍራሽ በሚለምንበት ጊዜ ‹በእንተ ስማ ለማርያም ስለቸሩ እግዚአብሔር› ብሎ ካንዲት ሴት ደጅ ቆመ፤ሴትዮዋም ምጣዱን ጥዳው ገና እንጀራ ያልጋገረች በመሆኗ አትቁም (እግዚአብሔር ይስጥህ) ብላ ማሰናበቱን እንደ ኃጢአት ስለቈጠረችው «ተሜ» ምጣዱ ግሞልኝ አንድ እንጀራ እስከወጣ ድረስ ዘረህ ተመለስ አለችው፤ እርሱም ፊቱን ወደመጣበት ጀርባውን ወደሴትዮዋ አድርጎ የኋሊት ሄደ ይባላል ።

፴፪ኛ ምዕራፍ ።

ተማሪውና ተንከለኛዩቱ ጠጣ ።

ከዱር ዓራዊት ሁሉ ከጠጣ የበለጠ ተንከለኛና ዘዴኛ የለም እየተባለ ከጥንት ጀምሮ ሲነገር ይሰማል ፤ ጥንት በሀገራችን ጫካና ዱሩ ሳይጠፋ ሥልጣኔ ሳይስፋፋ ሰዎች ሁሉ ቤታቸውን በዱር በገደል መካከል ሠርተው በሚኖሩበት ጊዜ አንድ ተማሪ ጠጣና ዝንጀሮ በብዛት በሚገኙበት ገደል ሥር ጐጆውን ቀልሶ ይኖር ነበር ፤ እርሱም የቀን ተግባሩን ሲያከናውን ማለት ሲጽፍና ሲደጕስ ውሎ እንጨት ለመልቀምና ውኃ ለመቅዳት ከቤት ወደ ውጭ ወጣ ባለ ቍጥር ተንከለኛዩቱ ጠጣ ከቤቱ እየገባች ቀለሙን ታፈስበታለች፤ ብዕሩን ትሰብርበታለች ፤ ጠቅላላውን እርሷ በዛፍ ላይ ተቀምጣ ሲሠራው የምታየውን ሁሉ እያበላሸች አስቸገረችው ።

ከዕለታት አንድ ቀን ይህ ተማሪ በጠጣዩቱ ፊት ለፊት ተቀምጦ ሰንጢውን ሳሳለና የገዛ አንገቱን የሚቆርጥ አስመስሎ በደንደሱ ሲገዘግዝ ቆይቶ አስቀምጦት ሲሄድ አየችው "የለመደች ጠጣ ሁል ጊዜ ሽምጠጣ› እየተባለ እንደሚተረተው ከዚህ በኋላ ጠጢት ከዛፉ ላይ ወረደችና እርሱ እንዳደረገው ለማድረግ ሰንጢውን አንሥታ በስለቱ አንገቷን ስትገዘግዝ ቆርጣ ጣለችው ይባላል ።

፴፫ኛ ምዕራፍ ።

በተማሪና በወታደር ወድድር ተማሪው ዘየደ ።

በዱሮ ዘመን አንድ ንጉሥና መኳንንቶቹ ዕረፍት አድረገው በሚጨዋወቱበት ጊዜ የተማሪንና የወታደርን ታሪክ እያወዳደሩ ሲነጋገሩ ንጉሡ በማናቸውም ዘዴ ከወታደር ተማሪ ይበልጣል አለ ፤ መኳንንቶቹ ግን ባንድ ቃል ሆነው ወታደር ይበልጣል አሉ ፤ ከዚህ በኋላ ወታደሮችና ተማሪዎች ተጠርተው ግብር እንዲበሉ ንጉሡ አዘዘ ፤ የተዘጋጀላቸውም ድግስ «ገንፎ በቅቤ» ነበር ፤ ገንፎውን የሚበሉበት ማንካ ሁለት ሁለት ክንድ እንጨት ተጠረበና ማንኛውም ዝግጅት ከተከናወነ በኋላ ፤ በፊት ወታደሮች ተጠርተው ገቡ ፤ በዚህ ጊዜ ንጉሡ አዳራሹ ውስጥ በሚገኘው ሉዓላዊ ዙፋኑ ላይ ተቀምጦ ይመለከት ነበር ፤ ወዲያውም አሳላፊው መጣና በመካከላቸው ቆሞ የማንካውን ጫፍ ይዛችሁ እያጠቀሳችሁ መብላት ነው እንጅ ማንካውን ከወገቡ ላይ መያዝ ክልክል ነው ሲል አስጠነቀቃቸው ፤ ወታደሮችም በታዘዙት መሠረት የማንካውን ጫፍ ይዘው እያጠቀሱ ለመብላት በማለ... ማንካው

www.ethiopianorthodox.org

እረኝም ከመሆኑ የተነሣ ከፋቸው አልፎ ወደጀርባቸው እየሄደ ስለአስቸገራቸው ለመብላት አልቻሉም ፤ ስለዚህ እነዚህ ወታደሮች ምንም ሳይቀምሱ እንደ ጕመጁ ወጥተው ሄዱ ።

ከዚህ በኋላ ተማሪዎች እንዲገቡ ታዘዙ ፤ እነርሱም በገቡ ጊዜ ከዚህ በላይ እንደተገለጸው ለወታደሮቹ የተሰጠው ማስጠንቀቂያ ተነገራቸው ፤ በዚህ ጊዜ እነዚህ ተማሪዎች ማንካው ከልክ ያለፈ ረኝም መሆኑን ተመልክተው ለጊዜው በጣም ተቸግረው ነበር ፤ በኋላ ግን ከነርሱ አንዱ ብልሁ ተማሪ በፊት ለፊቱ የተቀመጠውን ባልንጀራውን (ዘአከ ለዘአየ ፤ ዘአየ ለዘአከ) "ያንተን ለኔ የኔን ላንተ› አቀብለኝ ላቀብልህ ብሎ በግዕዝ ቋንቋ አነጋገረው ።

በዚህ ጊዜ ባልንጀሮቹ ሁሉ ይህ ፈሊጠኛ ተማሪ የፈለሰፈውን አዲስ ዘዴ ተከትለው የቀረበላቸውን የቅቤ ገንፎ በአሸጋጋሪ አንዱ ለአንዱ እየተጕራረሱ አቀላጥፈው በልተውት ሄዱ ፤ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ «የተማረ ሰው ዘዴኛ ፤ ያልተማረ ሰው ጋኛ» መሆኑ በሁሉ ዘንድ ታወቀ ፤ ተረዳ ፤ ይባላል ።

፴፬ኛ ምዕራፍ

ለተማሪው ከቤተ ክህነትና ከቤተ መንግሥት የሚሰጡት የማዕርግ ስሞች ።

አንድ ተማሪ ብዙ ዘመን የፈጀበትን የትምህርት ችሎታውን አስመስክሮ ወደ ትውልድ አገሩ ከተመለሰ በኋላ በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ላይ ሳለ እንደ ችሎታው መጠን በሙያውና በግብረ ገብነቱ ተመርጦ ከቤተ መንግሥትና ከቤተ ክህነት ከዚህ የሚከተሉት የማዕርግ ስሞች ይሰጡታል ፤

ፓትረያርክ	ሊቀ ካህናት
ሊቀ ጳጳስ	መምህር
ጳጳስ	መላከ ፀሐይ
እጨጌ	መላከ ገነት
ንቡረ ዕድ	አለቃ
ሊቀ ሊቃውንት	ገበዝ
ሊቀ ሥልጣናት	ሊቀ ዲያቆናት
ጳባቴ	ዲያቆን ናቸው ፤ ከነዚህም ሌላ ብዙ የማዕርግ

ስሞች ይገኛሉ ፤ ካንድ እስከ ስምንት ተራ ቍጥር የተመለከቱት ከፍተኛ የማዕርግ ስሞች የሚሰጡት በምንኵስና ብቻ ነው ፤ የቀሩት ግን በሕግ የተወሰነ ደቀ መዝሙር ሁሉ (እንዲሾማቸው) እንዲጠሩባቸው ኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያን ፈቅዳለች ።

የወይን ዛፍ ቅርንጫፎቹ ብዙ ሲሆኑ ግንዳቸው አንድ እንደሆነ ፤ ካህናትም ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን የማዕርግ ስሞች በብዙ ዓይነት ደረጃ ከፋፍለው ይጠሩ ባቸዋል እንጅ ሐዋርያትን መስለው ክርስቶስን በመከተል ፤ ቤተ ክርስቲያንን በማገልገል አንድ ናቸው ፤ ይህ በመንፈሳዊ በኩል ሲሆን በሥጋዊ በኩል ደግሞ ታሪክ

www.ethiopianorthodox.org

እንደሚነግረን በጐንደር መንግሥት ጊዜ እንደዛሬ ሚኒስትሮች አራት ሊቃውንት ሊቀ (መጣኒዎች) አራት አዛገሮች ፤ አራት ወንበሮች ተመርጠው ስለ ሕዝቡ አስተዳደር ጉዳይ በመንግሥቱ ሥራ ውስጥ ቆራጭና ፈላጭ ሆነው ይሠሩ እንደነበሩ የተረጋገጠ ነው ።

ዛሬም ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ሕዝባቸው የመንግሥቱ ምክር ቤት ሥልጣን ተካፋይ እንዲሆን በፈቀዱለት መሠረት ከየጠቅላይ ግዛቶች በሕዝብ ድምፅ ተመርጠው የሕዝቡን ጉዳይ ከሚመሩትና ከሚያከናውኑት ዓባሎችና የልዩ ልዩ መሥሪያ ቤት ባለሥልጣኖች አብዛኛዎቹ ፍትሐ ነገሥት አዋቂዎች (ሊቃውንቱ) ናቸው ።

፴፫ኛ ምዕራፍ

ለተማሪው ከእግዚአብሔር የተሰጠው ልቅና ።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያትን ‹እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ አስተምሩ ፤ በአብ ፤ በወልድ ፤ በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቋቸው ፤ ያዘዝኋችሁንም ንገሩ ፤ እስከ ዓለም ፍጻሜ ከናንተ አልለይም› በማለቱ ከሐዋርያት በኋላ በየጊዜው የሚነሡትን ቀሳውስትና መምህራን የሚሾማቸውና የሚያከብራቸው እርሱ ራሱ መሆኑን አረጋግጦ መስክሮላቸዋል ።

በዚህም ሌላ በይበልጥ "የመንግሥተ ሰማያትን መክፈቻ ላንተ እሰጥሃለሁ ፤ በምድር ያሠርከው በሰማይ የታሠረ ይሁን ፤ በምድር ፤ የፈታኸው በሰማይ የተፈታ ይሁን" ብሎ የቅዱስ ጴጥሮስ ተከታዮች (መምህራን) ሁሉ የሰማያዊ ሥልጣኑ ተካፋዮች (እንደራሴዎች) መሆናቸውን በማይታበል ቃሉ በወንጌል መዝግቦ ባሬቱ ማዕዘነ ዓለም ዓውጆላቸዋል ፤ በዚህ መሠረት ቅዱስ ያዕቆብ «ከእናንተ ወገን የታመመ ሰው ቢኖር ቀሳውስትን ይጥራ ፤ እነሱም ይጸልዩለት ፤ በጌታም ስም ዘይት ይቀቡት ፤ የሃይማኖት ጸሎት ድውዩን ታድናለችና ፤ ኃጢአትም ቢኖርበት ይሠረይለታል › ብሏል ።

፴፬ኛ ምዕራፍ ።

ከሕዝብ ለተማሪው የተሰጠ የግብር ስም ፤

ተማሪው በቤተ ክርስቲያን ማኅበራዊ ኑሮ ውስጥ በሚያገለግልበት ጊዜ እንደ ሙያውና እንደ ግብሩ አመራር ከሕዝብና ከቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ከዚህ የሚከተሉት የግብር ስሞች ተሰጥተውታል ፤

እነዚህም ፤ ሀ | ቄስ ፤ ለ | ባሕታዊ ፤ ሐ | ደብተራ ፤ መ | መሪ ጌታ ፤ እየተባለ የሚጠራባቸው ናቸው ፤

"እስመ ስሙ ይመርሆ ኀበ ግብሩ› (ሰውን ስሙ ወደ ግብሩ ፤ ግብሩ ወደ ስሙ ይመራዋል) እንደተባለው ።

፩ኛ| ቄስ ማለት ቀሰ አገለገለ ፤ ከሚለው የግዕዝ ቋንቋ ቄስ (ቀሲስ) እየተባለ በመጠሪያ ስሙ ላይ የግብር ስም ይቀጸልለታል ፤ የቄሱም ዋና ተግባር አንዲት ሴት በተክሊል አግብቶ መላ ዘመኑን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እግዚአብሔርን በጸሎት ምዕመናንን በትምህርት እያገለገለና ራሱን እየረዳ መኖር ነው ፤ የቅስናን ሹመት ማግኘቸውም ሰው ከተማረና ባንዲት ሴት ጸንቶ ከኖረ ሊሾመው ይችላል ።

፪ኛ| ባሕታዊ የተባለውም ፤ ተባሕተወ ፤ ብቸኛ ሆነ ካለው ግሥ የወጣ የመነኮሳት የግብር ስማቸው ነው ፤ ባሕታዊ (ብቸኛ) ማለት ከቤትና ከሚስት ፤ ከልጅና ከንብረት ተለይቶ የሚኖር ማለት ነው ፤ እርሱም ቆብ የተባለውን አክሊለ ሦክ በራሱ ላይ ተሸክሞ መላ ሕይወቱን ለእግዚአብሔር በማስገዛት በአንድ ቦታ ላይ በጾምና በጸሎት ተወስኖ ሀገሩ በነፃነት ፤ ሕዝቡ በአምልኮት ጸንተው እንዲኖሩ ከእግዚአብሔር ይቅርታን የሚለምን የምሕረት አማላጅ ነው ፤ አንዳንድ ባሕታውያን (መነኮሳት) የእግዚአብሔር መንፈስ (እየገፋፋቸው) አነሣሥቶ እየላካቸው ከገዳም ወደዓለም መጥተው አገር ላገር እየዞሩ ምዕመናንን ይመክራሉ ። «ያስተምራሉ» ።

፫ኛ| ደብተራ ፤ የተባለው መዘምራዊ ስም ፤ ተደብተረ ፤ ተተከለ ከሚለው ግሥ የተገኘ ነው ፤ ለጊዜው ድንኳን ማለት ይሆናል ፤ ነገር ግን ደብተራ ማለት ያነኑግሡን ሳይለቅ ተክል (ትክል) ማለት ነው ፤ እግዚአብሔር በገነት የተከላቸውን ቡቃያዎች (አዳምንና ሔዋንን) በምቀኝነት የነቀላቸው ሳጥናኤል እርሱንም ከዓፀደ ቤተ መቅደስ በነውረ ኃጢአት እስኪነቅለው ድረስ በዲቁናና በቅስና ማዕርግ በቤተ መቅደስ ውስጥ ተተክሎ የነበረ ዓፀድ ማለት ነው ፤ ይህ ሰው በዲቁና (በቅስና) ቤተ ክርስቲያንን እያገለገለ ሲኖር በመጽሐፍ ከተፈቀደችለት አንዲት ሴት አልፎ ከሌላዩቱ ጋር ሲማግጥ ተገኝቶ ከሥልጣነ ክህነት የታገደ ነው ፤ እርሱም ከተልእኮ ምሥጢር (ከቤተ መቅደስ አገልግሎት) ውጭ ሆኖ ስለ ኃጢአቱ ንስሐ ገብቶ ፈጣሪውን ይቅርታ እየጠየቀ በመዘምርነት እናት ቤተ ክርስቲያኑን የሚያገለግል ደብተራ ይባላል ፤ ለምሳሌ እገሌ እኮ በእገሌ አገር ትክለኛ ነው በማለቱ ይታወቃል ፤

፬ኛ| መሪጌታ የተባለውም መዘምር የዲቁና ፤ የቅስና ፤ የድብትርና ሙያን አጠቃልሎ የሚያውቅ የቤተ ክርስቲያን መሪ ነው ፤ መሪጌታ መባሉም የቤተ ክርስቲያን ቤተ ሰቦችን ማለት ቀሳውስትን ፤ ዲያቆናትንና መዘምራንን በሙሉ አንተ ይህን ቃኝ አንተ ይህን ምራ ፤ አንተ ይህን አንሳ እያለ ስለሚያዛቸው በነሱ ላይ መሪጌታ ተብሏል ።

ይህ መሪጌታ የተባለው ካህን መዘምራንና ሊቃውንት በሚሰበሰቡበት በክብረ በዓል ቀን ጸናጽል ሲጥል ፤ መቋሚያ ሲያዘልል ፤ ከበሮ ሲያዝልና በመከከል እየተንጐራደደ ሲያሸበሽብ የተመልካችን ወኔ ይቀሰቅሳል ።

ይህን ከታላቁ ኢትዮጵያዊ ደራሲ ከቅዱስ ያሬድ የፈለቀውንና ከጣዕሙ ብዛት የተነሣ አጥንት የሚያለመልመውን ‹ጥሩ ምንጭ ዜማ" ጠንቅቀው የሚያውቁት የቤተ ክርስቲያን ሙዚቀኞች (መዘምራን) ታላቅ ክብረበዓል በሆነ ቀን ጥንግ ድር

www.ethiopianorthodox.org

ባቸውን ለብሰው ሻሻቸውን ከብሰው በከበሮና በጸናጽል የሰውነት እንቅስቃሴ (ሙቭሜንት) በሚያደርጉበት ጊዜ ተመልካችን ያፈዛሉ ፤ በተመስጦ አሳብ ሁሉ ምርኮኛ ሆኖ የጨበጡትን ያስጥላሉ ፤ በአሳብ ምርኮኛ ሆኖ የዋለውም ተመልካች ከተመስጠው በተመለሰ ጊዜ "ጀግና ወርዋሪ ጨዋ ጋጋሪ" ሆኖ ከመኖር ፤ ከሀን ዘማሪ ሆኖ መኖርን ይመርጣል ፤ ለምሳሌ ቅዱስ ያሬድ ዜማን በጀት ዓይነት ድምፅ አስማምቶ በደረሰ ጊዜ በዘመኑ የነበረው የኢትዮጵያ ንጉሥ ዓፄ ገብረ መስቀል ጣዕመ ዝማሬውን ሰምቶ በተመስጦ የአሳብ ምርኮኛ ከመሆኑ የተነሣ የጨበጠው የወርቅ ዘንግ ከእጁ አምልጦ በያሬድ እግር ላይ ተተክሎ ይባላል ።

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በመዓልትና በሌሊት እያዘጋጀች ለፈጣሪዋ የምታቀርብለት ይህ መንፈሳዊ ማዕድ (ዜማ) ከሌሎቹ አብያተ ክርስቲያናት ተለይቶ የተሰጣት ዕድል ፋንታዋ ፤ ጽዋ ተርታዋ ነው ።

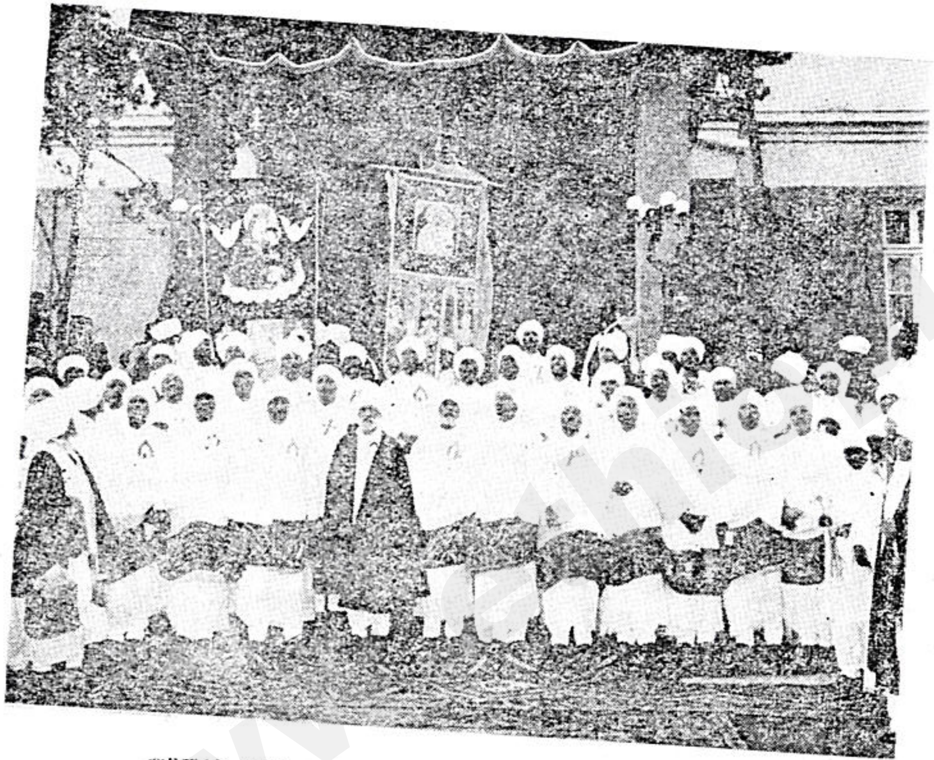

መዘምራኑ ጥንግ ድርባቸውን ለብሰው ሻሻቸውን ከብሰው ባገልግሎት ላይ ።

ያገልግሎት መገልገያዎቹም መቋሚያ ፤ ጸናጽል ፤ ከበሮና ነጋሪት ናቸው ። ነጋሪት የተባለው አንድ ዓመታዊ በዓል በሚከበርበት ጊዜ በዋዜማውና በዕለቱ ማኅሌት ከመጀመሩ በፊት አስቀድሞ በቤተ ክርስቲያን ሲደወል የሐምሌን [illegible]

በመሰለው ድምፁ እያስተጋባ ካህናትንና መዘምራንን ከያሉበት የሚጠራ ከባድ መጣሪያ ነው ። ይኸውም በመጽሐፍ ቅዱስ እንደተጻፈው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዓለምን ለማሳለፍ በግርማ መንግሥቱ ሆኖ በሚመጣበት ጊዜ መላእክት የሚያሰሙትን መንቅሔ ሙታን ነጋሪት ይመስላል ፤

ከበሮና ጸናጽል ግን ሙያቸው የታወቀ በመሆኑ ሐተታው ታልፏል ።

የተማሪው ያገልግሎት መገልገያዎች መቋሚያና ጸናጽል ፤ ከበሮና ነጋሪት ናቸው ።

፴፯ኛ ምዕራፍ ።

ጥንታዊው ተማሪ ትምህርቱን ከጨረሰ በኋላ ሽልማቱ ።

ጥንታዊው ተማሪ እጅግ በጣም ከባድ የሆነውን የጥንቱን ትምህርት ፈተና አልፎና በግብረ ገብነቱም ተመስክሮለት በሊቃውንቱና በሕዝቡ ዘንድ ተመርጦ ከሁን በፊት የገለጽናቸው ልዩ ልዩ የማዕርግ ስሞች ይሰጡታል ፤ ከዚህም ሌላ ከፍ ብሎ ለጽጽስና መዓርግ ቢመረጥ ከንጉሡ ፊት ቀርቦ የሚገባውን ቃለ መሐላ እየፈጸመ የሹመቱ ምልክት የሚሆነውን ዓርዌ ብርትና ልብሰ ፀሐይ የሚባለውን የክብር ልብስ ይቀበላል ።

እንደዚሁም ከእጨጌ እስከ ሊቀ ሥልጣናት የሚሾሙት ሊቃውንትና መምህራን በንጉሡ ዕጅ ራስ ቁርና ሊሻን ይሸለማሉ ፤ ከዚያ በታች የሚገኙት ደግሞ እንደየመዓርጋቸው በንጉሡም ሆነ በጳጳሱ ፊት በተራ እየቀረቡ የካባ ፤ የጥንግ ድርብና የክብር ሽልማት ይሰጡዋቸዋል ።

www.ethiopianorthodox.org

በቁም ዜማና በአቋቋም ትምህርት ቤት ትምህርታቸውን አስመስክረው በመም ህርነት እየተመረቁ የሚወጡት መዘምራን ከመሪ ጌታቸው ጸናጽልና መቋሚያ ይሸለ ማሉ ፤ ከዚህም ሌላ በበጌምድር ጠቅላይ ግዛት በጎንደርና በተለይም ቤተ ልሔም በምትባል የዜማ «ዩኒቨርስቲ» የምስክር ወረቀት (ዲፕሎም) ይቀበላሉ ።

የጥንት ሊቃውንት ከሚቀበሏቸው የምስክር ወረቀቶች አንዱ ክፍል ።

አንድ ተማሪ ችሎታውን አስመስክሮ ለመሪጌትነት ከበቃ በኋላ በሚሾምበት ደብር እንደምንደኛ (እንደነጋዴ) በዋጋ አይከራከርም ፤ ነገር ግን ሕዝበ ክርስቲያኑ በፈቃዳቸው በመት አንድ ጊዜ ነፍስ ወከፍ እያንዳንዳቸው አንዳንድ ቁና እህል ይከፍ ሉታል ፤ ይህም ባይሆን አንዳንድ መምህራን ግድ የላቸውም ። ተማሪዎቻቸውን ቁራሽ እንጀራ እያስለመኑ በመጠቀም ብቻ ቤተ ክርስቲያንን በነፃ ያገለግላሉ ፤ በነፃ ያስተምራሉ ።

የጥንት መምህራን እንደዚህ ማድረጋቸው በወንጌል "የማይዘሩ ፤ የማይሰበስቡ ወፎችን ተመልከቱ ፤ ለሥንቃችሁ ወርቅና ብር ከረጢትም አትያዙ ነቀዝ የማይበ ላውን ሰማያዊ ድልብ አድልቡ ፤ ምድራዊ ድልብን ግን አታከማቹ" ተብሎ የተነገ ረውን ለመፈጸም መሪባቸውን እንደሹመት ፤ መታረዛቸውን እንደሽልማት ቆጥረ ውት በደስታ ይኖሩ ነበር ።

እንዲያውም የጥንት መምህራንና ሊቃውንት በሹመት ጊዜ ከያሉበት ሥፍራ ተፈልገው በግድ እየተጐተቱ እያለቀሱ ይሾሙ ነበር ፤ እንጂ ፍቅረ ሢመት እንዳ ልነበራቸው ይነገራል ።

ከዚያም ሲወርድ ሲዋረድ የመጣውን የሊቃውንት ፤ የመምህራንና የደቀመዛሙ ርቶቻቸው የትምህርት ሽልማት ፤ ለኢትዮጵያችን የሥልጣኔ በር ከፋች የሆኑት ግር ማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ በ፲፱፻፵፩ ዓ. ም. ...

ሽለው በማይናወጽ መሠረት ላይ አቆሙት ፤ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ከአልጋ ወራ ሽነታቸው ጀምረው ስለኢትዮጵያ ዕድገት ያላቸው መሠረታዊ ዓላማ መንፈሳዊውና ሥጋዊው እርምጃችን በሥልጣኔ ጐዳና ጐን ለጐን እንዲራመድ በብዙ ድካም የፈ ጸሟቸው የሥራ ድርጅቶች እጅግ ብዙ ናቸው ፤ እነዚህም እግዚአብሔር ከርሱ ጋር ሆኖ ከሚረዳው ሰው በስተቀር ባንድ ሰው አሳብ ተወጥነው ባንድ ሰው ዘመን ሊፈጸሙ የማይችሉ ታላላቅ ናቸው ፤ እግዚአብሔርም ድካማቸውን ሁሉ ባርኮላ ቸው በዘመነ መንግሥታቸው የተከሉት የሥልጣኔ አቋም ሁሉ በእግሩ አብቅሎ በራሱ አፍርቶ ፍሬውን አበርክቷል ። ከነዚህም አንዱ የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲ ያን ከዓለም አብያተ ክርስቲያናት ጋር ማስተዋወቃቸውና ሙሉ መብቷን ማስገኘ ታቸው ነው ።

ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በ፲፱፻፵፩ ዓ. ም. ሰኔ ፴ ቀን ለቤተ ክርስቲያን ሊቃው ንት ፤ ለመምህራንና ለደቀ መዛሙርቶቻቸው በሽልማት የሚሰጠውን በላዩ የመስ ቀል ምልክትና «ሑሩ ፤ ወመሐሩ» የሚል የወንጌል ዓዋጅ ያለበትን አዲስ ሜዳይ መሥርተው አወጡ ።

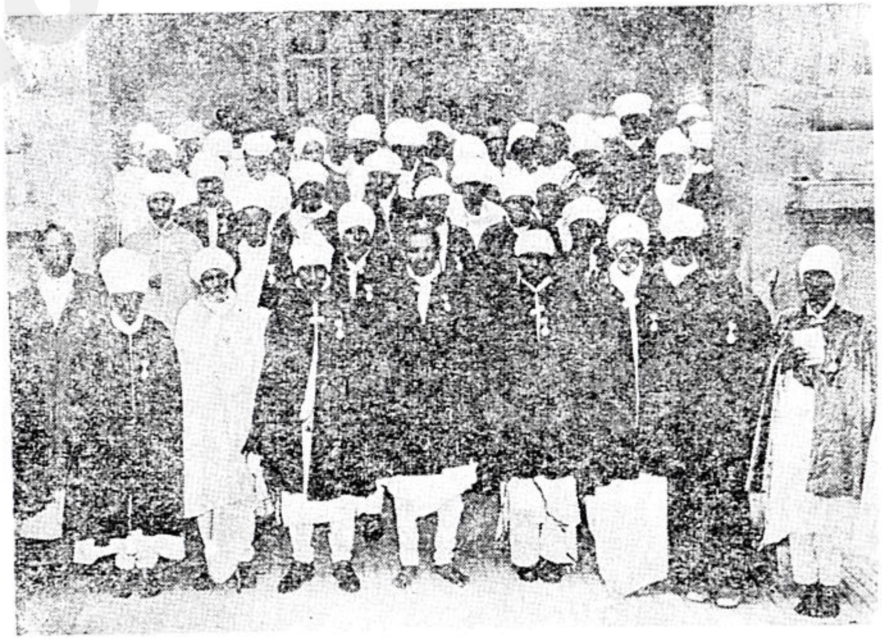

ከግርማዊ ንጉሠ ነገሥት አዲሱን የወርቅና የብር ሜዳይ የተሸለሙት ሊቃውንት ይታያሉ ።

ይህ ዓይነት ሽልማት ከዚያ ቀደም ለቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ያል ተሰጠ አዲስና ድንቅ ነገር ነው ፤ ይኸውም በጠቅላላው ስለትምህርት መስ ... ግርማዊ ንጉሠ ነገሥትን ትጋትና በጐ ፈቃድ ሲያስረዳ ባንድ

www.ethiopianorthodox.org

በኩል ደግሞ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እስከ ዛሬ ላደረገችውና ወደፊትም ለምታደርገው የትምህርትና የስብከት መስፋፋት አዲስ ትእምርተ ኪዳን ሆኖ የሚኖር ነው ።

ይህ አዲስ ሜዳይ በቅርጽ አንድ ዓይነት ሆኖ በሁለት ደረጃ ይከፈላል ፤ አንደኛው ወርቅ ቅብና ጥ ብጣቡ የወይን ጠጅ ሆኖ ከፍተኛ መዓርግ ያለው ነው ፤ ሁለተኛው ደግሞ ከብር ሆኖ ባለቢጫ ጥብጣብ ነው ፤ ይህ ተከታይ ነው ።

በመጀመሪያ ጊዜ ጉባዔ ሠርተው ደቀ መዝሙር አብዝተው በትጋት ያስተማሩ መምህራንና በትምህርት ብልጫ ያላቸው ሊቃውንት እንደ የመዓርጋቸው እየቀረቡ ከግርማዊ ንጉሠ ነገሥት እጅ የወርቅና የብር ሜዳይ ሽልማታቸውን ተቀበሉ ቀጥለውም ደቀ መዛሙርቶቻቸው በየተራ እየቀረቡ ልዩ ልዩ ሽልማት ተደርጐላቸዋል ።

ሊቃውንቱና መምህራኑ የተሸለሙበቸው የትምህርት ዓይነቶች ።

፩ መጻሕፍተ ብሉያት ፤
፪ መጻሕፍተ ሐዲሳት ፤
፫ መጻሕፍተ ሊቃውንት ፤
፬ ቅኔ ፤ ዜማና ንባብ ናቸው ፤

በዚሁ ቀን ለቤተ ክርስቲያን ሊቃውንትና መምህራን ከነተማሪዎቻቸው ከግርማዊ ንጉሠ ነገሥት የወርቅና የብር ሜዳይ ሽልማት በተሰጠ ጊዜ ብፁዕ አባታችን አቡነ ባስልዮስ ያሰሙት ቃለ በረከትና የግርማዊ ንጉሠ ነገሥት መሪ ቃል ከዚህ ቀጥሎ ያለው ነው ።

የብፁዕነታቸው ቃለ በረከት ፤

ከሁሉ አስቀድሞ በዚህ ጉባዔ እንድንገኝ ለፈቀደልን እግዚአብሔር የሕሊና ጸሎት (ምስጋና) እያቀረብኩ ንግግሬን እጀምራለሁ ።

ግርማዊ ሆይ ፤

ይህነን ጉባኤ ስመለከት በሕሊናዬ የሚታሰበኝ በግርማዊነትዎ ታላቅ ዕድል ኢትዮጵያን በታላቅ ረድኤት የጠበቃት የእግዚአብሔር ቸርነት ነው ፤ በቀድሞ ጊዜ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት እንደዛሬው በየሥፍራው ሁሉ አንድ ላይ ተቀምሞና ተስፋፍቶ ሳይገኝ በዋና ዋና ከተማዎች ፤ በታላላቅ አድባራትና ገዳማት እንዲሁም ተራርቀው በሚገኙት አንዳንድ አውራጃዎች ላይ ብቻ ተከፍሎ ይነገር ስለነበረ ተማሪዎች ሁሉ ከመምህራን ተገናኝተው የቅጠላ ሥራቸውን እስኪጀምሩ ድረስ ብዙ ጊዜ ይወስድባቸው ነበርና በዚህ ምክንያት የሚደርስባቸው ልዩ ልዩ ፈተና እንዳሁኑ የትምህርት ጊዜያቸውን ለመቆጠብ የተመቸ አልነበረም ፤ ከዚህም ይልቅ ከዘመዶቻቸው ተለይተው (አንድ ወገን ሆነው) ትምህርታቸውን በሚቀጥሉበት ጊዜ በኑሯአቸውና በጤናቸው ላይ የሚወድቅባቸው ታላቅ አደጋ ሲታሰብ እጅግ የሚያሰቅቅ በመሆኑ በየጊዜው ስለትምህርት የሚፈጽሙት ተጋ

ርእስ የሚቈጠር ነው ፤ ይኸውም ምክንያት ሆኖን በእንደዚህ ያለ ብርታትና ትጋት ጥረውና ግረው የትምህርታቸውን ቀርጽ ከትውልድ ወደትውልድ ያስተላለፉልንን አባቶቻችንን በዚች በዛሬዪቱ ቀን እናስታውሳቸዋለን ።

ይሁን እንጂ እስካሁን የበዶቻችንን ጸሎት ያልረሳ እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያናችን በብዙ ወገን የሚጥሩላትን ግርማዊነትዎን ስለሰጠን እነሆ ዛሬ በግርማዊነትዎ መልካም ርዳታና ሰፊ ልግሥና ተማሪዎች ከ መምህራን እየተገናኙ ከፊታቸው የቀረበ ረላቸውን የቀለም ምርት ያላንዳች ችግር የሚያፍሱ ሆነዋል ፤ በ፩ት ክፍል የተመደበውም የትምህርት አቀራረብ ከንዳንድ ክፍል ላይ ተዘጋጅቶ ፤ እንዲገኝ በመደረጉ ከንባብ ወደጸዋትወ ዜማ ፤ ከዜማ ወደቅኔ ፤ ከቅኔ ወደትርጓሜ መጻሕፍት ሲያልፉ እንደ ቀድሞው ሥፍራ በመለዋወጥ ምክንያት መድከምና በከንቱ ጊዜን ማሳለፍ የለባቸውም ፤ ይህም አኳኋን ከሌላው ይልቅ ጤናቸውንና ንጽሕናቸውን ለመጠባቅ ይረዳቸዋል ብለን ተስፋ እናደርጋለን ፤ ይኸውም ቀድሞ የነበረውን ችግር ደምስሶ መምህራንና ደቀ መዛሙርት ይህን ሁሉ ምቾት እንዲያገኙ ያደረገ ግርማዊነትዎ በ፲፱፻፴፫ ዓ. ም. በቍርጥ ሕሊና ለቤተ ክርስቲያን የሰጡት መልካም ችሮታ ነው ፤ አሁንም በቅርቡ ጊዜ በ፲፱፻፵ ዓ. ም. የተሰጠን የግርማዊት እቴጌ ችሮታ የዚሁ ተባባሪ ሆኖ ቤተ ርክስተያናችንን ለመደገፍ ችሏል ።

ስለዚህ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ የስጦታን ነገር በገበሬ ዘር መስሎ በቆሮንቶስ ላሉ ምዕመናን ሲናገር ‹አብዝቶ የዘራ መከሩን አብዝቶ ይሰበስባል› በማለቱ አብዝቶ መስጠት መጥቀሙን እንዳስረዳቸው ሁልጊዜ ፤ «እስተፋጥን ከመ ትረሲ'ርእሰከ ኅሩየ ከመ ሐረሳዊ ዘርቱዓ ይመትር ቃለ እግዚአብሔር» እያለ የቤተ ክርስቲያንን ደቀ መዛሙርት በልዩ ልዩ ሀብት የሚያተጋ እንደ ቆስጠንጢኖስ ለኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ዕድል የሆነ ግርማዊነትዎ ለቤተ ክርስቲያን የሰጧት መተዳደሪያ ገንዘብ እንደብዛቱ መጠን ፍሬውን አብዝቶ ለመስጠት ስለቻለ በአዲስ አበባና በየአውራጃው ት| ቤቶች ብዙ መምህራንና ተማሪዎችን አስገኘ ፤ ይልቁንም ዛሬ በ፵፩ ዓ. ም. ስለ ትምህርት ታክስ የተወሰነው ገቢ ከቤተ ክህነት ርስት ላይ የሚገኘው ታክስ ለመንፈሳዊ ትምህርት ቤት ማስፋፊያ እንዲሆን ስለፈቀዱልን ወደፊት ቍጥራቸው እጥፍ እየሆነ እንዲጨመር በለሙሉ ተስፋዎች ነን ።

ግርማዊ ሆይ ።

ግርማዊነትዎ ይህ መንፈሳዊ ትምህርት ለቤተ ክርስቲያን ድጋፍ መሆኑን ተመልክተው በሰፊው እንዲዘራ ስላደረጉ በምግባር በሃይማኖት ጠብቅልን ፤ ዘመኑን አብዛለት ፤ መንግሥቱን አጽናለት ፤ ሠራዊቱን ጠብቅለት ፤ በዙሪያው ባሉት ጠብ በሚሠሩ ጠላቶቹ ዘንድ ኃይልን ፤ ጽናትን ፤ ድል መንሣትን ስጠው ፤ በልቡናው አድረህ ለቤተ ክርስቲያን በጐ ነገር እንዲናገር አድርግ ፤ እኛ በፍጹም ዕረፍት እንኖር ዘንድ ዕረፍትን ስጠው ፤ በፍጹም ቸርነትህ ትእዛዝህን ለመጠበቅ የበቃን ሆነን እንገኝ ዘንድ ፤ እያለች የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ወደ እግዚአብሔር እጆቿን ዘር ... ያለማቋረጥ ታቀርባለች ።

www.ethiopianorthodox.org

ከዚህ በኋላ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ከዚህ የሚከተለውን መሪ ቃል ተናገሩ ።

የግርማዊነታቸው መሪ ቃል ።

‹አሁን ከብፁዕነትዎ በተነገረው በጣም ደስ ብሎናል ፤ በአገራችን መንፈሳዊም ፤ ሥጋዊም ትምህርት እንዲስፋፋ በምንደክምበት ሥራ መልክም እርሻ ሆኖ የትምህ ርትን ዘር የሚቀበለው ሕዝባችንም ምሥጋና የሚገባው ነው ፤ መንፈሳዊ ትምህርት በአገራችን ከብዙ ዘመን ጀምሮ የኖረ እንጅ አዲስ ነገር አይደለም ፤ ይኸውም የሁ ለት ዓለም ጥቅም የሚገኝበት የማይናወጽ የድንጋይ መሠረት ስለሆነ መንፈሳዊው ትምህርት ለዓለማዊው ትምህርትና ሥራ ሁሉ መቋቋሚያ እንዲሆን አጥብቀን የም ናስብበት ነው ፤ የሥራን ጠቃሚነት የምታውቁት ስለሆነ ለእናንተ መንገር አያስፈ ልግም ።

ጌታችንም ሠርቶ እንዲያተርፍ ያዘዘውን ሎሌ የታዘዘውን ባለመፈጸሙ ፈርዶ በታል ፤ ሰው በሥራ እንጅ በምኞት አይጠቀምም ፤ ስለዚህ በዓለማዊ ትምህርት ቤቶች እንደሚደረገው ሁሉ በመንፈሳዊ ትምህርት ቤቶችም የተግባረ ዕድ ሥራ እንዲጀመር እንፈልጋለን ፤ ዛሬ ይህን ደስታ ስንካፈል ይህን መልክም የትምህርት እርሾ ያተረፉት እንደነ መምህር አካለ ወልድ ያሉት ታላላቅ መምህራን ባለመኖ ራቸው የሚሰማን ኀዘን ስማቸው የማይሞት ሆኖ በመገኘቱ በደስታ ይለወጣል ፤ እናንተም መምህራኑ በስም ብቻ ሳይሆን በሥራም ይህን መልክም ዕድል ለማግኘት ስትሰናዱ እግዚአብሔር እንዲረዳችሁ እንመኛለን› ።

በዚህ ቀን ጣዕመ ዝማሬ ባላቸው መዘምራን በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ፊት የተዘመረ መዝሙረ ቤተ ክርስቲያን ፤ በግዕዝ ፤ "ንግሩ አድኅኖቶ ፤ ወዜንዉ ሠናይቶ ለእግዚአብሔር ፤ ባስልዮስ ወቴዎፍሎስ ብስኩ ይሰማዕ እስከ አጽናፈ ምድር ፤ ወደቂቀ ኢትዮጵያ (ጽዮን) ይትሐሠዩ በንጉሦሙ ኃይለ ሥላሴ ፤ ወይሴብሑ ለስሙ በትፍሥሕት እስመ ተሞዓ ሞት ወተሰደ ኃይለ ጽልመት በኃይለ ሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ።

በአማርኛ፤ ባስልዮስና ቴዎፍሎስ የእግዚአብሔርን በጐ ሥራና ትድግናውን ንገሩ ፤ እስከ ዓለም ዳርቻ ይሰማ ዘንድ ስበኩ ፤ የጽዮን ኢትዮጵያ ልጆች በንጉሣቸው በኃ ይለ ሥላሴ ደስ ይላቸዋል ፤ ደስ እያላቸውም ስሙን ያነሣሡታል በንጉሠ ነገሥታ ችን በኃይለ ሥላሴ (ጊዜ) ሞት ተሸንፏልና ፤ ጽልመት ድንቁርናም ተወግዷልና ማለት ነው ።

ይህ ከዚህ በላይ የተገለጸው ግሥ ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ለሊቃውንቱና ለተ ማሪዎቻቸው አዲሱን የወርቅና የብር ሜዳይ ሽልማት በሰጡበት ቀን የተዘመረ ነው ይህ ሽልማት ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ለቤተ ክርስቲያን ዕድገት ምን ያህል ሲያስቡና ሲጥሩ ለመኖራቸው የማይጠፋ መታሰቢያና ሐውልተ ስም ዘኃይለ ሥላሴ ነው ።

www.ethiopianorthodox.org

፴፰ኛ ምዕራፍ ።

፯ቱ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ።

ተማሪው ለቅስና ወይም ለጵጵስና ማዕርግ ከደረሰ በኋላ በርሱ አማካይነት ከእ ግዚአብሔር የሚሰጡት ፯ቱ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ከዚህ የሚከተሉት ናቸው ሀብተ ክህነትን ግን በቅስና ደረጃ ሆኖ ሊሰጥ አይችልም ፤ ቄሱም በዲቁና ደረጃ ዝቅ ብሎ ሊያገለግል ይችላል ፤ ዲያቆኑ ግን ቄስ ከመሆኑ በፊት ከፍ ብሎ በቅስና ደረጃ እን ዲያገለግል አይፈቀድለትም ፤ እነዚህም ።

ሀ	ክህነት	ሠ	ተክሊል
ለ	ጥምቀት	ረ	ቀንዲል
ሐ	ሜሮን	ሰ	ንስሐ ናቸው ፤
መ	ቍርባን		

በነዚህ በ፯ቱ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ከእግዚአብሔር ዘንድ ልጅነትን ያሰጥባቸዋል ፤ በኃጢአት ያደፈውን ሰውነት ያነፃባቸዋል ፤ በጣዖት አምልኮ የረከሰ ውን ይቀድስባቸዋል ፤ በጠቅላላው የሰው ልጅ ከበደለ በኋላ በነዚህ ምሥጢራት ረዳትነት ከእግዚአብሔር ጋር ያስታርቅባቸዋል ።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከዳዊትና ከሰሎሞን ጀምሮ ሲያያዝ በመጣው ሐረገ መንግሥት ወገቧን ታጥቃ ፈጣሪዋን ስታገለግል ከአብርሃ መንፈስ ቅዱስ ፀንሳ የወለደችውን ተማሪ ከዚህ በላይ የተዘረዘሩትን ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን እየመገበች ስላሳደገችው በኋላም እርሱ በጾምና በጸሎት ቀዩ ጥቍር ወፍራሙ ቀጭን ሆኖ በማገልገል ውለታዋን ከፍሏታል በተልእኮ ምሥጢር አስደ ስቷታል ።

ከዚህም ሌላ በቤተ መቅደስ ውስጥ በግፍ እንደ ተገደለው እንደ ዘካርያስ ስለ ሃይማኖቱ ፍቅር ሥጋውን ሠውቶላታል ፤ ደሙን አፍስሶላታል ፤ እነዚህም በደብረ ሊባኖስ ገዳም በጠላት እጅ እንደ ተገደሉት መነኰሳትና እንደነ አቡነ ጴጥሮስ ያሉት ናቸው ።

፴፱ኛ ምዕራፍ ።

አዲሱ ሢመተ ፓትሪያርክ ።

በዘመነ አሪት እግዚአብሔር ባወቀ "ከባዕድ ሞግዚት የእናት ሞግዚት ትሻላ ለች" ብሎ ሙሴን በፈርዖን ቤት በእናት ሞግዚትነት እንዳስጠበቀው ኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያንም «ከባዕድ ሞግዚት ይሻል ነፃነት» በማለት ፩ሺ፮፻ ዘመን እያስ ታመመች ስትጠብቅ ኖራ ዛሬ የተረከበችውን ከባድ ኃላፊነት (ሢመተ ፓትሪያርክ) «ከእንጨት መርጦ ለታቦት ከሰው መርጦ ለሹመት» እንደሚባለው ምንም እንኳ የተመረጡት ከእግዚአብሔር ቢሆን ንጉሠ ነገሥቷ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ባወቁ በብ ፁዕ ወቅዱስ ርዕሰ ሊቃነ ጳጳሳት ዘኢትዮጵያ አቡነ ባስልዮስ ትከሻ ላይ አሳረፈች ።

www.ethiopianorthodox.org

ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ አፋቸው ከጸሎት እግራቸው ከቁመት የማይ ለይ ትጉሕ የሕዝብ ጠባቂ ከመሆናቸው የተነሣ ቅዱስ ጴጥሮስን በሦስት ነገሮች ይመስሉታል ።

፩ኛ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም የመጣበትን ግዳጅ ፈጽሞ ወደ አብ በሚሄድበት ጊዜ ቅዱስ ጴጥሮስን ጠርቶ በጐቼን ጠብቅ እያለ ሦስት ጊዜ መላልሶ በመናገሩ በክርስቲያኖች ላይ ያለውን ከባድ ኃላፊነትና ጥብቅ አደራ ጥሎበታል ፤ እርሳቸውንም እግዚአብሔር በማይታወቅ ጥበቡ መርጦ የኢትዮጵያ ሕዝበ ክርስቲያን መንፈሳዊ ጠባቂ አድርጓቸዋል ።

፪ኛ| ባንተ መሠረትነት ላይ ቤተ ክርስቲያንን አጸናታለሁ ። የሲኦል ዘበኞች (መናፍቃን) ሊያናውጧት አይችሉም ፤ ብሎ ከነገረው በኋላ የመንግሥተ ሰማያትን መክፈቻ (ሥልጣን) ሰጥቶታል ፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንም በመናፍቃን ኃይል እንዳትናወጥ በርሳቸው መሠረትነት ላይ አጽንቶ የመጨረሻውን የቤተ ክርስቲያን መክፈቻ (ፓትሪያርክነት) በጃቸው አስጨብጧቸዋል ።

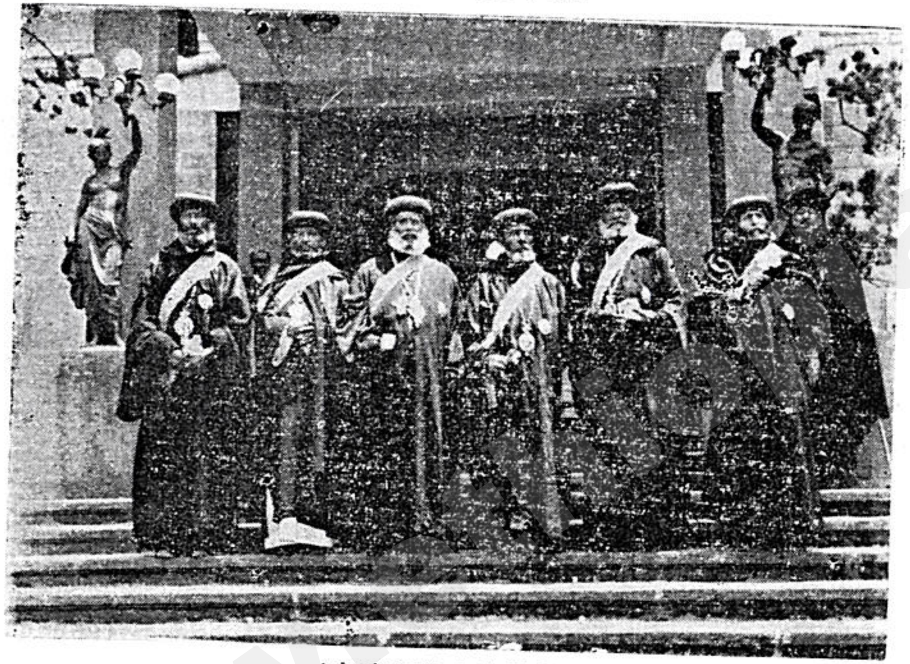

ኢትዮጵያውንን ሊቃነ ጳጳሳት

ያንን ነጭ ስኳር አትንኩት ባፋችሁ ፤
ያ ቡን (የአቡን) ጥቍሩ ነው የሚጣፍጣችሁ ።

፫ኛ| ቅዱስ ጴጥሮስ የ፲፪ቱ ሐዋርያት አለቃ እንደመሆኑ መጠን በየሀገረ ስብከታቸው እየሄደ በስብከት ያበረታታቸው ነበር ፤ እርሳቸውም በ፲፬ቱ ጠቅላይ ግዛቶች ለሚገኙት ጳጳሳት አለቃ እንደመሆናቸው መጠን ሲቻላቸው በየሀገረ ስብከታ

ቸው ተጉዘው ባይችሉ ግን ከዓመት ሁለት ጊዜ ጳጳሳቱን ወደ መንበረ ፓትሪያርክ ናው እየጠሩ አባታዊ ምክር በመስጠት ያበረታቷቸዋል ። ከዚህም ሌላ የኢትዮጵያ ዕድገት በርሳቸው ዘመን ተጀምሮ በርሳቸው ዘመን ስለተፈጸመ ዕድላቸው ታላቅ ነው ።

ጥንተ መንግሥት የሆነው ክቡር ዳዊት ዔፉድን መለት ጽላተ ሙሴን ሳይጠይቅ ለጦርነትም ሆነ ለሰላም ተግባር አይነሳም ነበር ፤ ዳግማዊ ዳዊት ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴም ፈጣሪያቸውን በቀኖና ሳይጠይቁና ቤተ ክርስቲያና ቸውንም ሳያስጠይቁ ሥጋዊም ሆነ መንፈሳዊ ተግባራቸውን አይጀምሩም ፤ ተግባራ ቸውንም ሁሉ ስመ እግዚአብሔር ጠርተው ስለሚጀምሩት በዘመናቸው ተጀምሮ በዘመናቸው ያልተፈጸመ ከባድ ሥራ አንድ እንኳ አይገኝም ። ይልቁንም በነአብርሃም ቀሲስ ተንኰል ተተብትቦ በጣም አዋኪ የነበረውን የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሙሉ መብት ማስገኘታቸው የሥራቸው ሁሉ መደምደሚያ ነው ለማለት ያስደፍራል ፤ ምክንያቱም ከእንግዲህ ወዲህ ስለ ቤተ ክርስቲያን ጉዳይ ከዚህ የበለጠ አድካሚ ሥራ ስለማይገጥማቸው ነው ፤

ኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያን በኢትዮጵያውያን ጳጳሳት እንድትመራና እንድ ትገለገል ማድረጋቸው እንደቀላል ጉዳይ የሚገመት አይደለም ፤ እግዚአብሔር ማና ቸውንም ሥራ ያለጊዜው አይሠራውም ፤ ጧት የሚሠራውን ማታ ፤ ነገ የሚሠራ ውን ዛሬ ላድርገው አይልም ፤ ስለዚህ የወንጌል ትምህርት እንዲስፋፋ አረመኔነት እን ዲጠፋ ጊዜው የግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት ስለሆነ ባህሏንና ሥርዓቷን ጠንቅቀው የሚያውቁ ወገኖቿን ጳጳሳት አድርጎ አስነሣላት ።

፴ኛ ም ዕ ራ ፍ ።

ቤተ ክርስቲያን በልጆቿ ትመካለች ።

የጥንት ተማሪዎች በትምህርት ቤት የሚገጥማቸውን ልዩ ልዩ ፈተና አል ፈው ለአካለ መጠን ማለት ለከፍተኛ ማዕርግ በደረሱ ጊዜ እናት ቤተ ክርስቲያ ናቸው እጅግ ትመካባቸዋለች "ትከራባቸዋለች።

«ሴት የምትወልድበት ቀን በደረሰ ጊዜ እጅግ ትጨነቃለች ፤ ከወለደች በኋላ ግን ጭንቀቷን ሁሉ አታስበውም ፤ ትረሳዋለች ፤ ምክንያቱም ወንድ ልጅ ወል ዳለችና" እንደተባለው እነርሱም በትምህርት ቤት ሳሉ የተቸገሩትን ያህል ለማዕ ርግ በደረሱ ጊዜ ደስ ይላቸዋል ፤ ቤተ ክርስቲያንም ከእነሱ ጋር ደስ ይላታል ፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ሊቃውንትና መምህራን እንደፍግ እሳት በውስጣቸው ተዳፍኖ የሚኖረው መንፈሳዊ ኃይል በነደደ ጊዜ መናፍቃንን የሚያ ቃጥል ፤ ምእመናንን እንደ ብረት የሚያግል እንደነበረ ሥራቸው በታሪካቸው ተረ ጋግጧል ፤ እነርሱ ግን «ራሱን ከፍ ከፍ ያደረገ ይዋረዳል ፤ ራሱን ዝቅ ዝቅ ያደረገ ይከ በራል» ብሎ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተናገረውን መሠረት በማድረግ አልባሌ መስለው ተርታ ልብስ ለብሰው ይኖራሉ ።

www.ethiopianorthodox.org

መንፈስ ቅዱስ አንድ ሲሆን ስጦታው ልዩ ልዩ ነው ፤ ለአንዱ ጥበብ መመርመር ፤ ላንዱ በዕውቀት መናገር ፤ ላንዱ እምነት ፤ ላንዱ ሀብተ ፈውስ ፤ ላንዱ ታምራት ማድረግ ፤ ላንዱ ትንቢት መናገር ፤ ላንዱ አጋንንትን ማውጣት ፤ ላንዱ በልዩ ልዩ ቋንቋ መናገር ፤ ላንዱ ቋንቋ መተርጐም› ይሰጠዋል ብሎ ቅዱስ ጳውሎስ እንደ ተናገረው ቅድስት ቤተ ክርስቲያንም ካራቱ አፍላጋት (ወንጌላውያን) ሀብተ መንፈስ ቅዱስን እንደ መስኖ ውኃ እያጠጣች በሕግና በሥርዓት ያሳደገቻቸው ካህናት ስጦታቸው ልዩ ልዩ ሆኖ ይገኛል ፤ ይኸውም ይታወቅ ዘንድ ከሊቀ ጳጳሳት ጀምሮ እስከ አናጉንስጢስ የሚገኙትን ሊቃውንትና መምህራን እንደየ ስጦታቸው መጠን በልዩ ልዩ ደረጃዎች ከፋፍላ ፈጣሪዋን የምታስገለግልባቸውን ብዙ የማዕርግ ስሞች ባለፈው ምዕራፍ በዝርዝር ገልጸናል ።

ከነአቡነ ተክለ ሃይማኖትና ከነአባ ጊዮርጊስ ጀምሮ እስከዛሬ ድረስ በየጊዜው የነበሩት ኢትዮጵያውያን አባቶቻችን ፤ ጳጳሳትና ኤጲስ ቆጶሳት ቀሳውስትና ዲያቆናት እየተባሉ የወንጌል ገበሬዎች በመሆን ኢትዮጵያን በእርፈ መስቀል አርሰው የዘሩት ቃለ እግዚአብሔር በእግሩ በቅሎ በራሱ አፍርቶ ያስገኛቸው ምዕመናን ከስም ሁሉ የሚበልጠውን ስም (ክርስቲያን መባልን) አውርሷት ኖሯል ፤(ይኖራል) ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ብወንጌል "አንትሙ ብርሃኑ ለዓለም" (የዓለም ብርሃን እናንተ ናችሁ) ብሎ በተናገረላቸው በሐዋርያት ምሳሌ ዛሬም በ፲፩ቱ የኢትዮጵያ ጠቅላይ ግዛቶች ብርሃናዊ ስብከታቸውን ሲያሰራጩ ወገጋናቸው ለመላው አፍሪካ ይደርሳል ተብሎ ግምት የተጣለባቸው ብፁዓን ጳጳሳት ውድ አገራቸውን በትምህርት ፤ ቤተ ክርስቲያናቸውን በመሥዋዕት ሌት ከቀን ወገባቸውን ታጥቀው ያገለግላሉ ፤ የቀሩትም እንደዚሁ በመሪጌትነትና በመዘምርነት ሲያገለግሉ በማዕርግ ከነሱ በታች ያሉት ደግሞ አትሮንስ አቅራቢ ፤ ሃይማኖተ አበው አንባቢ እየሆኑ አገልግሎታቸውን በቅንነት ሲፈጽሙ ይታያሉ ፤ ዛሬም ሆነ ወደፊት እግዚአብሔር በሊቃውንቶቿ ላይ አድሮ ምሥጢር ሲገልጽላቸው ቋንቋ ሲያስተረጕማቸው እንደሚኖር በእምነት አውቃ ቤተ ክርስቲያን በልጆቿ ትመካለች ።

‹እስመ ብዙኃን ጽዉዓን ወኅዳጣን ኅሩያን› (የተጠሩ ብዙ ናቸው ፤ የተመረጡት ግን ጥቂቶች ናቸው) ብሎ ጌታችን በወንጌል እንደተናገረው ዛሬ በዓለም ላይ የሚገኙት ሕዝቦች ምንም እንኳ በየጊዜው በሞት እየተቀነሱ ሲሄዱ በልደት ደግሞ እጥፍ እየጨመሩ መኖራቸው ቢታወቅ ለጊዜው 2.958 000.000 ናቸው ተብለው ከሚገመቱት ሕዝቦች ይህ አምላካዊ ጥሪ የደረሳቸውና ጥሪውንም አክብረው የመጡት ጥቂቶች ናቸው ፤ ከነዚህም ሕዝቦች ውስጥ 836'564'542 ክርስቲያኖች ይገኙባቸዋል እየተባለ ይነገራል ፤ ከነሱም መከከል አንደኛዋ «ጥንታዊት የክርስቲያን ደሴት» የተባለችው የዛሬዪቱ ኢትዮጵያ ናት ፤ ጥንታዊት የክርስቲያን ደሴት ለመባል የበቃችው ከሁለቱ ነገሥታት ከአብርሃና አጽብሐ ዘመነ መንግሥት ጀምሮ በየጊዜው የተነሡት ኃያላን ነገሥታቶቿ ወሰኗ እንዳይደፈር ሃይማኖቷ እንዲጠነክር ባደረጉላት መልካም አጠባበቅ ነው ።

ዛሬም እንደ ኪሩቤል ሕዋሳቱ ሁሉ ዓይናማ በሆነው መሪዋ በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ብርቱ ትጋትና አርቆ–ተመልካችነት የተጐናጸፈችውን ክብርና የተቀዳጀችውን አክሊለ ክህነት መላው ዓለም አውቆላታል ፤ ለመጭውም ትውልድ ስሙን ከነሥራው ለማስረከብ የማይሞተው ታሪክ ዓምዱን ይዞ ቆሞ ይጠባበቃል ።

ቤተ ክርስቲያናችን ተማሪ ፤ አስተምሪ ፤
አንድነት ሳሉልሽ ዕድልና መሪ ።

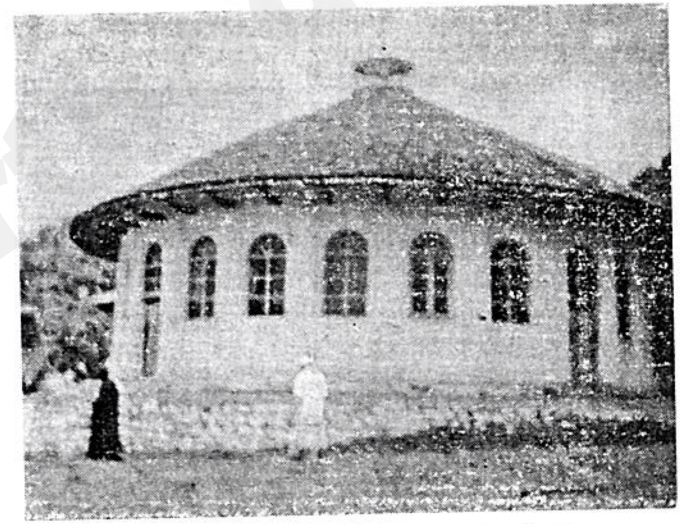

ጥንታዊት ቤተ ክርስቲያን (ሥዕል ቤት ኪዳነ ምሕረት)

ታቦቱን በራስሽ ቃጭል በጥርስሽ
ይዘሽ ዝለቂለት ላፍሪካው ሕዝብሽ ፤
በመልካሙ መሪሽ ባምላክሽ ፈቃድ
ባዕዱ ዘመድ ሆኗል ጫካውም መንገድ ፤
የትም ውለሽ ግቢ ማንም አይደፍርሽ
ተፈሪ ነውና ጠቅል አባትሽ ፤
ያምላክ መታሰቢያ ኢትዮጵያ ሐውልት
እንደ ሙሴ ጽላት አራት ማዕዘን ናት ፤
ግንበኞች ሲንቋት በጦር ፖለቲካ
ርዕሰ ማዕዘንት ሆነች ለአፍሪካ ።

፲፩ኛ ምዕራፍ ፤

ቤተ መቅደስ ትበልጣለች ።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በደሙ ዋጅቶ ገንዘብ ያደረጋት ቅድ... ትበልጣለች ፤ ይልቁንም ከመንግሥተ ሰማያት ቤተ መቅ

www.ethiopianorthodox.org

ደስ ትከብራለች ፤ ምክንያቱም ዕለት ዕለት ምሥጢረ መለኮት ይታይባታል ፤ ማለት ሥጋው ደሙ ይፈተትባታል ፤ ስለዚህ "ምርጥ ዕቃዎች" የሚባሉ ካህናት (ቀሳውስትና ዲያቆናት) ብቻ በንጽሕናና በቅድስና ሆነው የሚያገለግሉባት ሆነዋል ።

«ብርሌ ከነቃ አይሆንም ዕቃ» እንደሚባለው ቀሳውስትና ዲያቆናትም ከተወሰነላቸው ሕጋዊ ጋብቻ አልፈው ከሌላ ሴት ጋር ሲማግጡ በኃጢአት መሰናክል ተደናቅፈው በወደቁ ጊዜ «ምርጥ ዕቃ» ያሰኛቸው ሥልጣነ ክህነት አንድ ጊዜ ከተሰበረችባቸው ተመልሰው ወደ ቤተ መቅደስ ይገቡ ዘንድ አይፈቀድላቸውም ፤ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን (ሕገ ሐዋርያት) ይከለክላቸዋል ፤ ወደመንግሥተ ሰማያት ግን እግዚአብሔርን ምንም ቢበድሉና በኃጢአት ቢጐሳቆሉ በንሥሐ ታድሰው ሥጋውን ደሙን ተቀብለው ይገቡባታል ፤ ይወርሷታል ።

ከዚህም ሌላ በጫማ ሆኖ ወደ ቤተ ክርስቲያን መግባት ክልክል ነው ፤ ይኸውም እግዚአብሔር ለሙሴ በሲና ተራራ ላይ በቁጥቋጦ አምሳል በታየው ጊዜ "ሙሴ ሙሴ ጫማህን ከእግርህ አውልቅ ፤ የምትረግጣት ምድር ቅድስት ናትና" ብሎታል ፤ ደብረ ሲና የቤተ ክርስቲያን ምሳሌ ናት ፤ ከዚያም ውስጥ ከቀሳውስት በስተቀር ዲያቆናቱ ወደ መንበሩ እንዲቀርቡ አይፈቀድላቸውም ፤ ለዚህም ሙሴ እሥራኤልን ከግብፅ ካወጣቸው በኋላ ፲ቱ ቃላት የተጻፉባቸውን ሁለት ጽላቶች በተቀበለ ጊዜ እግዚአብሔር እንዳዘዘው ሕዝቡን ከተራራው በታች አቁሞ ፤ ካህናቱን በተራራው ወገብ አሰልፎ ፤ እርሱ በተራራው ራስ ላይ ሆኖ ከእግዚአብሔር ጋር ቃል በቃል ተነጋገሯል ። ደብረ ሲና በቤተ ክርስቲያን ከተመሰለች ዘንድ ሙሴም ጽላቶችን የተቀበለበት ቅዱስ ቦታ በመንበሩ ይመሰላል ፤ ቄሱም የሙሴ ምሳሌ ነው ።

እንዲሁም በዔሊ ዘመን ታቦተ ጽዮን በኢሎፍላውያን እጅ ተማርካ ወደ ፍልስጥኤም አገር በወረደች ጊዜ እግዚአብሔር ተቆጥቶ የአገሩን ሰዎች በሞት ስለቀሠፋቸው ኢሎፍላውያን ታቦተ ጽዮንን ወደ አገሯ መመለስ አለብን ተባባሉ ፤ ከዚህ በኋላ በሁለት ጊደሮች ላይ ጭነው ወደ እስራኤል ከተማ በሰደዷት ጊዜ ከካህናት ወገን ያልሆኑ ሰዎች ከሰረገላው ላይ እንዳትወድቅ በማለት ለመደገፍ በጃቸው በነኳት እግዚአብሔር በሞት እንደቀሠፋቸው መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል ።

ስለዚህ ቀሳውስት ካልሆኑ በስተቀር ዲያቆንም ሆነ ሕዝባዊ ታቦቱን ይቅርና ታቦቱ የሚቀመጥበትን መንበር መንካት አይገባውም ፤ በፍጹም ክልክል ነው ።

፵፪ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ሃይማኖት ።

ጥንታዊው ተማሪ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እንዳስተማረችው ሥላሴ በአካል ሦስት በባሕርይ አንድ ናቸው ብሎ አምኗል (ያምናል) ፤ የተማሪው ሃይማኖት ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖት ነው ።

፩ኛ እግዚአብሔር ወልድ ዓለም ሳይፈጠር ከአብ ያለ እናት መወለዱ አንድ ልደት ፤

፪ኛ ፭ሺ ፭፻ ዘመን ሲፈጸም ከሦስቱ አካላት አንዱ አካል ወልድ ከሰማየ ሰማያት ወርዶ ከድንግል ማርያም ያላባት መወለዱን ሁለተኛ ልደት ብሎ ማመን ነው ።

ስለክርስቶስ ባሕርይም ፤ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም በመጣ ጊዜ ከቅድስት ድንግል ማርያም ከሥጋዋ ሥጋ ከነፍሷ ነፍስ ነሥቶ ከሁለት አካል አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ሆኖ ተወለደ ፤ ተወልዶም በሥጋ መከራን ተቀበለ በመለኮቱ ግን ሕያው ነው ፤ ፩ኛ ጴጥ ም ፫ ቍ ፲፰ ።

ቅዱስ ቄርሎስ እንደመሰለው ብረትን በእሳት አግሎ ፍሕም በሆነ ጊዜ በመዶሻ ሲቀጠቅጡት እሳቱ ብረቱን ተዋሕዶት ይቀጠቀጣል ፣ ብትሩ ግን እሳቱን አይሰማውም ፤ እንደዚሁም ክርስቶስ በሥጋ መከራን ሲቀበል በመለኮቱ ሕማም አልተሰማውም ፤ ይህም ሁሉ ሲሆን ክርስቶስ ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ አንድነት አልተለየም ።

ኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያን ከዚህ የወጣ ሃይማኖት አላስተማረችውም ፤ (አላስተማረችንም) ፤ በ፩ሺ ፮፻፳፭ ዓ. ም. በሮማ ቤተ ክርስቲያን መልእክተኛ በአልፎንሱ እጅ በአገራችን በኢትዮጵያ ውስጥ የተቀበረው የሃይማኖት ደማሚት አንዳንድ ጊዜ እየፈነዳ ቤተ ክህነቱንና ቤተ መንግሥቱን ማወኩ አልቀረም ፤ ይሁን እንጂ ተዋሕዶ ሃይማኖት በኢትዮጵያ መልኩን ሳይለውጥ መሠረቱን ሳያናውጥ እስከዛሬ ተጠብቆ ኖሯል (ይኖሯል) ።

በኦርቶዶክስ ሃይማኖት አንድ ባሕርይ በማለት ጸንተው የሚገኙት ሀገሮች ኢትዮጵያ ፤ እስክንድርያ ፤ ሶርያ ፤ አርማንያ ናቸው ፤ እነዚህ ሀገሮች ወልድ ዋሕድ በተዋሕዶ ከበረ በማለት እስከዛሬ ጸንተው ኖረዋል (ይኖራሉ) ።

፵፫ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ጸሎት ።

አቤቱ ‹እግዚአብሔር አምላካችን ሆይ» በአንድነትህ ሁለትነት ፤ በሦስትነትህ አራትነት ፤ በባሕርይህ ሞት ፤ በመንግሥትህ ኅልፈት ፤ በዳኝነትህ ማዳላት በልግሥናህ ንፍገት የሌለብህ ልዩ ፫ አንድ አምላክ አንተ ነህ ፤ ዓለም ሳይፈጠር የነበርክ ዓለምንም ከለመኖር ወደመኖር አምጥተህ የፈጠርክ አንተ ነህ ፤ አስቀድሞ ምድርን ፈጠርካት ፤ ሰማዮችም የእጅህ ሥራ ናቸው ፤ በሰማይና በምድር ላይ ካለው ከሚታየውና ከማይታየው ሁሉ አንተ ያልፈጠርከው ሌላ ልዩ ፍጥረት የለም ፤ ሁሉም ያልፋሉ ፤ ይጠፋሉ ፤ እንደመጋረጃ ትለዋውጣቸዋለህ ፤ እንደብራና ትጠቀልላቸዋለህ ፤ [illegible] አንተ ነህና ሁሉንም አሳልፈህ ውሳኔ በሌላው ዘመን

www.ethiopianorthodox.org

ስለዚህ እኔና ወገኖችህ ምዕመናን አንተን ብቻ እናምናለን ፤ አንተን ብቻ እን ጠራኻለን፤ በኃጢአት ምክንያት አርጅቶና ተበላሽቶ የነበረውን የሰውን ባሕርይ በል ጅህ ተዋሕዶ ያደስከው ፈጣሪያችን ሆይ ፤ "ይህንን ዘመን ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ በቸርነትህ ባርክልን ፤ የሰላምና የጤና ፤ የደስታና የበረከት ፤ የፍቅርና የሕይወት ዘመን አድርግልን ፤ የምድሩንም ፍሬ ባርክልን ።

አቤቱ» ንጉሠ ነገሥታችንን ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴን አስበው ፤ ጠላቶቹን በእጁ ጭብጥ ፤ በእግሩ እርግጥ አድርገህ አስገዛለት ።

ፈጣሪያችን ሆይ ! ያመኑት በሃይማኖት እንዲጸኑ ያላመኑት እንዲያምኑ የክርስ ቲያንን ሃይማኖት እገዛት ፤ ለታመሙት ምሕረትን ላዘኑት መጽናናትን ለሞቱት ዕረ ፍተ ነፍስን ፤ ለዓለም ሰላምን ስጥልን ፤ አቤቱ› ሀገራችንን ኢትዮጵያን ከክፉ ነገር ጠብቅልን ፤ አሜን ።

፺፬ኛ ምዕራፍ ።

ጥብቅ አደራ (ለወጣቶች) ።

አንባቢ ሆይ ፤ ለምሳሌ እናትን አጠረች ፤ ቀጠነች ፤ ከሳች መነመነች ፤ ብሎ መናቅና ማቃለል አይገባም ፤ ብታጥር ፤ ብትቀጥን ብትከሳ ፤ ብትመነምን ያችው እናት ናት ፤ አትሸጥም ፤ አትለወጥም ፤ «የሰው ወርቅ አያደምቅ» እንደሚባለው ሌላዩቱ ወልከ መልካም ላንተ እናት አትሆንህም ፤ አንተንም እርሷ ልጅ አታደርግ ህም ፤ ይኸንን ያለጥርጥር እወቀው ፤ ተረዳው ፤ እንደዚሁም ወላጅ እናትህ የሆነች ውን ኢትዮጵያዊት ቤተ ክርስቲያን አስብ (አክብር) ሥራቷ ቀጠነ ፤ ትዳሯ መነመነ ብለህ አትናቃት ፤ አታቃላት ፤ ባህሏንና ትእዛዟን ብጣትህ እንደቀለበት ፤ በፊትህ እንደመስታወት› አድርገህ ጠብቀው ፤ አስተውለው ፤ ይኸንን ያደረግህ እንደሆነ ዕድሜህ ይረዝማል ፤ የልጅ ልጅ ታያለህ ፤ ያገርህን በረከት ትጠግባለህ ።

፺፭ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው የጽሕፈት ዕቃዎች ።

ተማሪው በጽሕፈት እራሱን ከቻለ በኋላ የሚያገለግሉት የጽሕፈት መሣ ሪያዎች ከዚህ የሚከተሉት ናቸው ።

ሀ | የሸክላና የብረት ምጣድ ጥላት ከሙጫና ከስንዴ ሐሩር በቀንጠፋ ውኃ የተሠራ ቀለም ።

ለ | ከላም ወይም ከጎሽ ቀንድ የተሠራ የቀለም ቀንድ ።

ሐ | ከመቃ የተቀረፀ ብዕር ።

መ | ከፍየልና ከበግ (ከፈረስ) ቆዳ የተሠራ ብራና ።

ሠ | የብራናው መዋጠሪያ የሚሆኑ ፪ ጫፋቸው የተበሳና ፪ የሾሉ (፬ እንጨቶች)።

ረ | በብራናው ጫፍ እየገቡ ከመዋጠሩ ጋ[illegible] መግጠሪያ ገመድ ።

ሰ | የብራናው መራመሚያ ዓይናማ ድንጋይ ።

ሸ | የብራናው ሰግላጥ (ሥጋ) መሰቅሰቂያ ቂልስ ቢላዋ ።

ቀ | ብራናው ከደረቀ በኋላ ጠጉሩ የሚፋቅበት ትንሽ መጥረቢያና የመጽሐፉ ገቢታ ተጠርቦ የሚስማማበት አንድ ምሣር ።

ተማሪው ብራናውን ሲፍቅ ይታያል ።

በ | ብራናው በደረቀ ጊዜ መቅጠጫ መቀስ ።

ተ | የብራናው ማሥመሪያ ከቅርቅሀ የተሠራ ።

ቸ | ለመሥመሩ ምልክት መስጫ ከብረት የተሠራ ወስፌ (መሳፍኛ)

ኀ | በሚጽፍበት ጊዜ የብራናው ማለስለሻ የሚሆን ከገል ወይም ዓይነ በጐ ከሆነ ድንጋይ የተሠራ መድመፅ ።

ነ | የመጽሐፉ መጠረገግና የማኅደሩ መስፊያ ጅማትና ሲር ።

ኘ | የመጽሐፉ ገበታ ከገባለት በኋላ ልዩ ልዩ ጌጥ ያለው መደጎሻ ናቸው ።

እነዚህ ከዚህ በላይ በዝርዝር የተገለጹት የጽሕፈት መሣሪያዎች ተማሪው በጽ ሕፈት እራሱን ከቻለ በኋላ በሄደበት አገር ሁሉ የማይለዩት ልብም ዕቃዎች ናቸው ተማሪው በነዚህ መሣሪያዎች ብራናውን እያዘጋጀ የጻፋቸው መጻሕፍት በየአድባራቱና በየገዳማቱ በብዛት ይገኛሉ የጽሕፈቱም አጣጣል በጣም ጉልህ ከመሆኑ የተነሣ የባቄላ ፍልፍል ስለሚመስል ንይነ ሥውር በዳበሳ የሚያነብበው ይመስላል ።

[illegible] የሚገኘው በኢትዮጵያ አድባራትና ገዳማት ብቻ ሳይሆን [illegible]

www.ethiopianorthodox.org

ሕፍት ለታሪክ ተቀምጦ ይገኛል ፤ የተጻፈውም በኢትዮጵያ ቋንቋ በግዕዝ መሆኑ ታውቋል ፤ ይኸውም ግዕዝ ከብዙ ጊዜ ጀምሮ የአገራችን ቋንቋ መሆኑንና ነጮችም ብዙ ቋንቋዎችን ለማወቅ ያላቸውን ትጋት ያስረዳል ።

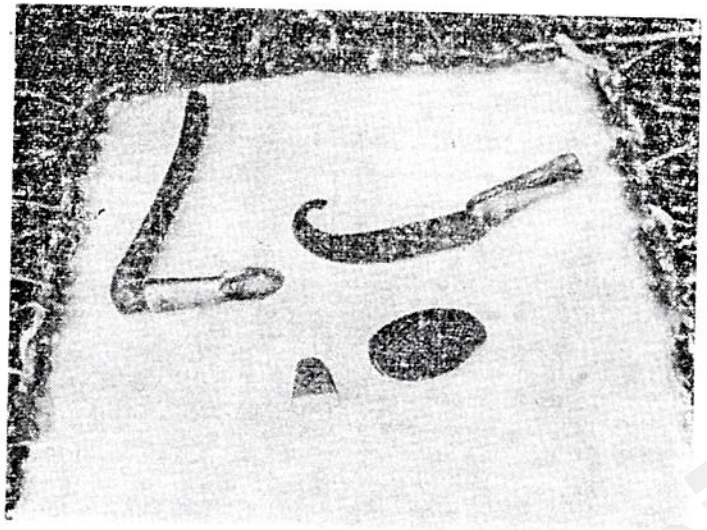

የጽሕፈት መሣሪያዎች ፣

፵፪ኛ ምዕራፍ ።

የተማሪው ስብከት ።

መጀመሪያና መጨረሻ የሌላቸው ሥላሴ ዓለምን ፈጥረው ፳፱ቱን ሥነ ፍጥረት ካዘጋጁ በኋላ አዳምን የዚህ ዓለም ገዢ እንዲሆን ሹመቱንና ሽልማቱን ሰጥተው በመናገሻ ከተማው በገነት አስቀምጠውት ነበር ፤ ነገር ግን "ትርፍ ካላማረ መከራ አይገኝም› እንደሚባለው በዚህ ዓለም ገዥነት ላይ የሰማይ ገዥነትን ስለፈለገ የግዛቱን ወሰን አልፎ (ያምላኩን ትእዛዝ አፍርሶ) ባሕረ አሳቡን ለማቋረጥ በሕይወት መርከብ ላይ ተጭኖ ወደ ጠፈር ሲጓዝ ሳጥናኤል የተባለ ጠላት ተሥነቶ ፤ ዕፀ በለስ የተባለውን ከናል (መተላለፊያ) ባልታወቀ ዘዴው ስለሰበረበት ሰባት ዓመት ሙሉ ያከማቸውን ቀርስ (ጸጋና ክብር) የኃጢአት ማዕበል ወሰደበት ፤ ይልቁንም ከወርቅና ከዕንቍ የከበረችውን የሥላሴን ልጅነት አጣ ፤ እርሱም ከነልጅ ልጆቹ ተማርከ ወደ ሲኦል ወረደ ፤ ከዚህ በኋላ አዳም በግዞት ቤት ሲኖር መከራ ስለጸናበት "እኔ ወንድ ባርያህ ፣ ሔዋን ሴት ባርያህ ነን› እያለ ዲያብሎስን ሲለማመጥ ፤ በእግረ አጋንንት ሲረገጥ ፤ ፶፻፭፻ ዘመን ኖረ ፤ መከራውን አየ ፤ ፍዳውን ከፈለ ፤ የእስራቱ ዘመን ሲፈጸም ተባርዮን የማያስቀሩ ሥላሴ በመከራው ጸጥታ ፤ ...
ካት ልማዳቸው ነውና ፤ ከነሱ አንዱ እግዚአብሔር ...

ላይ በኢየሩሳሌም ከተማ ነገሠ፤ ፶፻፭፻ ዘመን ወድቆ የኖረውን የአዳምን መንግሥት መለሰ ፤ ዓርብ በሠርክ ታላቋን የአጋንንትን ምሽግ (ሲኦልን) መዘበረ ፤ ገዢዋ የነበረውን ዲያብሎስንም እግር ከንገት አሰረ «በሲኦል የምትኖሩ ውጡ ፤ በጨለማ ያላችሁ ተገለጡ» ብሎ አዋጅ ነገረ ፤ በዚህ ጊዜ አዳምና ሔዋን ከነልጅ ልጆቻቸው ነፃነታቸውን ተጐናጽፈው ከግዞት ቤት ወጡ ፤ በገነት ተቀመጡ ።

ሰማይና ምድርን አንድ አድርጐ ለመግዛት ተመኝቶ የነበረው ቀዳማዊ አዳም ምኞቱ ሳይፈጸምለት ቢቀር ከልጅ ልጁ የተወለደው ዳግማዊ አዳም ክርስቶስ ያባቱን ጋሻ አንሥቶ የሰማይና የምድር ገዢ ሆነ ፤ ያባቱን ያዳምን ጠላቶች አጋንንትን በእጁ ጭብጥ በእግሩ እርግጥ አድርጐ ገዛ ፤ ከዚህ በኋላ አዳም በልጅ ልጁ በክርስቶስ ድል አድራጊነት ጠላቶቹ አጋንንት ጨርሰው እንደጠፉና ሥልጣናቸውም እንደተሻረ ስለተረዳ ከመላእክት ጋር (እንደ መላእክት) ደስታውን በምስጋና እየገለጠ በጥንተ ገዢነቱ ምድራዊ ንጉሥ ሆኖ በክብር ተቀመጠ ።

ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የነፍስና የሥጋ ነፃነትን ለዓለም ሕዝብ በሚሰብክበት ጊዜ ፭ ገበያ ያህል ሕዝብ ይከተለው ነበር ፤ ያን ጊዜ «ብርሃን ሳለላችሁ ተመላለሱ በጨለማ የሚመላለስ ወዴት እንዲሄድ አያውቅምና የብርሃን ልጆች እንድትሆኑ ብርሃን ሳለላችሁ በብርሃኑ እመኑ› ሲል የተናገረውን እናስታውስ ፤ እንደዚህ ማለቱ ለጊዜው በኔ እመኑ ማለቱ ሲሆን የራቀውን በመጽሐፍ የቀረበውን በአፍ አጉልቶ የሚያስረዳው ብርሃናዊ ዕድሜያችን ሳለ አጽዋማትን መጾም ፤ ትእዛዝን መፈጸም ፤ እግዚአብሔርን ማገልገል ፤ ሥጋውን ደሙን መቀበል ፤ ሃይማኖትን ማጠንከር ልጆችን ማስተማር ፤ በጠቅላላው ሥጋዊም ሆነ መንፈሳዊ ተግባራችንን ለነገ ሳንል ዛሬ መሥራት እንደሚገባን ሲያስገነዝበን ነው ፤ እንደዚሁም "በተወደደ ሰዓት ሰማሁህ በማዳንም ቀን ረዳሁህ» ብሎ ነቢዩ ኢሳይያስ የተናገረውን ትንቢት ቅዱስ ጳውሎስም "እነሆ የተወደደ ሰዓት አሁን ነው ፣ የማዳንም ቀን ዛሬ ነው» በማለቱ ዓዋጁን በዓዋጅ ተርጉሞ አስተላልፎልናል ፤ ክቡር ዳዊትም ጊዜ ለሰው ልጅ ዋና መሣሪያ መሆኑን ሲያስረዳ "ኵሉ ጻድቅ በጊዜ ርቱዕ» (ሰውን ታላቅና ጻድቅ የሚያሰኘው የጊዜ መልክምነት ነው) ብሏል ፤ ጻድቅና ኃጥእ መባል የሚገኘው ከጊዜ ከሆነ ብርሃን ዕድሜያችን ሳለ እንሥራበት እንጂ አይሥራብን ፤ በአማርኛችንም "እናት ሳለች አጊጥ ፤ ጀምበር ሳለች ሩጥ» እየተባለ እንደሚተረተው እነሆ ዛሬ ቀኑ የኛ ነው ፤ ጊዜውም የሥራ ነው ፤ እነሆ ጊዜው ድንቁርናን የሚያጠፋ ዕውቀትን የሚያፋፋ ነው ።

እንግዲህ ቀኑ ፤ ጨለማ የማይፈራረቀው ብርሃን ያጥለቀለቀው ማለት ድንቁርና የጠፋበት ዕውቀት የተዘጋበት ከሆነ ዛሬ ነፍስንና ሥጋን ጠምዶ ትሩፋትን የማይዘራ ፤ ጥበብን የማይሰበስብ "ሰነፍ በአዝመራ ስብሰባ ጊዜ ያንቀላፋል" ተብሎ የተነገረው ቃል ይፈጸምበታል ፣ ይኸውም ሲሆን የአገርን ባሕልና ሃይማኖት ...

www.ethiopianorthodox.org

፵፯ኛ ምዕራፍ ።

መምህሩን ያዋረደ ፣ ጉድ ወለደ ።

በእሥራኤል አገር ስምዖን የሚባል አንድ ሰው ነበር ፣ እሱም የአስቆሮቱ ሰው የይሁዳ አባት ነው ፣ በዚያን ጊዜ የነበረው ነቢዩ ዕንባቆም ይባል ነበር ፣ ከዕለታት አንድ ቀን ዕንባቆም ለማስተማር በመንገድ ሲተላለፍ ስምዖን የተባለ ሰው በመንገዱ ዳር በድንጋይ ላይ ተቀምጦ ሳይነሣለት ቀረ ፤ ዕንባቆምም ሲያስተምር ውሎ ማታ ሲያልፍ (ሲመለስ) ያው ሰው ከዚያ እንደተቀመጠ ተከናንቦ አሳለፈው ፤ በዚህ ጊዜ ነቢዩ ዕንባቆም "ዕብን ዲበ ዕብን ነበሮ„ (ድንጋይ በድንጋይ ላይ ተቀምጦ) አለው ፤ ከዚህም አያይዞ "ዘአዘዞ ዕልገቱ ዘእሙ ብእሲቱ ዘእግዚኡ ሜጡ" (ከዚህ ሰው የሚወለደው ልጅ አባቱን ይሰልባል ፣ እናቱን ያገባል ጌታውን ይሸጣል) ብሎ ትንቢት ተናግሮበት ሄደ ፤ ስምዖንም ወዲያው ተነሥቶ ወደ ቤቱ ሄደና በቀን ውስጥ የሆነውን ሁሉ ለሚስቱ ነገራት ፤ እርሷም ምን ብታደርገው ነው ፣ እንደዚህ ያለህ አለችው ፤ እኔ ከእንደዚህ ያለ በታ ተቀምጬ እርሱ ባጠገቤ ሲወጣ ሲወርድ ካልተነሣህልኝ ብሎ ነው አላት ።

አንተስ መልካም አድርገሃልን ? እግዚአብሔር ያከበረውን ሰው ተነሥተህ ብታከብረው ምን ይጎዳህ ነበር ? አለችው ፤ እርሱም ከእንግዲህ ወዲህ ምን ማድረግ ይሻለናል ? አላት እርሷም መኝታ ለይተን ሳንገናኝ መኖር አለብን አለችው ፤ ከዚህ በኋላ ብዙ ጊዜ በመኝታ ተለያይተው ሲኖሩ በመዘንጋትም ይሁን እንጃ ከዕለታት አንድ ቀን ስለተገናኙ ይሁዳ ተፀነሰ ፤ በኋላ ግን ሚስቱ የተነገረውን ትንቢት አስታውሳ ለስምዖን ነገረችው ፤ እርሱም ወንድ ልጅ ቢወለድ በሣጥን ውስጥ ጨምረን ወደ ባሕር እንጥለዋለን ፤ ሴትም ብትሆን ከፈቃዳችን አትወጣም ፣ እናሸንፋታለን አላት ፤ ከዚህ በኋላ የተነገረው ትንቢት ይፈጸም ዘንድ በ፱ኛ ወር ከ፭ ቀን ወንድ ልጅ (ይሁዳ) ተወለደ ፤ እነሱም በፊት እንደተባባሉት ሕፃኑን በሣጥን ውስጥ ቈልፈው ወደ ባሕር ጣሉት ፤ ሣጥኑም በውኃው ላይ እየተንሳፈፈ ያንድ ቀን መንገድ ተኩል ከተጓዘ በኋላ ከንዲት ሌላ አገር ሲደርስ የዚያች አገር ተወላጅ የሆነ አንድ ሰው ዓይቶ ነጋዴዎችን ማዕበል ቀምቷቸዋል በማለት ሣጥኑን ከባሕር አውጥቶ ቢከፍተው ሕፃኑን (ይሁዳን) አገኘ ። እርሱም ወስዶ የጦር ትምህርት እያስተማረ አሳደገው ፤ ከዚህ በኋላ ይሁዳ ያደገባት አገር ሰዎችና ያስቆሮት ሰዎች ጥለኞች ስለነበሩ በመካከላቸው ጦርነት ተደረገ ፤ በዚህ ጊዜ ይሁዳ አብሮ ዘምቶ ስለነበረ በሰልፍ ላይ አባቱን አግኝቶ ሰለበው ፤ እናቱንም ማርኮ ወስዶ ሚስት አደረጋት "አባቱን ይሰልባል እናቱን ያገባል„ ተብሎ በነቢዩ የተነገረው ትንቢት ደረሰ ፣ ተፈጸመ ፣ እነሱም ባልና ሚስት ሆነው ብዙ ጊዜ ካሳለፉ በኋላ ከመዝናናት የተነሣ አንድ ቀን የየግል ታሪካቸውን ሲጨዋወቱ እናትና ልጅ መሆናቸው ተገለጠ ። ያን ጊዜ ክርስቶስ ተወልዶ ደዌ ሥጋን በተአምራት ደዌ ነፍስን በትምህርት ይፈውስ ስለነበረ ፣ ወደርሱ ሄደው ኃጢአታቸውን ተናዘዙለት ፤ እርሱም ወዲያው ኃጢአታቸውን ፍቆ ይሁዳን ከሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ፣ እናቱን ከ፴፮ቱ ቅዱሳት አንስት ...

ይሁዳም ከ፲፪ቱ ሐዋርያት ጋር ሆኖ በታማኝነት ሲያገለግል ከኖረ በኋላ እንደገና መምህሩን (ክርስቶስን) ክዶ በ፴ ብር ሸጠ ፤ በዚህ ጊዜ "ጌታውን ይሸጣል" ተብሎ የተነገረው ትንቢት ተፈጸመ ፤ 'መምህሩን ያዋረደ ጉድ ወለደ› የተባለበት ምክንያት ይህ ነው ።

ኧረ ለመሆኑ አባቱን ከመስለብ ፤ እናቱን ከማግባት ፤ ጌታውን ከመሸጥ የበለጠ ጉድ ምን አለ ? ይህ ሁሉ የሚመጣው ከግብረ ገብነት ጉድለት መሆኑን መገንዘብ ይገባናል ፤ ቅዱስ ጳውሎስም "ግብር ለሚገባው ግብሩ ፤ ፍርሃት ለሚገባው ፍሩ ፤ ክብር ለሚገባው አክብሩ„ ሲል አስተምሮናል ።

፵፰ኛ ምዕራፍ ።

ስለ ወገኖቹ አልፎ የተሸጠው ተማሪ ።

እሁ ቅዱስ የሚባል አንድ ተማሪ በአንዲት የክርስቲያን ደሴት በሆነች አገር ኤጲስ ቆጶስነት ተሾሞ ይኖር ነበር ፤ በዚያች አገር የሚኖሩትን ክርስቲያኖች ባቅራቢያቸው የሚገኙት ዓረማውያን እንደ ከብት ይሸጧቸው ይለውጧቸው ነበር ። በዚህ ጊዜ እሁ ቅዱስ የተባለው ካህን ስለ ክርስቲያኖች ገንዘቡን እየከፈለ ከተሸጡበት አገር ያስመልሳቸው ነበር ፤ በኋላ ግን ገንዘቡ አለቀበት ፤ ከዕለታት አንድ ቀን ልጅዋ የተሸጠባት አንዲት ሴት እያለቀሰች ወደ እርሱ መጥታ ልጄን ዓረማውያን ወሰዱብኝ ፤ ስለዚህ በእርሱ ፈንታ ገንዘብ ከፍለህ ልጄን አስመልስልኝ አለችው እርሱም አሁን ለጊዜው ገንዘብ አልቆብኛል ፣ ነገር ግን እኔን ባሪያ ነው ብለሽ ለእነርሱ ስጪና ልጅሽን አስቀሪ አላት ፤ እርሷም እንዳላት እሱን ተክታ ልጅዋን አስቀረች ።

ከዚህ በኋላ እሁ ቅዱስ በተሸጠበት አገር ያንድ ሀብታም ሰው አገልጋይ ሆኖ ሲኖር ሲያርስ ውሎ ማታ በታምራት በሬዎችን ከድንበር ውኃ አፍልቆ ያጠጣቸዋል ፤ ሣር አለምልሞ ይመግባቸዋል ፤ ከዚህም ሌላ ላሞችን በአለበ ጊዜ ወተታቸው ደም ይሆናል ፤ እግዚአብሔር እንደዚህ ማድረጉ በዚህ በጻድቅ ሰው እጅ መረዳት አይገባችሁም ሲላቸው ነው ፤ በመጨረሻ በሀብታሙ ሰውዬ ደጅ ወድቆ የሚኖር አንድ ዲዳ ፤ ደንቆሮ ፤ ዕውር የሆነ አንድ ሰው ነበር ፣ እሁ ቅዱስ ወደ እርሱ ቀርቦ እፍ ቢልበት ዲዳ የነበረው ተናገረ ፤ ደንቆሮ የነበረው ሰማ ፤ ዕውር የነበረው ዓየ ፤ በዚህ ምክንያት ሀብታሙ ሰውዬና ጎረቤቶቹ ዕፁብ ዕፁብ ሲሉ ለወገኖቹ ቤዛ ሆኖ እንደ ክርስቶስ የተሸጠው ተማሪ የደረሰበት ሳይታወቅ ተሠወረባቸው ይባላል ።

፵፱ኛ ምዕራፍ ።

በተማሪው መታገሥ የዓረመኔው መመለስ ።

በአንድ አገር ውስጥ ክርስቲያኖችን እያሠቃየ የሚያሳድዳቸው አንድ ዓረማዊ ... ነሱ አንዱን የተማረውን ክርስቲያን እያሠረ ሥቃይ

www.ethiopianorthodox.org

ያጸናበት ነበር ፤ ይሁን እንጂ በትምህርቱ የትዕግሥት መከማቻ የሆነው ተማሪ ይህ ዓረማዊ እንደዚህ አሥሮ የሚያንገላታኝ በኋላ ጊዜ "ክፉ የሠራ ፍዳውን በጐ የሠራ ዋጋውን" የሚቀበል መሆኑን ባያውቅ እኮ ነው ! አሁንም አቤቱ ፈጣሪያችን ! ጽድቅና ኵነኔ መኖሩን ግለጽለት እያለ ይጸልይለት ነበር ፤ በኋላ ግን የዓረማውያን ዘመን አልፎ የክርስቲያኖች ዘመን በሆነ ጊዜ ዓረማዊው መኰንን በፊት በክርስቲያ ኖች ላይ ይሠራው የነበረውን ግፍ ሁሉ አስታውሶ ያ እያሠርኩ አሠቃየው የነበ ረው ክርስቲያን ዛሬ ቢያገኘኝ በነፍስ በተጫወተብኝ ነበር አለ ፤ በዚያን ጊዜ አብ ረውት የነበሩት ባልንጀሮቹ አንተ ባታውቅ ነው እንጂ እርሱስ «ይህ ዓረማዊ እን ደዚህ አሥሮ የሚያሠቃየኝ በኋላ ጊዜ ክፉ የሠራ ፍዳውን በጐ የሠራ ዋጋውን እንደሚቀበል ባያውቅ ነውና እንዲያውቅ አድርገው» እያለ ወደ እግዚአብሔር ይጸ ልይልህ ነበር አሉት ፤ ከዚህ በኋላ ይህ ዓረማዊ ተጸጽቶ እነዚህ ክርስቲያኖች ምግባራቸው እንደዚህ ያማረ ሃይማኖታቸው ጠቃሚ (ብርቱ) ቢሆን አይደለምን ? በማለት በክርስቲያን ሃይማኖት አምኖና ተጠምቆ የሚኖር ሆነ ይባላል ።

«ካገር አስወጥተው ባሳደዱአችሁ ጊዜ ካገራችሁ አያውጣችሁ ከቦታችሁ አያና ውጣችሁ እያላችሁ ጸልዩ» ማቴ ፳ ቁ ፵፬ ።

፶ኛ ምዕራፍ ።

ተማሪውና ወንበዴዎች ።

አንድ ተማሪ መላ ዘመኑን ከሰው ተለይቶ ባንድ ገለልተኛ ቦታ በተባሕትዎ ይኖር ነበር ፤ ከዕለታት አንድ ቀን ወንበዴዎች በቤቱ ገብተው እርሱን እግር ከንገት አሠሩና በጐጆው የሚገኘውን ማናቸውንም ዕቃ ዘርፈውት ሄዱ ፤ እርሱም እነሱ ከሄዱ በኋላ መብራት አብርቶ ሲፈልግ ከተግባረ ሥጋው ተመልሶ (በየሰዓቱ) ወደ ቤተ ጸሎት ሲገባ የሚለብሳት አንዲት እጀ ሰፊ (ቀሚስ) ቀርታ ስላገኘ ወንበዴዎቹ በሄዱበት ተከታትሎ ሂዶ ወንድሞቼ ! ይህችም ላንድ ነገር ትሆናለችና እንኩ ብሎ ሰጣቸው ፤ በዚህ ጊዜ ወንበዴዎቹም ይህ ሰው እንደዚህ ማድረጉ ከዚህ የበለጠ ክብር (ሰማያዊ ዋጋ) መኖሩን ቢያውቅ አይደለምን ? በማለት በእግሩ ላይ ወድቀው ይቅ ርታ ከጠየቁት በኋላ እርሱን መስለው (መናንያን ሆነው) እንጨት እየለቀሙ ውኃ እየቀዱ ሲያገለግሉት ኖሩ ይባላል ።

‹ቀሚስህን ለወሰደብህ መጐናጸፊያህን ጨምርለት› ማቴ ፭ ቁ ፵ ።

፶፩ኛ ምዕራፍ ።

ከቄስ ፤ ከንጉሥ ፤ ከሐኪም ፊት የማይደርስ የለም ።

ሀ/ ሐዋርያው ያዕቆብ „እርስ በራሳችሁ ተናዘዙ» ብሎ ባስተማረው መሠረት ሃይማኖት ኖሯቸው ምግባር የጐደለባቸው ሰዎች ሌሊትም ሆነ ቀን ተሠውረው በሚሠሩት ኃጢአት ተጸጽተው ለቄስ ይናዘዛሉ ፤ ቄሱም ኑዛዜያቸውን ተቀብሎ እንደ የኃጢአታቸው መጠን እያመዛዘነ ጾሙ ጸልዩ ፤ ስጡ መጽውቱ ብሎ ቀኖናቸውን በሥውር ይሰጣቸዋል ።

ለ/ ሐዋርያው ጳውሎስ "ለተሾመ ሁሉ ተገዙ ፤ ሹም ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ አይሾምምና" ብሎ ባስተማረው መሠረት ንጉሥ የእግዚአብሔር ቀኝ እጁ ስለሆነ ነፍሰ ገዳዮችና ግፈኞች ወንበዴዎችና ቀማኞች ተይዘው በቀረቡ ጊዜ እንደወን ጀላቸው መጠን እያመዛዘነ በሞትና በእሥራት ፍርድ በደባባይ ይቀጣቸዋል ።

ሐ/ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌልን ሲያስተምር "ባለ መድኃኒትን (ሐኪምን) በሽተኞች እንጂ ጤነኞች አይፈልጉትም„ ብሎ በተናገረው መሠረት በሕ ማም ዳኛ በአልጋ ቁራኛ ተይዘው የሚሠቃዩት በሽተኞች ወደሐኪም ይሄዳሉ ፤ ሐኪ ሙም በትሕትና ተቀብሎ አስፈላጊውን ምርመራ ካደረገላቸው በኋላ ለበሽታቸው መከላከያ የሚሆን መድኃኒት ይሰጣቸዋል ፤ በሕክምና ረገድ ወገቡን ታጥቆ ያገለግላ ቸዋል ‹ማዳንና መግደል ግን የእግዚአብሔር ፋንታ ነው» ።

ስለዚህ የአዳም ልጆች ምሥጢር (ኃጢአት ወንጀል ፤ በሽታ) ከእግዚአብሔር በታች ከነዚህ ከሦስቱ ዓይን ሊሠወር አይችልም ለማለት አስደፈረ ።

፶፪ኛ ም ዕ ራ ፍ ።

በተማሪው ምክንያት የጸደቀ ንፉግ ባለጸጋ ።

ከዕለታት አንድ ቀን ተማሪዎች ባንዲት መንደር አቅራቢያ ተሰብስበው ይጫ ዋወቱ ነበር ፤ በዚያች መንደር በሀብትና በንብረት እጅግ ባለጸጋ የሆነ አንድ ሰው ነበር ፤ እርሱም መስጠት የማይወድ በጣም የባሰበት ንፉግ ነበር ይባላል ፤ ነገር ግን እግዚአብሔርን ይፈራ ነበር ፤ ይህ ሰው አደባባይ ውሎ ወደ ቤቱ ሲገባ ተሰ ብስበው ከሚጫወቱት ተማሪዎች መካከል አንዱ እንደዚህ ያለ ንፉግ ባለጸጋ በፍ ጹም ዓይኔ አላውቅም ሲል ተናገረ ፤ ፪ኛው ደግሞ አሁን ሄጄ ለምኜው ቢሰጠ ኝስ አለው ፤ ባይሰጥህስ ፤ ቢሰጠኝስ ተባብለው ተወራረዱና ያ ተማሪ ወደ ባለጸ ጋው ቤት ሄደ ፤ ባለጸጋውም እጁን ታጥቦ በሚመገብበት ጊዜ ተማሪው ከደጅ ቆሞ ስመ እግዚአብሔር ጠራበት ፤ ይህ ባለጸጋ እንዳይሰጠው ርቦታል ፤ እንዳይነ ሣው እግዚአብሔርን ፈራ ፤ በኋላ ግን ተቆጥቶ ከቀረበለት ዳቦ ቆረሰና ቢወረውር የተማሪውን ግንባር ፈነከተው ፤ ተማሪውም ደሙን አብሶ ዳቦውን ጉርሶ ለምል ክት ያህል የተረፈችውን ባከፋዳው ይዞ ወደ ባልንጀሮቹ ተመለሰ ።

በዚያች ሌሊት ያ ባለጸጋ ሰው ራዕይ ያያል ፤ በሕልሙ መላእክተ ጽልመት ነፍሱን ከሥጋው ለይተው ወደ ሲኦል ሲወስዱት መላእክተ ብርሃን እየተከተሉ ምነው ? ትናንት ድኃውን ተማሪ አጥግቦት የለምን ? ሲሏቸው ፤ መላእክተ ጽል መትም ደብደበው እንጂ መች አጠገበው ብለው ሲመልሱላቸው ፤ እንግዲያውስ ተማሪው ይመስክር ፤ ይመስክር ፤ ተባብለው ተማሪውም ተጠርቶ ሄዶ ባለጸጋውን ብየ ጊዜ ትናንት አብልተህ ያጠገብከኝ ሰውዬ ! ነፍስህን ከሥጋህ ለይተው ወደዚህ አመጡህን ? ብሎ ሲናገር ፤ መላእክተ ጽልመትም ደበደበህ እንጂ መች አብ ልቶ አጠገበህ ብለው ሲመልሱለት ፤ ተማሪው ግን ከረኃቤ ጽናት የተነሣ ብትሩ [illegible] ሲያስለቅቀው ያ ባለጸጋ ከዕንቅልፉ ነቃ ።

www.ethiopianorthodox.org

ከዚህ በኋላ ይህ ባጸለጋ ፤ ሳያውቁ በሠሩት ሥራ እንደዚህ ያለ መጠቀም ሲገኝ አውቆ በሠሩት ሥራማ ምን ያህል ጥቅም ይገኝ ? ብሎ ወዲያው ገንዘቡን ሸጠ ለውጦ ለድኆች መጽውቶ መነነ ይባላል ።

እግዚአብሔር ማናቸውም ሰው እንዲጸድቅ እንጅ እንዲኰነን አይፈልግም ፤ ስለዚህ ሰውን ለማጽደቅ ትንሽ ምክንያት ይፈልጋልና አነሰ ፤ አደገ (ትንሽ ነኝ ትልቅ ነኝ) ሳይሉ ርኅራኄ ከልጅነት ጀምሮ አብሮ አደግ ሊሆን ይገባል ።

፶፫ኛ ምዕራፍ ።

ክህንና መሶብ ተለባብሶ ነው ።

እንደዛሬው ጠረጴዛና ኩርሲ ሳይዘጋጅ ፤ ሳህን ብቻ ለብቻ ሳይደረደር ጥንት ባባቶቻችን ጊዜ ለ፭ትና ለ፮ ሰዎች አንድ መሶብ ሲቀርብላቸው በሚገባ ቀሚስ ለብሶ ነበር ፤ መሶቡም ስለክብሩ ቀሚስ ይለብሳል እንጂ በውስጡ ያለው ምግብ ብዙና ጥቂት መሆኑ አይፈለግም ፤ ግብር ምላሽ ሆኖ መሶብ ከፍ በሚልበት ጊዜ የመሶብ እፊያው ከነቀሚሱ ይመጣና ጉብ ብሎ በክብር ይነሣል ፤ ይህ ብሔራዊ ልማድ ለጋባዡና ለተጋባዦች ከፍ ያለ ክብራቸው ነው ።

እንደዚሁም ሁሉ ብዙ ትምህርት የተማሩ ክህናት አሉ ፤ ጥቂት የተማሩም ይገኛሉ ። ጥቂት የተማሩት ብዙ በተማሩት ክህናት ሥር ተለባብሰው ይኖራሉ ፤ አንዱን አንዱ በሰው መካከል አጋልጦ አያዋርደውም ። በክብረ በዓልም ቀን ከየገጠሩና ከየደብሩ ብዙ ክህናት በሚሰበሰቡበት ጊዜ ላገልግሎት ወደ ቤተ ክርስቲያን ሲወጡ ብዙ ትምህርት ያላቸውን የጥቂቶች ክህናት ቊጥር ፤ ጥቂት ትምህርት ያላቸው ክህናት ብዛት ያዳብርላቸዋል ፤ ጥቂት የተማሩትን ክህናት ጉድለት ብዙ የተማሩት ክህናት ሙያ ይሠውርላቸዋል ።

ስለዚህ «ክህንና መሶብ ተለባብሶ ነው» እየተባለ ይነገራል ።

፶፬ኛ ምዕራፍ ።

የነፍስና የሥጋ ጭውውት ።

ነፍስና ሥጋ ቅዳሜ ማታ ለእሁድ አጥቢያ በቤት ተቀምጠው ሲጨዋወቱ ነፍስ ነገ እሁድ በጧት ተነሥቼ ለጸሎት ወደ ቤተ ክርስቲያን እሄዳለሁ አለች ። ሥጋ ደግሞ እኔም መክፈልት ለመብላት አብሬሽ እሄዳለሁ አለቻት በማግሥቱ እሁድ እንደተባባሉት ነፍስ ቤተ ክርስቲያን ለመሳለም ፤ ሥጋም መክፈልት ለመቃረም ወደ ቤተ ክርስቲያን ሄደው እንደ ቆሙ አንድ የብሉይና የሐዲስ መምህር «ምን እንበላለን ፤ ምን እንለብሳለን ብላችሁ አታስቡ ፤ የማይዘሩ የማይሰበስቡ አዕዋፍን አብነት አድርጉ ፤ እነሱንም እግዚአብሔር ይመግባቸዋል እንጂ አይዘሩም ፤ አይሰበስቡም» የሚለውን እያነበበ ለምዕመናኑ ሲያስተምር ሰምተው በሚመለሱበት ጊዜ ነፍስና ሥጋ እየተሟገቱ ወደቤታቸው ገቡ ፤ ሙግቱም እንደዚህ ነበር ፤ «መክፈልት ሲሹ መቅሠፍት» እንደሚባለው ወይ እግር አለማረፍ / እንግዲያው እኔ ካላሰብኩ ማን አስቦ ሊያሳድረኝ ነው ! እያለች ሥጋ ነፍስን ትወዘግባት ነበር ።

ነፍስ ግን ሁሉንም ከጉዳይ ሳትቈጥረው በየሳምንቱ ወደ ቤተ ክርስቲያን ስትገሠግስ ሥጋም መክፈልትን ለማደን ተከትላ መሔዷን አላቋረጠችም ነበር ፤ አንድ ቀንም ሰባኪው በተለመደው ስብከቱ «ሥጋዬን የበላ ደሜን የጠጣ ዳግመኛ አይራብም ፤ አይጠማም ፤ የዘለዓለም ሕይወት አለው» የሚለውን ቃል ሲያስተምር ሰምታ ምን እበላ ፤ ምን እጠጣ ፤ እያልኩ እንዳላስብ ከዚህ መብልና ከዚህ መጠጥ ማን በሰጠኝ በማለት አስባ ለንሥሐ አባቷ ነገረቻቸው ፤ እርሳቸውም እኔ ምን ከፋኝ በጣም ደስ ይለኛል ፤ አሁንም ባልሽን ጥሪና እሰጣችኋለሁ አሏት ፤ ሥጋም ከአሳብ ለመዳን ጓጉታ ነበርና ወዲያው በፍጥነት ባሏን ጠርታ አምጥታ ከሕይወት መብል በልተው ከሕይወት መጠጥ ጠጥተው ደስ እያላቸው ወደ ቤታቸው ተመለሱ ፤ በዚያች ሌሊት ነፍስ ዘለዓለማዊ ስንቋን ስለአገኘች ከሥጋ ተለይታ ወደ ማይቀሩበት አዲስ ዓለም (ወደ መንግሥተ ሰማያት) ከመላእክት ጋር በደስታ አረገች ይባላል ።

"ከዚህ ውኃ የሚጠጣ ሁሉ እንደገና ይጠማል ፤ እኔ ከምሰጠው ውኃ የሚጠጣ ግን ለዘለዓለም አይጠማም ፤ እኔ የምሰጠው ውኃ በውስጡ ሲመነጭ ይኖራል እንጂ" ዮሐ ፬ ቍ ፲፫ ።

፶፭ኛ ምዕራፍ ።

በዚህ ዓለም ሲኖር ወድቆ ያልተሰበረ ፤ ተሰብሮ ያልተጠገነ ፤ አድፎ ያልነፃ ማነው ? እንጃ በዓለም ላይ የእግዚአብሔር ወዳጆች ብዙ ናቸው ፤ ምናልባት እኛ የማናውቃቸው ሰዎች ይኖሩ ይሆናል ፤ ነገር ግን እኔ በበኩሌ ወድቆ ያልተሰበረ ፤ ተሰብሮ ያልተጠገነ ፤ አድፎ ያልነፃ ሰው የሚገኝ አይመስለኝም ፤ ለምሳሌ ተሰብሮ ያልተጠገነ የማይፈወስ ድውይ ሳጥናኤል ብቻ ነው ፤ አዳም ከበለስ ላይ ወድቆ ተሰበረ ፤ በኋላ ግን በክርስቶስ ደም ተጠግኖ ዳነ ፤ ዳዊት ኦርዮንን በግፍ ስለአስገደለው በኃጢአት አደፈ ፤ በኋላ ግን ንሥሐ ገብቶ ነፃ ፤ ቅዱስ ጴጥሮስ ሌሊት ሲሔድ በክህደት ጉድጓድ ወደቀ ፤ በኋላ ግን በንሥሐ ደጋፊነት ተነሣ ፤ እኛም ሁላችን ይህ ዓይነት መሰናክል ቢገጥመን በንሥሐ ታድሰን ሥጋውን ደሙን ተቀብለን ወደ መንግሥተ ሰማያት ለመግባት ስለምንችል ተስፋ ባለመቁረጥ ስለ ኃጢአታችን ንሥሐ እንግባ ፤ እርስ በራሳችን እንናዘዝ ።

እንደዚሁም በሌብነቱና በመጥፎ ሥራው እጅግ የተጠላ አንድ ሰው ነበር ፤ እርሱም ብዙ ዕድሜን ከጠገበ በኋላ እርጅና የተባለው ብርቱ በሽታ ወገቡን ቀፍድዶ አስሮ ከቤት እንዳይውል አደረገው ፤ ከዚህም ሌላ እርጅናን ተከትለው በሚመጡት ልዩ ልዩ በሽታዎች ይሠቃይ ጀመር ፤ በዚህ ጊዜ የንሥሐ አባቱን ጠርቶ ያቁርቡኝ አላቸው ፤ እርሳቸው ግን (ኢተሀቡ ቅድሳተ ለከለባት) የተቀደሰውን ለውሾች አትስጡ ፤ የተባለውን ቃል አስታውሰው በኃጢአትህ ተጸጽተህ ንሥሐ ሳትገባ አይሆንም አሉት ፤ ሰውየውም ዛሬውኑ ካላቆረቡኝ ሞቼ እገኛለሁ በማለት አስጨንቆ ያዛቸው ።

www.ethiopianorthodox.org

ከዚህ በኋላ ቂሱ እንደገና (አልክፍም ለበድን) ለመሞት የሚጣጣረውን ሰው አቀ ርቡት የሚለውን አስበው እውነትም ይህ ሰው አቀርቡኝ እያለ ሳይቈርብ ቢሞት ዕዳ በደል ይሆንብኛል ፤ ስለዚህ ማቀረብ አለብኝ ብለው በማግሥቱ የሚያቈርቡት መሆናቸውን ገለጹለት ፤ በዚያው ቀን ወደ ቤተ ክርስቲያን ሔዶ ሥጋውን ደሙን ከተቀበለ በኋላ ጠበሉን ጉርጉጭ አደረገና ክርስቶስ ሆይ ! ሥጋዬን የበላ ደሜን የጠጣ የዘለዓለም ሕይወት አለው ብለህ ተናግረሃል ፤ ስለዚህ እኔም ዛሬ ሥጋህን በልቼ ደምህን ጠጥቼ ተዋሕጄሃለሁ ፤ ከእንግዲህስ ወዲህ ብትከሰንኝም ከንተ ጋር ወደ ሲኦል አብረን እንወርዳታለን አለ ይባላል ።

ይህ ሰው ሥጋዬን የበላ ደሜን የጠጣ የዘለዓለም ሕይወት አለው ብሎ ክር ስቶስ በሰጠን ተስፋ ላይ ፍጹም የሆነ ሃይማኖቱን የመሠረተ ነው ።

፳፯ኛ ምዕራፍ ።

ያገር ውስጥ ሐኪሞችና ፈላስፎች ።

የልዩ ልዩ ዕፀዋትና አሥራው መድኃኒትነት ለኖኅ ከተገለጸለት በኋላ የእርሱ የልጅ ልጆች ወደ ኢትዮጵያ ከገቡበት ጊዜ ጀምሮ በገሬትን አፈሩን ምሰው ሥሩን በጥሰው ልዩ ልዩ አሥራውና ዕፀዋትን ቀምመው በማዳናቸው የታወቁት የኢት ዮጵያ ሐኪሞች እጅግ ብዙ ነበሩ ፤ ዛሬ ግን ይህ አይነት ጥበብ ያላቸው ብዙ ሰዎች የሚገኙ አይመስለኝም ፤ ምናልባት አንዳንድ እንኳ ቢገኙ አይሠምርላቸ ውም ፤ ይሁን እንጂ ፈተኞቹ ሐኪሞች ገቢሩን (አደራረጉን) በጽሑፍ አስፍረው ባለመቆየታቸውና ሥራውንም ተሠውረው ስለሚሠሩት በሞቱ ጊዜ ልጆቻቸው ሙያቸውን ሊወርሱት አይችሉም ፤ ይህም ዓይነት ሙያ ብዙ የተማረና ጥቂት የተማረ ሰው አይመርጥም ፤ ይልቁንም ብዙ ላልተማሩ ሰዎች ይሆንላቸዋል ።

ፈላስፎችም እንደዚሁ መስተፋቅር ፤ መድፍነ ፀር ፤ ግርማ ሞገስ ፤ ዘኢያገ ድፍ ፤ ጸሎተ በረድ ፤ አንደርብና እነዚህን የመሳሰሉትን ልዩ ልዩ አስማቶች ያውቁ ነበር ፤ ነገር ግን በሞቱ ጊዜ ሁሉንም ይዘውት ይቀበሩሉ እንጂ ለዘመድ አይገል ጹትም ፤ አንዳንድ ሐኪሞችና ፈላስፎች በሕይወት ሥጋ ሳሉ ልጆቻቸውን አስም ለውና አስገዝተው ሥራውን ከነድግምቱ ያስጠኗቸው እንደነበረ ይነገራል ፤ ይኽ ንን የሚያደርጉበት ምክንያት ሰው ሁሉ ያወቀው እንደሆነ መድኃኒትነቱ ይረክሳል ይላሉ ፤ ከዚህም ሌላ ክብራቸውና ጥቅማቸው የሚቀነስባቸው ይመስላቸዋል ።

ኢትዮጵያን ከሥልጣኔ ወደ ኋላ ያስቀራት ይኸንንና ይህንን የመሳሰለው ጉድ ለት መሆኑ የማይካድ ነው ፤ እንደዚህ ያለውን ሙያ አንዱ ላንዱ በጽሑፍ አው ርሶት ቢሞት የሕክምናንና የፍልስፍናን ትምህርት ከሌሎቹ አገሮች ባላስፈለገንም ነበር ፤ ይልቁንም አገራችን በአፍሪካ መካከል ለረጅም ዕድሜ የነፃነት እመቤት እንደመሆንዋ መጠን በሕክምናና በፍልስፍና ረገድም ራሷን ችላ ቢሆን ኖሮ የጐረቤት አገሮችን ለመርዳት የሚቀድማት አልነበረም ፤ ለጊዜው በይበልጥ የተ ጐዳንባቸውን ጥቅሞች ብቻ መናገር ነው እንጂ ከነዚህም ሌላ የምንነፋፈግባቸው የግል ጥቅሞች ብዙዎች ናቸው ።

www.ethiopianorthodox.org

በሠለጠኑት አገሮች አንድ ሰው ተጣጥሮ አንድ ነገር የፈለሰፈና መድኃኒት የቀመመ እንደሆነ ሰው ሁሉ እንዲያውቅለት ይፈልጋል እንጂ ሙያውን አይደብ ቅም ፤ ከዚህ በኋላ ይህን የተመለከቱ ሁሉ አሻሽለው ለመሥራት ይጣጣራሉ ፤ ማና ቸውም ሰው በዚች ዓለም ሲኖር የሠራውን ሥራና ጠቅላላ ስሜቱን በጽሑፍ ጨምቆ ለቀሪ ትውልድ አውርሶት ቢሞት ለራሱ መታሰቢያ ላገሩ ኩራት ከመሆኑም በላይ በሰማይ ቤትም ቢሆን ዋጋውን አያጣም፤ ስለዚህ ቅዱስ ያዕቆብ „መልካም ሥራን አውቆ የማይሠራበት ኃጢአት ትሆንበታለች" ሲል አስገንዝቦናል ፤ በዚህ መሠረት እኔም እግ ዚአብሔር የወሰነልኝን ዘመን በተወሰነልኝ ስፍራ ተቀምጬ ሳሳልፍ እንደሥራ ፈት (እንደሬሳ) እጅና እግሬን ታሥሬ ወደ ዘብጥያ (ወደ መቃብር) ከመጣሌ በፊት በትም ህርት ቤት ሳለሁ ያየሁትንና የሰማሁትን እንዲሁም ስሜቴን ጭምር በዚች አነስተኛ ጽሑፍ ውስጥ ጨምቄ ላገሬ ልጆች ስናዘዝላችሁ ርስትና ጉልቴን ቤትና ንብረ ቴን እንዳወረስኋችሁ እቈጥረዋለሁ ።

"ሰው በዚህ ዓለም መኖሩ ለመሥራት ነው ፤ መሥራቱም ለመኖር ነው„ ፤

፳፰ኛ ምዕራፍ ፤

የበገና ምዕዳን (ምክር) በግጥም ።

ምድር ስለአዳም ተረገመች
መጥፎ አሜከላን አበቀለች ፤
ሐረገ ኃጢአትን ሳበች
ሰውን ድጋፍ አደረገች ፤
ቅጠሏም ባለም ላይ ተንሳፈፈ
ሰው ሁሉ ከርሷ በታች አረፈ ፤
ማን ቆርጦ በጣለለት
ማረፊያ መሆኗ በቀረበት ፤
በርሷ ጥላ ከመጠለል
ይሻላል በጣይ መቃጠል ፤
ያዳም ልጆች ተማከሩ
እርሷን ለመቍረጥ ሞክሩ ፤
ሥሯ እንኳ አይገኝም
እጅግ ተስፋፍቷል በዓለም ፤
ምንም በውቀት ባልበልጣችሁ
አንዲት ምክር ልርጠባችሁ ፤
ለቄሶቻችሁ አማክሯቸው
እርሷን የሚያደርቅ አላቸው ፤
አብነታቸው ፍቱን ነው
[illegible] ው ፤

አወይ አብነቱ የቄስ
ቍስለ ነፍስን ሲፈውስ ፤
ሥሯ እንዲጠፋ ከነመርዙ
ለቄሶቻችሁ ተናዘዙ ፤
ያነጻችኋል በንሥሐ
ቄስ ያጠራናል ከውኃ ፤
ቄስ ለሰዎች ሲሆን ሻማ
ለራሱ ቢሆን ጨለማ ፤ (አላዋቂ)
አትናቁት እባካችሁ
ያነጻችኋል ከፍዳችሁ ፤
ኃጥእ ነው ጻድቅ ሳትሉ
ቄስን አክብሩ በሙሉ ፤
የሚል ሰው ቢኖር ቄስ ለምኔ
ዝግጁ ነው ለኵነኔ ፤
ጠባ ለኪዳን ፤ መሸ ለቍርባን
የሚያስብ የለም ያለ ክህን ፤
የሕይወት ምግብ ቍርባንን
ይሰጠናል ቸር ክህን ፤
በዚህ ዓለም ላይ ለጋሥ
የት ይገኛል ፤ ያለ ቄስ ፤

ሥጋውን ደሙን ማዕዱን
አዘጋጅቶ ሲሰጠን
አያስነክንም በጃችን
ባፍ ባፋችን ሲያጉርሰን ፤
ቄስን ያህል ሰው ወዳጅ
የት ይገኛል ፤ ካዳም ልጅ ፤
ልጆቻችሁን አስተምሩ
ቄስ እንዳይጠፋ ከገሩ ፤
ቄስ ከሌለ በሀገር
መምከን ይሻላል ፤ ጠም ማደር ፤

ልጆች ወልዶ ክርስትና
የማይቀር ዕዳ ነውና ፤
ቄስ መብራቱን ካጣንማ
መኖራችን ነው በጨለማ ፤
ጨለማውም ስንላችሁ
በሥጋ እንዳይመስላችሁ ፤
መሠቃየት ነው በነፍስ
እስከ ወዲያው ድረስ ፤

፲፯ኛ ምዕራፍ ።

፬ቱ የሰው ልጅ ክፍለ ዘመናት ።

የሰው ልጅ ከ፬ቱ ባሕርያት እንደመፈጠሩ መጠን የአስተዳደጉም ዘመን በራት ደረጃዎች ይከፈላል ።

፩ኛ| ከተወለደበት ጊዜ ጀምሮ እስከ ፳ ዘመን ያለው የሰው ጠባይ የነፋስ ባሕርይ ነው ፤ በዚህ ክፍለ ዘመን ውስጥ ሳለ ብርብር እያለ የሚሠራውን እያውቀውም ፤ ነፋሳዊ ባሕርዩ እየገፋፋ ማናቸውንም ነገር ያለ ፈቃዱ ያሠራዋል ።

፪ኛ| ከ፳ እስከ ፴ ዘመን ያለው ጠባዩ ደግሞ የእሳት ባሕርይ ነው ፤ ሥራው ሁሉ ጐጂና ጠቃሚ (ጽድቅና ኃጢአትና) መሆኑን እያወቀ በንዴትና በድፍረት ይፈጽመዋል ፤ በዚህ ጊዜ ከሚያለማው ይልቅ የሚያጠፋው ላቅ ያለ ነው ።

፫ኛ| ከ፴ እስከ ፶ ዘመን ያለው የሰው ልጅ ጠባይ የውኃ ባሕርይ ነው ፤ በዚህ ጊዜ የነፋስና የእሳት ባሕርይ ኃይላቸው እየቀዘቀዘ ስለሚሄድ ሰውዬው ሥራውን ሁሉ በትዕግሥትና በማስተዋል ይሠራዋል ፤ በዚህም ክፍለ ዘመኑ እኩል ፍሬ አደረገ (ሙሉ ሰው) ይባላል ።

፬ኛ| ከ፶ እስከ ፹ ዘመን ያለው የተፈጥሮ ጠባይ የመሬት ባሕርይ ነው ፤ ከእንግዲህ ወዲህ ኃይሉም ሆነ ዕውቀቱ እየደከመ ይሄዳል ፤ ከ፹ ዘመን በላይ ያለው ባሕርይ ግን አንድ ሌላ (ከ፬ቱ ባሕርያት) ቅንስናሽ የሆኑ ነገሮችን የያዘ ሰብአዊ ተፈጥሮ ነው ፤ ከኖኅ ባፊት የነበሩ አባቶቻችን ከ፱፻፴ እስከ ፱፻፷፱ ዘመን ድረስ ይቀመጡ ነበር ፤ በኋላ ግን በዚህ ዓለም ክዳትና ምቀኝነት ፤ ኃጢአትና ሐኬት እየበዙ በመሄዳቸው ከሰው ዕድሜ በረከት (ከ፱፻፷፱) ዓመታት ላይ ስምንቱ እጅ ተቀንሶበት አንዱን እጅ (፻፳ውን) ዘመን ብቻ ይዞ ቀረ ፤ ይኸውም በችግርና በመከራ ያልቃል ፤ ስለዚህም ክቡር ዳዊት „ከ፹ ዘመን በላይ ያለው ዕድሜ የፃርና የጋር መከማቻ ነው'' ብሏል ።

የቤተ ክርስቲያን ሊቃውንት ስለአዳም ሲተርኩ አዳም ዕፀ በለስን ባይበላ ኖሮ ሽህ (1.000) ዘመን ከኖረ በኋላ ዕፀ ሕይወትን እየበላ እንደገና ሲታደስ ይኖር ነበር ይላሉ ፤ ያም ሆነ ይህ የሰው ልጅ ከጊዜው በገኘው ዕውቀት ቢሻሻል እንጅ ከዚህ በላይ የተገለጹትን ፬ቱን የተፈጥሮ ባሕ[illegible]

፲፰ኛ ምዕራፍ ።

ተግሣፅና ምክር ።

ወጣቶች ልጆቼ ትንሽ ልምከራችሁ ፤
ገና እንደ ሕፃናት የቤት ልጆች ናችሁ፤
ክፉና በጐውን ማወቅ ያልቻላችሁ ፤
እሳትና ፍትፍት ቀርበው ከፊታችሁ ፤
የሀገርን ልማድ ፍትፍቱን ትታችሁ ፤
ዘመን አመጣሹን እሳት ጨብጣችሁ ፤
አደራ ልጆቼ አታግቡት ባፋችሁ ፤
እንደሙሴ ዲዳ እንዳያደርጋችሁ ፤
ፍቅርን እንደ ጋሻ አላባሽ አርጋችሁ ፤
ጥበብ እንደኩታ በላይ ደርባችሁ ፤
በወጣችሁ ጊዜ ጠላት ይቅናባችሁ ፤
የሚወዷችሁም ይደሰቱባችሁ ፤
ስለዚህ አደራ ጻፉት በልባችሁ ፤
የሰላም ባለቤት ቸሩ ፈጣሪያችሁ ፤
ከናንተ ጋር ሆኖ መንገዱን ይምራችሁ ፤
አሜን ፤ (ይሁንልን ፤ ይደረግልን)

ስምና መልኬ አድራሻና ታሪኬ ።

ሀገረ ሙላዴ በጐጃም ጠቅላይ ግዛት (በዲማ ቅፊፍ) የዝና ጊዮርጊስ ይባላል ፤ ያደግሁበትና የተማርኩበት አገሬ የረዝ ቅዱስ ሚካኤል ነው ፤ በ፵፯ ዓ. ም. ወደ ሽዋ ተሻግሬ አዲስ አበባ በቅድስት ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ደጅ ሰላም እያደርኩ ወደ ትምህርት ቤት እንዲያስገቡኝ ብፁዕ አባታችን አቡነ ቴዎፍሎስን ደጅ ስጠና ቆየሁ ፤ በመከከሉ ብፁዕነታቸው ወደ ጐጃም ተሻግረው ከብፁዕ አቡነ ማርቆስ ጋር ደብረ ማርቆስን ፤ ደብረ ገነት ኤልያስን ፤ ደብረ ድማህንና ዋሻ ጊዮርጊስን ጐብኝ ተው ወደ አዲስ አበባ ከተመለሱ በኋላ ተከታዮቻቸውን ጠይቁ ያገኙሁትን ታሪካዊ የጉብኝት ዜና በግዕዝ ቋንቋ በርከት ያለ ድርሰት ጽፌ ለብፁዕነታቸው አበረከትኋቸው ብፁዕነታቸውም ጽሑፌን በብሩህ ገጽ ተቀብለው ከተመለከቱልኝ በኋላ የምትፈልገው ምንድን ነው? ብለው ስለጠየቁኝ እኔም ሐዲስ ለመቀጠል የምፈልግ መሆኔን ገለጽኩላቸው ፤ ከዚህ በኋላ እንደ ቤተ ሰብ ተቈጥሬ ሠርከ ኅብስት ፈቅደውልኝ በቤታቸው ተቀምጬ ትምህርቱን እቀጥል ጀመር ፤ በመካከሉ ከፍ ያለ ድንገተኛ አደጋ ደርሶብኝ ብፁዕነታቸው አስፈላጊውን ወጭ በማድረግ አሳክመው ከእግዚአብሔር ጋር አድነውኛል ፤ በኋላም ሐረር በሚገኘው መኖሪያ ቤታቸው እንደሚገኙት (ሰባቱ ላዕከን) መነኰሳት ተቈጥሬ በማኅበራዊ ኑሮ ወደ ሐረር እንድዛወር ከብፁዕነታቸው ስለ ተፈቀደልኝ ሐረር በሚገኘው በል[illegible] ማ መንፈሳዊ ት ቤት ገብቼ ጥንታዊውንና ዘመናዊውን

www.ethiopianorthodox.org

ትምህርት ስከታተል ከቆየሁ በኋላ በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት መልክም ፈቃድ ሐረር ላይ በተቋቋመው የከሣቴ ብርሃን ክርስቲያናዊ ማኅበር የስብከት ኮሚቴ ኃላፊ ሆኜ ለመመረጥ ዕድል አገኘሁ ፤ በዚህ ሥራ ላይ ሳለሁ በ፲፱፻፶፩ ዓ. ም. በመድኃኔ ዓለም ሁለተኛ ደረጃ ት| ቤት የሃይማኖትና የግብረ ገብነት መምህር በመሆን ተቀጥሬ እስካሁ ፥ በዚሁ ት ቤት "ጥምድ እንደ በሬ ፤ ቅንት እንደ ገበሬ" ሆኜ ወጣቶችን በትምህርት አገለግላለሁ ።

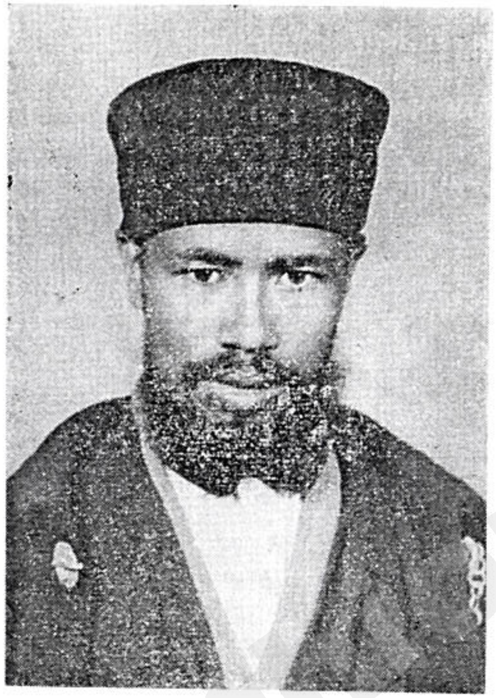

ደ ራ ሲ ው ።

ጥንታዊውን የትምህርት ቤት ታሪክ ለመጻፍ ያነሣሳኝ ዋናው ምክንያት ተማሪና አስተማሪ ሆኜ በሁለቱ ት| ቤቶች (ማለት ሐረር በመምህራን ማሠልጠኛ መንፈሳዊ ትምህርት ቤትና በ፪ኛ ደረጃ ት| ቤት) በቆየሁበት ጊዜ ወጣቶቹ በቤተ ክርስቲያን ትምህርት ላይ ያላቸውን ዝቅተኛ ግምትና አስተያየት ስለተረዳሁ ፤

' በተጨማሪ "በእጅ የያዙት ወርቅ ስለገል እኩል ነው" እንደሚባለው ወጣቶች የያዙትን የኑሮ ደረጃ ሲንቁና ሲያቃልሉ ፤ ያልያዙትን ለመያዝ ሲመኙ ተመልክቼ ለመንፈሳዊ ትምህርት እንዲተጉና የያዙትንም አክብረው እንዲኖሩ ማንበቢያና ማስገንዘቢያ ይሆናቸው ዘንድ ነው ።

አነሣስቶ ላስጀመረን ፤ አስጀምሮ ላስፈጸመን አምላክ ምስጋና ይግባው ።

ተራ ቁጥር	ማውጫ ።	ገጽ
፩	መቅድም ፤	፲፩
፪	መግቢያና የባለውለታዎቼ አጭር የሕይወት ታሪክ ፤	፲፫-፳፩
፫	ጥንታዊው ተማሪና የአሳቡ ግብ ፤	፳፫
፬	የተማሪው ረኀብው ጉዞና ዕንግድነቱ ፤	፳፬
፭	ጥንታዊው ተማሪና ችግሩ በትምህርት ቤት ፤	፳፭
፮	ተማሪው በልመና ጊዜ ከውሻ ጋር ያለው ጠርነት ፤	፳፰
፯	እናትና አባት ወደትምህርት ቤት በሄደው ልጃቸው ያላቸው ታላቅ ተስፋ ፤	፴
፰	ሊዱሮው ተማሪ መጋቢውና ሞግዚቱ ፤	፴፩
፱	የተማሪው ሀብቶች በትምህርት ቤት ፤	፴፭
፲	ውብ የሆነ ግርማና ጌጥ ያለው የተማሪው ደበሎ ፤ (ለምድ)	፴፮
፲፩	የተማሪው ልዩ ልዩ ተግባረ ዕዶች ፤	፴፯
፲፪	ተማሪው በንባብ ትምህርት ቤት ፤	፴፱
፲፫	ተማሪው በዜማ ት/ ቤት ፤	፵፩
፲፬	ተማሪው በቅኔ ት/ ቤት ፤	፵፬
፲፭	ተማሪው በመጻሕፍት ት/ ቤት ፤	፵፯
፲፮	የጥንቱ ትምህርት ቤት ደረጃዎች ፤	፵፱
፲፯	የተማሪው ሁኔታና ጠባይ በዝርዝር ፤	፶፩
፲፰	ተማሪው በቤተ ክርስቲያን ፤	፶፪
፲፱	ጥንታዊው ተማሪና የሰላምታው አሰጣጥ ፤	፶፫
፳	ተማሪው በትምህርት ቤቱ ዕንግዳ ሲቀበል ፤	፶፬
፳፩	በዜማና በቅኔ ተማሪዎች መካከል ያለው አምባጓሮ ፤	፶፭
፳፪	የተማሪው ዳኝነትና ቅጣቱ ፤	፶፮
፳፫	ተማሪው ለመምህሩ የሚሰጠው ገጸ በረከት ፤	፶፯
፳፬	የተማሪው ዓመለ ጨዋነት ፤	፶፰
፳፭	የተማሪው ጀግንነት በአርበኝነት ፤	፶፱
፳፮	የተማሪው ፍርሐት ፤	፷፩
፳፯	የተማሪው ጋብቻ ፤	፷፫
፳፰	ልዩ ልዩ የሆኑት የተማሪው ዋዛና ቁም ነገሮች ፤	፷፭
፳፱	ሁለት የትምህርት ቤት ባልንጀሮች ፤	፷፮
፴	ተማሪውና ጭብጦዋን የወሰደበት ሴት ፤	»
፴፩	ትውልዳቸው ሸዋና ጎንደር የሆኑ ፪ት ተማሪዎች ፤	፷፯
፴፪	ተማሪው በዕንግድነቱ የደረሰበት እክል ፤	፸
፴፫	ተማሪውና መበለቷ ፤	፸፩
፴፬	ተማሪውና ተንኮለኛዩቱ ጠጣ ፤	፸፪
፴፭	በተማሪና በወታደር ውድድር ተማሪው ዘየደ ፤	»

www.ethiopianorthodox.org

ተራ ቊጥር	ማ ው ጫ	ገጽ
፴፮	ለተማሪው ከቤተ መንግሥትና ከቤተ ክህነት የተሰጠው ስም ፤	፸፫
፴፯	ለተማሪው ከእግዚአብሔር የተሰጠው ልቅና ፤	፸፬
፴፰	ለተማሪው ከሕዝብ የተሰጠው የግብር ስም ፤	"
፴፱	ጥንታዊው ተማሪ ትምህርቱን ከጨረሰ በኋላ ሽልማቱ ፤	፸፯
፵	ብፁዕ አቡነ ባስልዮስ ያሰሙት ቃለ በረከትና የግርማዊነታቸው መሪ ቃል፤	፹
፵፩	ጌቱ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን ፤	፹፫
፵፪	አዲሱ ሢመተ ፓትርያርክ ፤	"
፵፫	ቤተ ክርስቲያን በልጆቿ ትመክለች ፤	፹፭
፵፬	ቤተ መቅደስ ትበልጣለች ፤	፹፯
፵፭	የተማሪው ሃይማኖት ፤	፹፰
፵፮	የተማሪው ጸሎት ፤	፹፱
፵፯	ጥብቅ አደራ ፤ (ለወጣቶች)	፺
፵፰	የተማሪው የጽሕፈት ዕቃዎች ፤	"
፵፱	የተማሪው ስብከት ፤	፺፬
፶	መምህሩን ያዋረደ ፤ ጉድ ወለደ ፤	፺፭
፶፩	ስለወገኖቹ አልፎ የተሸጠው ተማሪ ፤	፺፮
፶፪	በተማሪው መታገሥ ፤ የዓረመኔው መመለስ ፤	"
፶፫	ተማሪውና ወንበዴዎች ፤	፺፯
፶፬	ከንጉሥ ፤ ከቄስና ከሐኪም ፊት የማይደርስ የለም ፤	"
፶፭	በተማሪው ምክንያት የጸደቀ ንፉግ ባለጸጋ ፤	፺፯
፶፮	ክህንና መሰብ ተለባብሶ ነው ፤	፺፰
፶፯	የነፍስና የሥጋ ጭውውት ፤	"
፶፰	በዚህ ዓለም ወድቆ ያልተሰበረ ፤ ተሰብሮ ያልተጠገነ የለም ፤ . . .	፺፱
፶፱	ያገር ውስጥ ሐኪሞችና ፈላስፎች ፤	፻
፷	የበገና ምዕዳን (ምክር) በግጥም ፤	፻፩
፷፩	ፀቱ የሰው ልጅ ክፍለ ዘመናት ፤	፻፪
፷፪	ተግባዕና ምክር ፤ ወይም ስምና መልኩ ፤ አድራሻና ታሪኩ ።	፻፫

<u>በፊት እርሙን አንብቡልኝ ፤</u>

የግድፈት ማረሚያ ።

ገጽ	መሥመር	ግድፈት	እርም
፲፫	፯	አይወስዱ	አይስዱ
፳	፲	ለመሳሰለው	ለመሰለው
፳፯	፩	አደራረሱን	አደራርሱን
፴፬	፴፩	ዕድል	ዕድር
፴፭	፰	«ማኅሌተ» ገንበ	«ማኅሌተ ገንበ»
» »	፳፱	በዕቃዎች	በዶቃዎች
፴፯	፴፪	ከፋይ	ከፊይ
፵፰		(የሥዕሉ መግለጫ)ይመረምራል	ይመረምራሉ
፵፫	፳፪	ዝክረ ስም አጠራሩ	ዝክረ ነገሩ ፤ ስም አጠራሩ
፸፬	፲፯	በዚህም	ከዚህም
፸፯	፲፭	ደግም	ደግሞ
፹፪	፳፩	ብስኩ	ስብኩ
፹፱	፴፪	በሌላው	በሌለው

www.ethiopianorthodox.org